

1998

**İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN
REHBERLİK VE İŞBAŞINDAYETİŞTİRME
GÖREVLERİNİ GERÇEKLEŞTİRME
DÜZEYLERİ VE ALINMASI GEREKEN
ÖNLEMLERE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

Akın Özgüven GÜNGÖR
Yüksek Lisans Tezi

Eskişehir-2004

**İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN REHBERLİK VE İŞ BAŞINDA
YETİŞTİRME GÖREVLERİNİ GERÇEKLEŞTİRME DÜZEYLERİ VE
ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLERE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**

**Akın Özgüven GÜNGÖR
27643808480**

**Yüksek Lisans Tezi
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Danışman: Doç. Dr. Esmahan AĞAOĞLU**

**Eskişehir
Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eylül 2004**

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ

İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN REHBERLİK VE İŞBAŞINDA YETİŞTİRME GÖREVLERİNİ GERÇEKLEŞTİRME DÜZEYLERİ VE ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLERE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Akın Özgüven GÜNGÖR

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eylül 2004

Danışman: Doç. Dr. Esmahan AĞAOĞLU

Eğitim öğretim faaliyetlerinin daha verimli hale gelmesinde ve eğitim öğretim problemlerinin çözümünde öğretmenlerin birçok yönden yardıma ihtiyaçları vardır. Çağdaş eğitim anlayışında öğretmene bu yardımı denetmenlerin sağlaması temel bir prensip olarak kabul edilmektedir. Çağdaş eğitimde denetmenden beklenen başlıca görev, okuldaki eğitim öğretim çalışmalarının daha verimli olabilmesi için eğitim öğretim faaliyetlerinde öğretmene yardımcı ve rehber olmaktır.

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeyleri ve alınması gereken önlemlere ilişkin ilköğretim müfettişlerinin görüşleri ile bu görüşlerin yaş, mezun olunan öğretim kurumu, Milli Eğitim Bakanlığındaki toplam hizmet süresi ve ilköğretim müfettişliğindeki toplam hizmet süresine göre değişip değişmediğini belirlemektir.

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Veriler anket yoluyla toplanmıştır. Çalışma evrenini Eskişehir, Kütahya ve Bilecik illerinde görev yapan 71 ilköğretim müfettişi oluşturmaktadır. Elde edilen verilerin istatistiksel analizinde F testi, Tukey testi ve Varyans analizi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir:

Araştırmaya katılan ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşleri yaş, Milli Eğitim Bakanlığındaki toplam hizmet süresi ve ilköğretim müfettişliğindeki toplam hizmet süresi değişkenlerine göre farklılık göstermemektedir.

Buna karşın, ilköğretim müfettişlerinin mezun oldukları öğretim kurumuna göre görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Eğitim fakültesi mezunu ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeyleri diğer lisans mezunlarına göre daha yüksek ancak yüksek lisans mezunu ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeyleri de diğer gruplardan daha yüksektir.

Rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerinin daha iyi yerine getirilebilmesi için alınması gereken önlemler ve önerilerle ilgili olarak; araştırmaya katılan ilköğretim müfettişleri, ilköğretim müfettişlerine yönelik hizmet içi eğitimlerin artırılması ve yaygınlaştırılması, İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları'nda her branştan ilköğretim müfettişi bulunması, inceleme soruşturma ve rehberlik görevlerinin üçünü birden yürüten ilköğretim müfettişinin rehberlik görevini daha iyi yerine getirebilmesi için soruşturma, inceleme ve rehberlik gruplarının ayrılması, ilköğretim müfettişlerinin görev bölgelerinin daraltılması ve ilköğretim müfettişi sayısının artırılarak ilköğretim müfettişi başına düşen kurum, yönetici ve öğretmen sayısının azaltılması gerektiğini vurgulamaktadırlar.

ABSTRACT

LEVELS OF PRIMARY EDUCATION INSPECTORS' GUIDANCE AND FULFILLMENT OF THEIR ON-DUTY TRAINING AND THEIR OPINIONS ABOUT THE PRECAUTIONS THAT SHOULD BE TAKEN

Akın Özgüven GÜNGÖR

Department of Educational Sciences

Anadolu University Educational Sciences Institute, September 2004

Advisor: Esmahan AĞAOĞLU, Associate Professor

To make education and teaching more productive and to solve educational and teaching problems, teachers need assistance in many ways. In modern education, inspectors provide this assistance. Also, the main duty expected from inspectors is to assist and guide teachers for more effective education and teaching.

This study aims to reveal levels of primary education inspectors' guidance and fulfillment of their on duty training and their opinions about the possible precautions. Another aim is to determine if these opinions depend on age, school they graduated, period of working at the Ministry of National Education and period of working at primary education inspection.

In this study, model of inquiry was used. Data were collected through questionnaires. Subjects are 71 inspectors of primary education who work in Eskişehir, Kütahya and Bilecik. For the statistical analysis of the data collected, F-test, Tukey test and Analysis of Variance (ANOVA) were used. Level of significance was determined as 0.05.

Findings of the research can be summarized as follows: Opinions, related to the levels of performing guidance and fulfillment of their on-duty training, of the primary education inspectors who participated in this research do not vary according to the total working period at the Ministry of National Education and their total working period as Primary Education inspector. Despite this there is a significant difference between the

opinions of inspectors in terms of the schools they graduated. Levels of primary education inspectors' guidance and fulfillment of their on-duty training of the subjects who graduated from the Faculty of Education are higher than graduates from other departments, however, levels of primary education inspectors guidance and fulfillment of their on-duty training who had an M.A. degree are higher than other groups.

Related to the precautions that should be taken and to the suggestions to guide and fulfill the on-duty training better, the inspectors who took place in the study emphasize to widespread and increase in-service training for primary education inspectors; to have primary education inspectors from every branch at the Presidency of Primary Education Inspectors; to separate the examination, inspection and guidance groups so that primary education inspectors, who carry three of the duties-examination, inspection and guidance can guide beter; to limit the area of duties of the primary education inspectors; and to increase the number of inspectors per school; and to decrease the number of inspectors per school, administrator and teacher.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Akın Özgüven GÜNGÖR'ün, "İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İş Başında Yetiştirme Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri ve Alınması Gereken Önlemlere İlişkin Görüşleri " başlıklı tezi 20/09/2004 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Programı yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	: Doç.Dr. Esmahan AĞAOĞLU	
Üye	: Yard.Doç.Dr. Yücel ŞİMŞEK	
Üye	: Yard.Doç.Dr. Oğuz GÜRSEL	

Prof.Dr. İlknur KEÇİK
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Eğitim, insana yapılan yatırımdır. Eğitim etkinlikleri uzun süreli planlamayı ve programlamayı gerektirmesinin yanında, eğitimde yapılacak en küçük hata telafisi olmayan yaralara yol açar. Bu nedenle eğitim alanında yapılan tüm çalışmaların, ortaya konulan prensiplerin bilimsel esaslara dayandırılması, uygulamaların araştırmalarla desteklenmesi şarttır.

Türk Milli Eğitim sisteminde hizmetin asıl yürütücüsü öğretmendir. Öğretmenin sürekli olarak yetiştirilmesi, çağdaş gelişmelerin paralelinde ve önünde tutulması herkese düşen en önemli bir görevdir. Bunda da en büyük sorumluluk eğitim denetçilerine düşmektedir. Eğitim denetmeni, öğretmenin yaptığı çalışmaları değerlendiren, olumlu ve olumsuz yönlerin tespit edilmesini sağlayan, onu iş başında yetiştiren bir konumdadır. Bu nedenle rehberlik ve iş başında yetiştirme görevlerinin gerçekleştirilme derecesini saptamak, aksayan yönlerini ortaya koymak ve öneriler geliştirmek hem öğretmene hem eğitim denetçisine ve dolayısı ile eğitime yapılacak önemli bir katkıdır.

Bu araştırma, açıklanan bu duygu, düşünce ve görüşlere dayalı olarak İlköğretim Müfettişlerinin rehberlik ve iş başında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin yapılan çalışmalara katkı sağlamayı amaçlamıştır.

Araştırmanın yapılıp tamamlanmasında, hoşgörülü yaklaşımlarıyla, yerinde eleştirileriyle çalışmalarına yön veren, kendileriyle çalışmaktan büyük gurur duyduğum Doç. Dr. Esmahan AĞAOĞLU' na şükranlarımı saygı ile ifade etmek isterim.

Ayrıca çalışmalarında bana ışık tutan Prof. Dr. Coşkun BAYRAK' a, yardımlarını ve emeğini esirgemeyen Prof. Dr. Embiya AĞAOĞLU' na ve öğrencilerine, anketleri büyük bir titizlikle yanıtlayan Eskişehir, Kütahya ve Bilecik İlköğretim Müfettişleri Başkanlıklarında görevli İlköğretim Müfettişlerine teşekkürlerimi sunarım.

Eskişehir, Eylül, 2004

Akın Özgüven GÜNGÖR

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZ.....	ii
ABSTRACT.....	iv
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	vi
ÖNSÖZ.....	vii
ÖZ GEÇMİŞ.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
BÖLÜM I	
GİRİŞ.....	1
1.1. Eğitim Denetimi.....	2
1.1.1. Eğitim Denetiminin Yasal Dayanakları.....	4
1.1.2. İlköğretim Müfettişlerinin Yönetmelik ve Yönergelerde Yer Alan Rehberlik ve İşbaşında yetiştirme Görevleri.....	5
1.1.3. Eğitim Denetiminde Rehberlik Ve İş Başında Yetiştirmenin Önemi	9
1.1.4. Çağdaş Denetim Anlayışına Göre İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İş Başında Yetiştirme Görevleri.....	11
1.1.5. İlgili Araştırmalar.....	12
1.1.6. Problem Durumu.....	19
1.2. Araştırmanın Amacı.....	20
1.3. Araştırmanın Önemi.....	21
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	22
1.5. Tanımlar.....	23
BÖLÜM II	
YÖNTEM	
2.1. Araştırma Modeli.....	25
2.2. Evren ve Örneklem.....	25
2.3. Veriler Ve Toplanması.....	30
2.3.1. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi.....	31
2.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	34

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

3.1. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşleri.....	36
3.2. Kişisel Özelliklerine Göre İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşleri.....	44
3.2.1. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Yaş Değişkenine Göre Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşleri.....	44
3.2.2. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Mezun Oldukları Okul Değişkenine Göre Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşleri.....	46
3.2.3. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki Hizmet Süresi Değişkenine Göre Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşleri.....	49
3.2.4. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini İlköğretim Müfettişliğindeki Hizmet Süresi Değişkenine Göre Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşleri.....	51
3.2.5. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerine İlişkin Önerileri ve Alınması gereken Önlemlerle İlgili Görüşleri.....	53

BÖLÜM IV

ÖZET, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	60
4.1. Özet.....	60
4.2. Sonuç.....	63
4.3. Öneriler.....	63
4.3.1. Uygulamacılar İçin Öneriler.....	64
4.3.1. Araştırmacılar İçin Öneriler.....	64
EKLER.....	65
KAYNAKÇA.....	137

TABLolar LİSTESİ

Tablo

Sayfa

1. İlköğretim Müfettişlerine Uygulanan Anketlerin Geri Dönüşü..... 26
2. İlköğretim Müfettişlerinin Kişisel Özellikleri Bakımından Dağılımı..... 28
3. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşleri..... 37
4. İlköğretim Müfettişlerince Düşük ve Yüksek Oranda Gerçekleştirilen Rehberlik ve İş Başında Yetiştirme Görevleri..... 40
5. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı..... 41
6. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Yaş Değişkenine Göre Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı..... 45
7. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Mezun Oldukları Öğretim Kurumu Değişkenine Göre Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı..... 47
8. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki Hizmet Süresi Değişkenine Göre Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı..... 50
9. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini İlköğretim Müfettişliğindeki Hizmet Süresi Değişkenine Göre Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı..... 52

BÖLÜM I

GİRİŞ

Her kurumun amacına ulaşabilmesi için sahip olduğu ve yararlanabileceği kaynakları iyi bir şekilde kullanması gerekir. Kaynakların etkili ve verimli bir şekilde kullanılabilmesi için gerekli önlemlerin alınması, örgütsel işleyişin bütün olarak planlı ve programlı şekilde sürekli olarak izlenmesi, eksik yönlerin saptanması ve düzeltilmesi gerekir. Bu örgütsel olgu, sürekli bir izleme, inceleme, değerlendirme ve geliştirme etkinliğini kapsayan denetimin önemini ve zorunluluğunu gösterir (Taymaz, 1997: 3; Aydın, 2000: 11; Cengiz, 1992: 14; Ağaoglu, 2000:10; Yalçınkaya, 2003: 351).

Eğitim politikasının çok yönlü ve karmaşık olması, eğitim örgütü bünyesinde değişik örgütlerin bulunması, eğitim örgütlerinin sürekli olarak çıkar guruplarının etkisinde olması, eğitim girdilerinin insan araç ve amaç; çıktılarının ise yalnızca insan ve insanın değerlendirilmesinin olması, insanı belli amaçlara yöneltmenin zaman, iş ve finansman bakımından güç bir çalışma ve koordineyi gerektirmesi, eğitim örgütünün bürokratik kurum ve kuruluşlardan oluşması, çevreyle de eğitim sisteminin etkileşim halinde bulunması eğitimde denetimin önemini ve zorunluluğunu bir kat daha artırmaktadır (Koçak, 1992: 35).

Bu öneme bağlı olarak düşünüldüğünde eğitim sisteminin geliştirilmesi ve yenileştirilmesi öncelikle sistemin aksayan yönleri hakkında sağlıklı dönüt alınmasına ve uygulayıcı olarak öğretmen ve yöneticilere etkin rehberlik yapacak bir denetim sistemine işlerlik kazandırılmasına bağlıdır. Bu düşünceden yola çıkarak bu araştırma hazırlanmıştır. Araştırmanın bu bölümünde; eğitim denetimi ve yasal dayanakları, eğitim denetiminde rehberlik ve işbaşında yetiştirmenin önemi, çağdaş denetim anlayışına göre denetmenlerin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevleri, ilgili araştırmalar, problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın sınırlıkları ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Eğitim Denetimi

Eğitimde denetim, öğretimi geliştirme amacıyla yöneltme, rehberlik etme ve öğretmenlerin öğretimsel davranışını geliştirme süreci olarak tanımlanabilir. Denetim anlayışında denetmenin değeri, eğitim ve öğretimin gelişmesine yaptığı katkı derecesi ile ölçülmektedir. Denetimden beklenen bu katkı derecesinin artırılmasıdır. Etkili denetim, herkesin en iyi katkıyı yapabileceği bir çevreyi sağlamaya yardımcı olan denetim anlayışını gerektirir. Eğitim denetiminin amacı eğitim kurumlarında görevli yönetici ve öğretmenlere rehberlik etmek onları iş başında yetiştirerek meslekte yetkinleşmelerine yardım etmek, onların çalışmalarını eğitim ve öğretimin amaçları yönünde değerlendirmek, eğitimin amacına yönelik incelemeler yapmak ve sonuçlarından eğitimde yararlanmayı sağlamaktır (Aydın, 2000: 16; Gülbay, 1998: 6-8; Memişoğlu, 2004: 31; Öz, 2003: 28-34; Taymaz, 1997: 1; Yalçınkaya, 2003: 353; Yıldırım, 2001: 214).

Eğitimde denetim, öğretim ve öğrenimin daha iyi yapılabilmesi için ilgililere gerekli yardımda bulunmak, yapılan çalışmaları incelemek, olması gereken şekli ile karşılaştırmak, personelin işlerindeki başarı ve yeteneklerini belirlemek ve gelişmelerine yardımcı olmak amacına yöneliktir (Burgaz, 1995: 127; Taymaz, 1997: 2-7).

Eğitim denetiminin amacı; öğretmen-öğrenci ve yönetici ilişkilerinde işbirliğini gerçekleştirmek, öğretim alanında yapılan bilimsel çalışmaların sonuçlarının eğitim kurumlarına yansımaya ve programlarının geliştirilmesine imkân sağlamak, kurumların çalışmalarının amaçlarına uygun olup olmadığını incelemek ve değerlendirmektir (Bursalıoğlu, 1978: 172; Altıntaş, 1980: 3).

Eğitim denetimi; program geliştirme, eğitimciyi geliştirme, grup geliştirme ve yöneylem araştırması yollarıyla öğretimi geliştiren okul işlevidir (Glickman, 1990; Aktaran Özmen, 2000: 121).

Eğitim denetçiliği, kontrol edip değerlendirme ve raporlama sũreçlerinin dışında da işlevleri olan bir gũrevdir. Yalnızca bu işlevlerle sınırlı kalındığında, rehberlik, yetiştiricilik, program geliştirme gibi dũzeltici ve geliştirici etkinlikler denetmen rolũ olmaktan çıkarlar. O zaman mũfettiř ve etkinlikleri, araç boyutundaki kontrol, değerlendirme, raporlama ile sınırlanmış, amaç boyutu olan dũzeltme ve geliştirme işlevleri gũz ardı edilmiş olur (Başar, 1985: 24).

Denetimin amaçlarına ulaşabilmesi için uyulması gereken ilkeleri yazarlar, genel olarak amaçlılık, planlılık, sũreklilik, bũtũnlũk, durumsallık, açıklık ve demokratiklik olarak sıralamaktadırlar (Başar, 1993: 9; Taymaz, 1982: 24; Aydın, 1984: 16).

Başaran (1996: 74-75) ve öz (2003: 30-33)' de eğitim denetiminin amaçlarının gerçekleştirilebilmesinin temel ilkelerini, şu Şekilde ifade etmektedirler:

Eğitim iş gũrenleri değerlidir. Bũtũn ğretmenlerin ve okul personelinin mũfettiř yardımına ihtiyaçları vardır. Denetim, bunların daha iyi gũrev yapması için yardım eden bir iştir; eğitim iş gũrenlerini yaralayan, kũstũren ve ketleyen bir iş değildir. Denetim bir takım çalışması, bir işbirliği hizmetidir. Eğitim denetiminde, denetleyen denetlenen ilişkisinden çok yaptıklarının değerini saptamaya çalışan bir takımın ũyeleri arasındaki ilişkiler sũz konusudur. Eğitim iş gũrenlerinin eğitim dũzeyleri ve nitelikleri, demokratik nderliği gerektirmektedir. Denetim otorite gũsterisi yerine liderlik yapar. Denetim her ũyeye kendini geliştirme ve kanıtlama, içinde başarılı olma olanağı sağlamalı; eğitim iş gũrenlerinin bireysel ayrılıklarının gelişmesine yardım edebilmelidir. Denetim planlı ve sũrekli olan bir sũretir. Denetim için kısa ve uzun vadeli planların ikisi de önemlidir. Okul personeli ve öğrenciler çeşitli yol ve derecelerde, planlama bũlũmlerine ve denetim programlarına katılmalıdırlar veya temsil edilmelidirler. Araştırmalara ve bilimsel son bulgulara dayanan denetim, eğitimsel araştırmaları ve yeni buluşları yorumlama ve uygulamaya koymaya yardım etmelidir. Denetim programı ile ğretmen ve yöneticiler, ũniversiteler ve diğer okullar arasında sũrekli ve yakın bir ilgi kurulmalıdır. Denetim, eğitim hedef ve amaçlarını açıklığa kavuşturmaya yardım etmeli ve bu hedef ve amaçların sonuçlarını ortaya koymalıdır. Denetim yaratıcıdır, formũlcũ değerildir. Denetim uzmanlık isteyen bir meslek dalıdır.

1.1.1. Eğitim denetiminin yasal dayanakları

T.C Anayasasının (1982) denetimle ilgili hükmü 42. maddede yer almaktadır. Bu maddeye göre; “...eğitim ve öğretim, Atatürk İlkeleri ve İnkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, devletin gözetim ve denetimi altında yapılır....” denilerek eğitimde denetimin anayasa gereği olduğu belirtilmektedir.

Türk Milli Eğitim sistemini düzenleyen 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 17. maddesinde de “Resmî, özel ve gönüllü her kuruluşun eğitimle ilgili faaliyetleri, Milli Eğitim amaçlarına uygunluğu bakımından Milli Eğitim Bakanlığı’nın denetimine tabidir.” denilmektedir.

3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 2. maddesinde “...Bakanlığa bağlı her kademedeki öğretim kurumlarının öğretmen ve öğrencilerine ait bütün eğitim ve öğretim hizmetlerini planlamak, programlamak, yürütmek, takip ve denetim altında bulundurmak” Milli Eğitim Bakanlığı’nın görevleri arasında sayılmıştır.

Türk eğitim sisteminde denetim hizmetleri, iki ayrı denetim sistemi tarafından yerine getirilmektedir. Ortaöğretim kurumlarının denetim, doğrudan Milli Eğitim Bakanı’na bağlı bakanlık müfettişlerince yapılırken ilköğretim kurumlarının denetimi, illerde valiliklere bağlı görev yapan ilköğretim müfettişleri tarafından yapılmaktadır.

Orta öğretim denetiminde, 18 ağustos 1997’de resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 27. maddesine göre “Bakanlık teşkilatı ile bakanlık kuruluşlarının her türlü faaliyet ve işlemleri ile ilgili olarak denetim, inceleme ve soruşturma işlerini yürütmek üzere” Teftiş Kurulu Başkanlığı görevlendirilmiştir. Böylelikle Teftiş Kurulu Başkanlığı Milli Eğitim Bakanlığının teşkilatlanma yapısında danışma ve denetim birimleri arasında yer almıştır.

İlköğretim denetiminde ise 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 23. maddesi ile bu maddeyi değiştiren 2917 sayılı kanunun 5. maddesine göre ve bu kanuna dayanılarak hazırlanan 13.08.1999 tarih ve 23875 sayılı resmi gazetede yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği'ne göre "İlköğretim kurumlarının rehberlik, teftiş ve soruşturma işlerini yürütmek" üzere İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı bünyesinde görev yapan ilköğretim müfettişleri görevlendirilmiştir. İlköğretim Müfettişleri, kurum, yönetici, öğretmen ve diğer personeli kapsayan denetim görevlerini, Şubat 2001-2521 Sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan "Rehberlik ve Teftiş Yönergesi" ne göre sürdürmektedirler.

1.1.2. İlköğretim Müfettişlerinin Yönetmelik ve Yönergelerde Yer Alan Rehberlik ve İş Başında Yetiştirme Görevleri

İlköğretim Müfettişleri, "Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme" görevlerini, 23785 Sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren M.E.B. İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği ve Şubat 2001-2521 Sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayımlanarak yürürlüğe giren M.E.B. İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları ve Teftiş Yönergesi'ne göre yürütmektedirler.

M.E.B. İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği (R.G; 23785, m. 43)'nin 43/a maddesinde ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevleri aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

- 1) Her öğretim yılı başında ve sonunda, ayrıca gerektiğinde öğretim yılı içinde, öğretmenlerle meslekî toplantılar düzenlemek, eğitim öğretim ve yönetim ile ilgili olarak sorunların belirlenmesinde ve çözümünde rehberlik etmek,
- 2) Okul ve kurumlarda rehberlik amaçlı çalışmalarda belirlenen konular, önerileri ile birlikte rehberlik tebliğine ve kurum teftiş defterine yazmak, tebliğin bir örneğini başkanlığa vermek,
- 3) Okul ve kurumların teftişinden sonra öğretmen ve yöneticilerle birlikte toplantı yapmak, eğitim öğretim ve yönetim ile ilgili sorunların çözümüne yönelik rehberlik etmek,
- 4) Meslekî yayınları ve meslekle ilgili gelişmeler ile mevzuat değişikliklerini izlemek, başkanlık veri tabanına katkıda bulunmak ve bu kapsamda bölgesindeki öğretmen ve yöneticilere rehberlik

etmek, 51 Aday memurların yetiştirilmesine rehberlik etmek ve bu konuda verilen diğer görevleri yapmak,

6) Teftişi İle yükümlü bulunduğu öğretmenlere ve yöneticilere meslekî yardımlarda bulunmak ve İş başında yetiştirmelerine rehberlik etmek,

7) Teftiş, değerlendirme, inceleme ve soruşturma hizmetlerinde müfettiş yardımcılarının katılımını sağlamak ve yetiştirmelerine yardımcı olmak

M.E.B. İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi (Teb.Der., Şubat, 2001, 2521, m.5)'nde rehberlik ve işbaşında yetiştirmenin genel ve özel amaçları şöyle sıralanmaktadır:

Genel Amaçlar

- 1) Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak, kurum amaçlarının gerçekleştirilmesinde yönetici, öğretmen ve diğer personelin çalışmalarını yönlendirmek,
- 2) Kurumların program ve düzenleyici kurallara uygun çalışıp çalışmadıklarını denetlemek, değerlendirmek, düzeltici ve geliştirici önlemler almak.
- 3) Kurum personelinin görevi başında yetiştirmelerini sağlamak, çalışmalarını objektif olarak ölçmek ve değerlendirmek.
- 4) Kurum personeli arasında birlik ve dayanışmaya, hizmetin yürütülmesinde, planlama, eş güdümlü ve uygulamaya katkıda bulunmak.
- 5) Eğitim öğretimle ilgili sorunları belirlemek ve çözümüne yardımcı olmak.
- 6) İnsan gücü, tesis, araç-gereç ve zamanın ekonomik ve verimli kullanılmasını sağlamak,
- 7) Kurumun çevreyle bütünleşmesine, yönetici, öğretmen ve veliler arasında uyumlu ilişkiler kurulmasına katkıda bulunmak.
- 8) Güdülemeyi ve morali artırmak; iş doyumunu sağlamak, üretim ve verimliliği en üst düzeye çıkarmak.

Özel Amaçlar

- 1) Kurum ve yöneticiler yönünden
Yasa, yönetmelik, yönerge, genelge, program, emir ve eğitim bilimlerinin verilerine dayanarak; kurumların amaçlarını gerçekleştirmek üzere yöneticilerin;
 - a) Kurum binası ve bölümlerinin, okul bahçesi, oyun alanları ve araçları ile diğer tesislerin temizlik, bakım ve onarımı, hizmete uygun eşya ve araçla donatılması ve kullanılmasını,
 - b) Yangından korunma ve sivil savunma önlemlerini alma ve uygulamasını,
 - c) Türk Bayrağı mevzuatını uygulama, Atatürk ve şeref köşelerini hazırlama, koridorları mevzuata ve hizmetin niteliğine uygun olarak düzenlenmesini,
 - d) Ders araç gereçlerini sağlama, kullanma ve koruma, okul ve sınıf kitaplıklarını oluşturma, öğrencilerin etkin olarak yararlanmasını,

- e) İş takvimi, yıllık çalışma program ve okutmakta olduğu dersin planlarını hazırlama ve uygulama, öğrencilerine programların öngördüğü bilgi, beceri ve duyuşsal davranışları kazandırmasını,
- f) Kurumun gereksinim duyduğu sayı ve nitelikte düzenleyici kuralları ve ders programları ile bunların kullanılmasını sağlama, kendini yetiştirme, yeni öğretim yaklaşımlarını öğrenme, eğitim teknolojisi alanındaki gelişmelerden yararlanmasını,
- g) Eğitim ve öğretim sorunlarını belirleme, öğretmenler kurulunda görüşme ve alınan kararları uygulama; şube ve zümre öğretmenlerinin eğitim-öğretimle ilgili plânlama, uygulama ve öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmelerinde birlikteliğin sağlanmasını,
- h) Personel arasında iş birliğini sağlama, sevgi ve saygıya dayalı bir çalışma ortamı oluşturma, müdür yardımcısı, öğretmen ve diğer personeli yetiştirme, çalışmalarını izleme ve objektif değerlendirmesini,
- ı) Törenler, belirli gün ve haftalar, eğitici kol çalışmaları , sosyal, kültürel ve sportif etkinlikler ile ders dışı etkinlikleri, plânlama ve yürütmesini,
- i) Okul öncesi eğitimi özendirme, okullaşma oranını artırma, dersliklerin mevzuatı ile öğretim programlarına uygun donatımını sağlama; defter ve dosyaların tutulması ve personel işlemlerini kuralına uygun yürütmesini,
- j) Rehberlik hizmetlerinin anlam ve önemini bilme, etkinliklerinin plânlı bir biçimde yapılmasını sağlama ve sonuçlarından yararlanma; öğrenci başarısızlığının nedenlerini araştırma, çözüm yolları önerme, özel eğitimi gerektiren öğrenciler için gerekli önlemlerin alınmasını,
- k) Kurumlarda tutulması gerekli defter ve dosyaları düzenleme, kurallara ve mevzuata uygun işleme, arşivleri düzenli tutma; hesap, ayniyat ve döner sermaye iş ve işlemlerini düzenli yürütmesini,
- l) Öğrencilerin kayıt işleri ile devam ve devamsızlıklarını izleme, başarıyı ölçme ve değerlendirme, öğrenci kişilik, sağlık ve beslenme hizmetlerini plânlama ve yürütmesini,
- m) Personelin göreve başlama ve ayrılmaları ile devam ve devamsızlık, nöbet, izin ve raporlar ile sağlık ve özlük haklarına ilişkin işlemleri mevzuatına uygun yürütme, gerekli kayıt ve belgeleri düzenli tutmasını,
- n) Millî Eğitim Vakfı, Koruma Derneği ve Okul Aile Birliği ile uyumlu ve etkili çalışması; okul kooperatifi ve kantinlerinin mevzuatına uygun işlemlerini sağlmasını,
- o) Okul ile çevre arasında olumlu ilişkiler kurma, kurumu çevreye açma ve eğitim öğretim için çevre olanaklarından yararlanmasını,
- ö) Verimliliği artırmak üzere araştırmalar yapma, Okul Gelişim Programı ve Projeler hazırlama, uygulama, vizyon ve misyonun geliştirilmesini, izleme/değerlendirme/sağlama,

2- Öğretmenler yönünden

Yasa, yönetmelik, yönerge, genelge, program, emir ve eğitim bilimlerinin verilerine dayanarak; kurumların amaçlarını geliştirmek üzere öğretmenlerin;

- a) Dershaneyi düzenleme, derse hazırlama ders araç ve gereçlerini bulundurma, kütüphane, kitaplık, laboratuvar, atölye bilgisayar dersliği ve salon gibi bölümleri kullanması ve öğrencilerine kullandırmasını,
- b) Yıllık Çalışma Programı, Yıllık, ünite, günlük ve ders plânlarını hazırlama, derse hazırlıklı gelme ve plânlı çalışmasını,
- c) Derslerin işlenişine uygun çeşitli yöntem ve teknikleri yerinde ve zamanında etkili kullanarak öğrencilere araştırma ve bilgiye ulaşma yollarını öğretmesini,
- d) Öğrencilere düzeylerine uygun olarak, Atatürk İlke ve İnkılâplarını, İstiklâl Marşını, Atatürk'ün gençliğe hitabesini, öğrenci andını öğretmesini,
- e) Öğrencilere okuma zevk ve alışkanlığı kazandırma, Türkçe'yi etkili ve doğru biçimde kullanma ve kullandırmasını,
- f) Öğrencilere, programların öngördüğü bilgi, beceri değer yargıları ve olumlu alışkanlıklar kazandırmasını, öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmesini,
- g) Öğrencilere rehberlik yapma bireysel farklılıkları dikkate alma, grup ve bireysel etkinliklere yöneltme, sorumluluk ve grup duygusu kazandırmasını,
- h) Öğrencileri, okulu ve eğitimi sevmeye, mesleğe saygı duymaya, öğrencilerine örnek olma, belirlenen kıyafet ve kıyafete uymasını,
- ı) Kendini yetiştirme mesleki eserleri ve mevzuatı izleme ve uygulamasını,
- i) Yönetici ve öğretmenlerle iş birliği yapma, verilen görevleri yapmaya istekli olma, tören, mesleki toplantı, eğitici kol ve sınıf rehber öğretmenliği gibi etkinliklerde örnek davranışlar göstermesini,
- j) Öğretmenler kurulu, şube ve zümre öğretmenler kurulu ile ilgili toplantılara katılma, görüşlerini açıklama, kararlar alma ve uygulamasını,
- k) Çevreyi tanıma, çevre olanaklarından yararlanma, veliler ile uyumlu ilişkiler kurabilme ve aile eğitimine katkıda bulunmasını,
- l) Sınıf ve dersi ile ilgili defter, kayıt ve dosyaları düzenleme ve işlemlerini, izleme/değerlendirme/sağlama.

1.1.3. Eğitim Denetiminde Rehberlik ve İş Başında Yetiştirmenin Önemi

Eğitimde görevlilerin kendilerini yenilemeleri ve karşılaştıkları eğitim-öğretim problemlerinin çözümü için gerekli yardım ve rehberliğin denetim uygulamaları yolu ile denetçiler tarafından sağlanması temel ilke olarak kabul edilmektedir (Bursalıoğlu, 1973: 173 ; Taymaz, 1982: 30; Karagözoğlu, 1977: 3).

Türk Milli Eğitim Sistemi içinde yer alan denetim alt sistemi kontrol ve soruşturma ağırlıklıdır. Mesleki yardım ve rehberlik, denetim hizmetlerinin yürütülmesine esas olan yasal metinler içerisinde yer almasına rağmen bugünkü yapı ve işleyiş içinde gereğince uygulamaya konulamamıştır (Bilir, 1991: 254).

Bireyin kendi başına hareket edebilmesini, karşılaştığı sorunların çözümünde aldığı yardımları yorumlayarak kendi kararlarıyla çözüme varmasını, öz olarak, kendi kendine yetmesini rehberlik sağlar. Rehberlikte merkez bireydir. Her şeyden önce birey kendisini iyi tanımalıdır. İlgilerini, yeteneklerini, ihtiyaçlarını, içinde bulunduğu koşulları bilmek zorundadır. Bu durumdaki bir bireyin, yani kendisini tanıyan bir bireyin verdiği kararlar, yaptığı tercihler ve planlar, kendi imkânlarının gerçekleri doğrultusunda olacaktır. Bu aşamada rehberlik etkinlikleri, bireyin kendisini tanıması, ve kendisine uygun hareket tarzını istemesi için bireye yardım etmektir. Bu yardım, bireyin kendi bulunduğu yeri objektif olarak görmesini, olumlu yönde gelişmesini, bilgi ve becerilerini kullanarak karar verme aşamasını kolaylıkla aşmasını, değişik sorunlar karşısında çözüm yolları üretmesini sağlayıcı nitelikte olduğu takdirde en üst düzeyde gerçekleşmiş olacaktır (Tan, 1992: 9-13; Kuzgun, 1988: 5).

Eğitimde rol alan tüm bireylere, aldıkları role göre rehberlik hizmetleri sunulduğu takdirde yararlı olur. Okula yeni atanan öğretmenlerin okula ve çevreye uyumu, kendi kendilerini geliştirmeleri, öğrencileri tanıma, araç-gereçlerden en verimli biçimde yararlanma yollarını öğrenme, ders işleme, değerlendirme yapma, eğitsel çalışmalarda bulunma, ders dışı çalışmalarda öğrencilerin çalışmalarını yönlendirme, öğrenci rehberliği gibi eğitimle ilgili her türlü konuda yapılacak yol gösterme ve yardım

hizmetleri ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve mesleki yardım görevleri içinde yer alır (Başar, 1993: 3; Tuncer, 1991: 11).

İlköğretim okullarının sağlıklı bir yapıya kavuşturulması ve amaçlarına ulaşması, ilköğretim müfettişlerinin öğretmenlere iyi bir rehberlik eğitimi sağlaması ile mümkündür (Bursalıoğlu, 1982: 30).

Milli Eğitim Bakanlığı, Teftiş Sistemi Çalışma Grubu Raporu (1980: 29)'na göre, mesleki yardım ve rehberlik çalışmaları: Örnek ders verme, yetiştirici kaynakları tanıma, karşılaşılan problemleri çözme, araç-gereç kullanımında becerileri gösterip öğretme, yazılı kuralları ve bilimsel esasları birlikte okuyup değerlendirme, iş birliğinde yardımcı olma, personelin kendi etkinliklerini değerlendirilmesini sağlama, yeni öğretim yöntem ve tekniklerinin tanınmasına ve bunların uygulanmasına yardımcı olma, eğitim-öğretim çalışmalarında amaç, ilke, teknik, yöntem, planlama ve uygulama bağlantılarını kurmaya yardımcı olma, davranış ve tutumlar ile iyi örnek olma personelin kişisel sorunlarının çözüm yolu ve yöntemlerini tanıma ve gerekli ise bu konularda kendilerine yardım etme gibi konuları içermektedir.

Bu anlamda denetçi; sorun çözme, iletişim kurma insanların birbirlerini dikkate almalarını sağlama, benzer sorunları olan bireylerin birbirleriyle ve kaynak kişilerle ilişki kumalarını sağlama gibi görevleri olan, öğretmeni yönetmekten çok ona yardım eden ve destekleyen eğitimcidir (Aydın, 1986: 6-9).

Rehberlik ve mesleki yardım sonucu öğretmenin gelişmesi ve kendisinden beklenen görevleri daha etkili yerine getirmesi sağlanacaktır. Böylelikle öğretim sürecinin niteliği de yükselecektir. Bunun yanı sıra, öğretmenin öğretim sürecinde kendini daha yeterli bulması, yaptığı işten zevk almasını ve gelişmelere açık olmasını da sağlayacaktır (Balcı, 1982: 160).

1.1.4. Çağdaş Denetim Anlayışına Göre İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İş Başında Yetiştirme Görevleri

Öğretmenlerin sorunlarına çözüm yolları önerici, mesleki bilgilerini arttırıcı ve bilimsel düşüncenin geliştirilmesine yardım edici, yeniliklere açık bir hareket noktası oluşturucu, güdüleyici, katılımcı, insancıl bir yaklaşımla bireyi ön plana alan ve örgütün amaçları doğrultusunda çalışmaların bütününe kapsayan denetime verilen önem son yıllarda iyice artmıştır (Tuncer, 1991: 6).

Denetim alanındaki bu gelişmeler, müfettişlerin rol ve görevlerini değiştirerek klasik müfettiş tipinden idealist müfettiş tipine; tavsiyeci müfettiş tipinden yapıcı ve araştırmacı müfettiş tipine geçişi sağlamıştır (Bursalıoğlu, 1978: 194).

İnsan kaynağının geliştirilmesi ve etkili biçimde kullanılması temeline dayanan çağdaş denetim anlayışına göre, eğitim sisteminin istediği düzey ve niteliklere uygun öğrenci yetiştirilmesiyle görevli yönetici, öğretmen ve diğer ilgililere yardım ve rehberlik, denetimin amacını oluşturmakta ve müfettişin temel görevini belirtmektedir (Aydın, 1986: 6-11; Karagözoğlu, 1976: 2).

Çağdaş eğitim denetimi, etkili bir öğrenme-öğretmeyi sağlayarak eğitim sürecini geliştirmeyi amaçlar. Sürecin gelişmesi demek, süreçte rol oynayan tüm unsurların ve aralarındaki ilişkilerin gelişmesi demektir (Aydın, 1986: 241).

Büyükışık (1989: 5)'a göre çağdaş denetim anlayışı, denetçinin yardımcı, aydınlatıcı, düzenleyici, gerektiğinde sorun çözücü ve demokratik olmasını istemektedir. Denetçilerin çağdaş denetim anlayışının ön gördüğü davranışları gerçekleştirebilmeleri, mesleki yardım ve rehberlik görevlerini uygulamalarıyla üst düzeylere çıkarak denetimin başarılarını arttıracaktır.

Tuncer (1991: 11), müfettişin çağdaş eğitim denetimi anlayışına göre, rehberlik rolünü beş ana grupta toplamaktadır: 1. Mesleki ve sosyal yardım, 2. Yenilikleri kabul edici ve uygulayıcı, 3. İletişim, etkileşim ve iş birliğini sağlayıcı, 4. Güdüleyici ve yöneltici, 5. Demokratik ortam sağlayıcı, insancıl ilişkileri geliştirici.

Çağdaş denetim anlayışı, denetimin, başkasını cezalandırmak amacıyla değil, personeli yetiştirmek ve sonuç olarak da verimi artırmak amacıyla yapılmasını öngörür (Binbaşoğlu, 1988: 75). Çağdaş denetim anlayışı, demokratik ölçüler içerisinde öğretmenlerin haklarını gözetmeyi, onlara bağımsız davranma ve karar verme hakkı tanımaya amaçlar (Kılıççı, 1989: 141). Çağdaş denetim anlayışı, bireysel farklılıkları dikkate alarak, her birey için uygun fırsatları yaratmaya çalışır ve insanın sahip olduğu haklar kadar sorumluluklarını kapsayan demokratik vicdanı geliştirmeyi amaçlar (Açıkgöz, 1990: 169). Çağdaş denetim anlayışı, denetimin amacına ulaşabilmesi için sonuçlarının ilgili bireylerle tartışılmasını öngörür (Ağaoğlu, 2000: 13).

Denetim kendi kendine bir amaç değil, belli bir amaç için kullanılan bir araçtır. Çağdaş denetimde denetmenden beklenen davranış, belli yöntem ve tekniklerin öğretmenlere empoze edilmesi değil, öğretmenlerin mesleksi yönden daha yeterli olmaları, kendilerine özgü yöntem ve teknikleri kendilerinin bulmaları için gerekli kaynakların sağlanması, görüş açılarının genişletilmesidir. Çağdaş denetim, gittikçe artan bir biçimde, olumlu bir yaklaşım açısından tanımlanmaktadır. Bu durum, denetim hizmetlerinde rehberliğe verilen özel önemi de göstermektedir. Dikte ettirme yerine, gelişmeyi özendirme; hiyerarşik ve otoriter bir denetim ve değerlendirme yerine, kendi kendine değerlendirme, çağdaş eğitim denetiminin önem verdiği noktalar (Aydın, 2000: 24-27).

1.1.5. İlgili Araştırmalar

Öz (1977)'ün yaptığı "Türk Eğitim Sisteminde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü" konulu araştırmada ilköğretim müfettişlerinin mevzuata ve çağdaş denetim anlayışına göre yapmaları gerekenler ile uygulama arasında fark olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. 912 ilköğretim müfettişi ve 1065 ilköğretim öğretmeni kapsayan araştırma sonucunda özetle, ilköğretim müfettişlerinin mevzuata ve çağdaş denetim anlayışına göre yapmaları gerekenler ile uygulama arasında önemli farklar bulunmuştur.

Karagözoğlu (1977)'nin "İlköğretimde Teftiş Uygulamaları" konulu araştırmasının bulgularından bazıları şöyledir:

1. Öğretmenler eğitim-öğretim etkinliklerinin planlanması ve yürütülmesi konusunda müfettişlerden gerekli yardımları göremedikleri görüşündedirler.
2. Müfettişler, denetim sırasında göstermeleri gereken davranışları çoğunlukla gösterdiklerini belirtirken, araştırmaya katılan Milli Eğitim Müdürleri, İlköğretim Müdürleri ve öğretmenler, müfettişlerin bu davranışları yeteri kadar göstermedikleri kanaatine sahiptirler.
3. Araştırmaya katılan grupların tamamına yakını, ilköğretimdeki denetim sisteminin, eğitim öğretim çalışmalarının verimini artırmak ve öğretmenlere gerekli rehberlik ve yardım hizmetlerini sağlamak amacıyla çağdaş denetim esaslarına göre yeniden düzenlenmesi gerektiğine inanmaktadırlar.

Müfettişlerin rolleri ve denetim uygulamalarına ilişkin Karagözoğlu (1977) ve Öz (1977)'ün yaptığı araştırma bulgularını Kapusuzoğlu (1988) yaptığı araştırma ile karşılaştırarak şu bulgulara ulaşmıştır:

1. Müfettişlerin değerlendirme ölçütlerini yönetici ve öğretmenlere açıkça bildirmedikleri,
2. Müfettişlerin değerlendirme sonuçlarının yıllara göre farklılık gösterdiği,
3. Müfettişlerin yönetici ve öğretmenlere çevre ile ilişkilerini geliştirmede yardımcı olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Bilir (1982)'in "Temel Eğitim Müfettişlerinin Yetiştirilmesi" konulu araştırmasında, ilköğretim müfettişlerinin kendilerini denetim teknikleri ve mevzuata hakimiyet açısından yeterli buldukları ancak sekiz yıllık temel eğitim sistemi içinde branş ve dal müfettişlerine gereksinim duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Başar (1985)'in "Eğitim Müfettişlerinin Seçimi ve Yetiştirilmesi" konusundaki çalışmasında amaçlılık ilkesinin, denetimin hem gerekçesini hem de hedefini belirlediğini ortaya koymuştur. Denetim süreç ve işlemlerinde olabilecek değişkenlerin yanlıgıların en aza indirilmesi için denetimi etkileyebilecek değişkenlerin incelenmesi gerektiği üzerinde durulmuştur.

Başaran (1986)'ın yapmış olduğu “İlköğretim Kurumlarında Grupla Teftiş Uygulamaları” adlı araştırmada, ilköğretim kurumlarında grupla denetim uygulamalarının neler olduğu, grupla denetime nasıl geçildiği, uygulamadaki güçlüklerin neler olduğu araştırılmış ve araştırma sonucunda müfettişlerin, yönetici ve öğretmenlerin denetimine yönelik farklı değerlendirme yöntemlerini kullanmalarının öğretmen ve yöneticilere göre denetim sonuçlarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Atay (1987)'ın “İlkokul Öğretmenlerinin Müfettişlerin Yeterlik Alanlarına İlişkin Beklentileri” konulu araştırmasında, öğretmenlerin, ilköğretim müfettişlerinin yeterlik alanlarına ilişkin beklentilerinin neler olduğu belirlenerek sonuçlara dayalı öneriler geliştirilmesi amaçlanmış ve değerlendirilen kişi ve grupları değerlendirme sürecine katan ortak bir değerlendirme modeli uygulanması, müfettişlerin; yetkiden önce etki yollarını denemeleri ve öğretmenlerle güvene dayalı ilişkiler kurmaları, öğretmenlere yapılan haksızlıklarda öğretmenin haklarının koruyucusu olmaları, öğretmenleri teşvik etmeleri ve güçleri ölçüsünde sorumluluklar almaya yöneltmeleri, denetim ilkeleri ve mevzuatı yönünden tutarlı bir görüşe sahip ve uygulamaya örnek olmaları, kişi ve grupların istek ve gereksinimlerini saptayıp değerlendirerek zamanında üst makamlara duyurmaları, eğitim ve öğretimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme sağlanması için araştırmalar yapmaları ve sonuçlarından yararlanmaları yönünde öneriler ortaya konmuştur.

Sarı (1987)'nin “İlköğretim Müfettişlerinin İlkokul Öğretmenlerine Yapması Gereken Rehberliğin Yeterlikleri” konulu araştırmasında öğretmenler, ilköğretim müfettişlerini, “mesleki yayınlardan yararlanma ve tanıma, öğretmenlerin başarılarını olumsuz yönde etkileyen nedenleri belirleyip giderme, planların programa uygun hazırlanmasını sağlama, programların en iyi şekilde uygulanmasını sağlama, çevre ile ilişkilerin kurulmasını sağlama, öğrenci başarısının değerlendirilmesinde kullanılan tekniklerin tanınması ve kullanılmasını sağlama, yeni ders araçlarının tanınması ve kullanılmasını sağlama, öğretim araçlarının amaca uygun kullanılmasını sağlama” davranışları yönünden yetersiz bulmuşlardır.

Karakaya (1988)'nin yapmış olduğu “İlköğretimde Teftiş ve Güçlükler” adlı araştırmada, denetimde kullanılan ölçme ve değerlendirme ölçeklerinin yetersiz olduğu, denetim faaliyetlerinde kullanılan teknik ve yöntemlerin geliştirilmesi için sistemde gerektiği kadar çalışma yapılmadığı, denetim sisteminin geliştirilmesi için öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerinin dikkate alınmadığı ve okul müdürlerinin müfettişler ve öğretmenler arasındaki bütünleşmeyi sağlayamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Büyükişik (1989)'ın “İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Etkinliklerinin Gerçekleşme Düzeyleri” konulu araştırmasında ilköğretim denetçilerinin çağdaş denetim anlayışına göre rehberlik etkinliklerini gerçekleştirmeleri yönünden denetçi, müdür ve öğretmenlerin görüşleri arasında fark olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamına 108 ilköğretim müfettişi, 108 ilkokul müdürü, 384 ilkokul öğretmeni alınmıştır. Araştırma sonuçlarına dayalı olarak şu önerilerde bulunulmuştur:

1. Denetçilerin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine önem verilmeli, bu eğitim programlarının rehberliği de içermesi sağlanmalıdır.
2. Denetçi, müdür ve öğretmenlerin denetim uygulamalarıyla ilgili algı farklılığının nedenleri araştırılmalıdır.
3. Öğretmenlere yönelik rehberlik etkinliklerine yardımcı olmak amacıyla yayınlar yapılmalı ve bunların okullara ulaştırılması sağlanmalıdır.
4. Denetçiler ve denetlenen arasındaki iletişim sorunlarının giderilmesine çalışılmalı ve yeni iletişim modelleri üzerindeki çalışmalara ağırlık verilmelidir.
5. Denetçilerin iş yükünün azaltılarak öğretmenlere daha fazla zaman ayırmaları sağlanmalıdır.

Açıkgöz (1990) tarafından yapılan “İlköğretim Müfettişlerinin Çağdaş Eğitim Denetiminin ilkelerini Uygulama Dereceleri” adlı araştırmada araştırmacı tarafından alan yazından belirlenen ilkelerin, ilköğretim müfettişlerince ne ölçüde kullanıldığını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Araştırma kapsamındaki müfettişler, okullarda yaptıkları denetim sayısının yetersiz olduğunu, öğretmene ulaşmak için düzenli bir ulaşım sistemi olmadığını ve zamansal sınırlıklar nedeniyle denetimi erken bitirdiklerini belirtmişlerdir.

Özdemir (1990)'in ortaöğretim kurumlarındaki denetimde karşılaşılan güçlükler ve bu konudaki beklentileri belirlemeyi amaçlayan “Orta Öğretim Kurumlarında Denetim” adlı araştırmasında, branş müfettişi yetersizliğinin öğretmene yapılacak rehberliği etkilediği ve müfettişlerin teftiş raporlarındaki önerilerin yeterince dikkate alınmadığı sonuçlarına ulaşmıştır.

Cengiz (1992)'in “Milli Eğitim Bakanlığı Bakanlık Müfettişlerinin Yetiştirilmesi ve Teftişin Geliştirilmesi” adlı araştırmasında ulaşılan sonuçlara dayanılarak; müfettişlerin lisansüstü öğrenimle yetiştirilmeleri, yabancı dil öğrenmelerinin sağlanması ve inceleme-araştırma amaçlı yurtdışı gezilerine katılmalarının sağlanması önerilmiştir.

Yalçinkaya (1992)'nin “Ortaöğretimde Ders Denetimi” konulu araştırmasında, bakanlık müfettişleri, okul yöneticileri ve öğretmenlerin ders denetimleri hakkındaki şu görüşleri ortaya çıkmıştır: uygulamalarda amaçların gerçekleşme durumu tespit edilmeli, bakanlığın eğitim politikasının anlaşılması sağlanmalı, denetim, öğretmenin eğitim-öğretimdeki başarısını artırmak amacıyla yapılmalı, eğitim-öğretimdeki gelişmeler duyurulmalı, eğitim-öğretim problemlerinin çözümlenmesinde danışmanlık yapılmalı, öğretmenlerin başarı durumu bilimsel metotlarla ölçülmeli, değerlendirmede okulun çevre şartları dikkate alınmalı, değerlendirmede öğretmenin içinde bulunduğu psikolojik durum göz önüne alınmalı, morali yükseltmek için ödüllendirme yöntemleri kullanılmalıdır.

Kulular (1992)'in müfettişlerde varolan kişilik özelliklerinin yönetici ve öğretmenler tarafından betimlenmesi konusunda yaptığı araştırmasında yönetici ve öğretmenlere göre müfettişlerde “katı kişilik” özelliği olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Tutumlu (1992), yaptığı çalışmada ilköğretim müfettişlerinin görev önceliklerini belirlemeye çalışmıştır. Araştırmasını şöyle bir sıralamayla sonuçlandırmıştır: Soruşturma, rehberlik ve işbaşında yetiştirme, inceleme ve araştırma, teftiş ve değerlendirme.

Burgaz (1992)'ın "Türk Eğitim Sisteminde Denetmenlerin Başarılarını Etkileyen Nedenler" konusunda yaptığı araştırma sonucunda müfettiş ve öğretmenlerin, denetimsel rol davranışlarının beklenen düzeyde yerine getirilmediği görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır.

Kale (1995) tarafından yapılan "İlköğretim Müfettiş-Yönetici ve Öğretmen Etkileşiminin Eğitime Etkileri" konulu araştırmada, müfettişlerin, denetim etkinliklerini yönetici ve öğretmenlerle birlikte planlamaları, ders denetimini objektif olarak değerlendirme, ders denetimi sonunda öğretmenle görüşme konularında yetersiz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Çankaya (1996)'nın "İlköğretimde okul Yöneticilerinin Müfettişlerden Yararlanma Dereceleri" adlı araştırmasında, yönetimin denetiminde rehberlik ve mesleki yardımın "düşük" düzeyde gerçekleştiği sonucuna ulaşılmış ve işbirliğini geliştirici önlemler alınması önerilmiştir.

Ecevit (1996) tarafından yapılan "İlköğretim Müfettişlerinin, İlköğretim Okullarında Yaptıkları Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Etkinlikleri ve Gerçekleştirme Düzeyleri" adlı araştırmasında, sonuçlara dayanılarak ilköğretim müfettişlerinin lisans üstü eğitim görmelerinin sağlanması, üniversitelerle işbirliği içinde hizmet içi eğitime ağırlık verilmesi, rehberlik ve işbaşında yetiştirme etkinliklerinin yönetici, sınıf ve branş öğretmenleriyle birlikte planlanması ve yürütülmesinde ortak sorumluluk alınması, yönetmelik ve yönerge hükümlerinin çağdaş denetim anlayışının öngördüğü şekilde mesleksek rehberlik ağırlıklı olması, müfettişlerle denetlenenler arasında iletişim sorunlarının giderilmesi, müfettişlerin iş yükünün azaltılarak rehberlik ve işbaşında yetiştirme etkinliklerine daha fazla zaman ayrılması, müfettişlerin sicil amirliğinden çıkarılması, rehberlik ve işbaşında yetiştirme etkinliklerine yönelik yayınlar yapıp okullara ulaştırılmasının sağlanması önerilmiştir.

Gökyer (1997)'in "İlköğretim Okulları II. Kademe Öğretmenlerinin Yeterlik Alanlarına İlişkin Algıları" adlı araştırmasında ilköğretim okullarının II. kademesinde görev yapan

branş öğretmenleri, ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme yeterlik alanına ilişkin davranışlarını “Az” düzeyde gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir.

Bozkurt ve Karabıyık (1999)’ın “Türk Milli Eğitim Sistemi Sorunları ve Çözüm Önerileri” konulu araştırmalarında denetime ilişkin sorunlara yönelik olarak; denetimle ilgili mevzuatın dağınık, kimi halde yetersiz olduğu, sık sık değiştiği ve denetim elemanlarına zamanında iletilmediği, denetim hizmetleri içinde inceleme-soruşturma hizmetlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme hizmetleri ile çakıştığı belirtilmiştir.

Ünal (1999)’ın “İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Rolünü Gerçekleştirme Yaklaşımları” adlı araştırmasında sonuçlara dayanılarak ilköğretim müfettişlerinin lisansüstü öğrenim görmelerinin sağlanması, ilk ve orta öğretim denetim birimlerinin tek çatı altında toplanması, rehberlik ve işbaşında yetiştirme faaliyetlerine ağırlık vermek için inceleme-soruşturma görevlerinin ilköğretim müfettişlerinden alınması, müfettişlerin rehberlik ve işbaşında yetiştirme konusunda sürekli hizmet içi eğitimle yetiştirilmesi önerilmiştir.

Yalçın (2001)’in “İlköğretim Okullarında Kurum Teftişinde Karşılaşılan Sorunlar” konulu araştırmasının sonuçlarına dayanılarak denetim süresinin ve ilköğretim müfettişi sayısının artırılması, her müfettişin bir görev alanında uzmanlaşmasının sağlanması yönünde öneriler ortaya konmuştur.

Akçadağ (2003)’in araştırmasında ulaşılan bulgulara dayanılarak denetçilerin, planlama, danışma, iletişim-insan ilişkileri, işbirliği, motivasyon, demokratik denetim anlayışı ve değerlendirme konularında nitelikli eğitimler almasının sağlanması ve denetim raporlarının denetlenenlerin iyi ve kötü yanlarını açıkça belirtecek biçimde ayrıntılı olarak düzenlenerek denetlenenlere ulaştırılması ve mevzuatında buna göre düzenlenmesi önerilmiştir.

Ağaoğlu (2003)’nun “İlköğretim Denetçilerinin Değerlendirilmesi” adlı araştırmasında, ilköğretim denetçileri, kendi edimlerinin belli aralıklarla değerlendirilmesi ve değerlendirme sonuçlarının kendileri ile çağcıl denetim yaklaşımlarında önerildiği

biçimde paylaşılması ve değerlendirme sürecine kendilerinin de katılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu bulguya dayanılarak aşağıdaki öneriler ortaya konmuştur:

1. Öğretmenler dışındaki eğitim işgörenleri de denetlenmelidir.
2. Denetçilerin değerlendirilmesi konusunda daha geniş kapsamlı çalışmalarla eğitim denetçilerinin görüşlerine başvurulmalıdır.
3. Tüm eğitim işgönerlerinin değerlendirilmesi sürecinde çağcıl denetim yaklaşımlarına uygun modeller benimsenmelidir.
4. Denetçilerin değerlendirilme sürecine kendilerinin de katılmaları sağlanmalıdır.

Memişoğlu (2004)'nin "İlköğretim Müfettişlerinin Denetimsel Davranışlarına İlişkin Görüşleri" adlı araştırmasında müfettişlerin göstermeleri gereken denetimsel davranışları istenilen düzeyde göstermedikleri sonucuna dayanılarak şu önerilerde bulunulmuştur:

1. Denetim etkinliklerinde müfettişlerin etkili denetimsel davranışları sergileyebilmeleri için öncelikle kendilerini yenilemeleri, geliştirmeleri ve lisansüstü düzeyde eğitim görmeleri özendirilmelidir.
2. Denetim programları hazırlanırken öğretmenlerin mesleki gereksinimleri saptanmalı ve bu gereksinimler doğrultusunda öğretme-öğrenme sürecinin geliştirilmesine yönelik rehberlik çalışmalarına ağırlık verilmelidir.
3. Müfettiş ve öğretmen arasında karşılıklı saygı ve güvene dayalı bir ilişkinin kurulmasına müfettişler öncülük etmelidir.

1.1.6. Problem Durumu

Eğitim sisteminde denetimin amacı, örgüt amaçlarının gerçekleşme derecesini saptamak, daha iyi sonuç almak için gerekli tedbirleri almak ve süreci geliştirmektir (Taymaz, 1993: 54-55). Eğitim örgütleri gerek kuruluş, gerekse işleyiş olarak kâr amacına yönelik olmadığı için yapılan denetimin amaçları arasında öğretme ve öğrenme sürecini geliştirme ön plandadır (Terzi, 1996: 11). Eğitimde yapılacak olan denetimin kontrolden çok yönlendirme ve geliştirme etkinliklerine yönelik olması sistemin amaçlarının gerçekleşmesine olan katkısını artırır (Ünal, 1999: 5). Bu şekilde bir

denetim, sürecin geliştirilmesinde öğretmene yardım eden, dolayısıyla da ürünü etkileyen etkinlikler olarak görülmektedir (Ünal, 1989: 453).

Öğretmenin planlanan hedeflere ulaşmasını sağlamak, sınıftaki öğrenme-öğretme sürecini geliştirmek, mesleki değişme ve gelişmenin sağlanması müfettişin yapması gereken işlerdir (Seçkin, 1991: 22-23). İlköğretim müfettişinin bu gelişimi ve değişimi sağlayabilmesi İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği (Teb.Der., 2521: m.42-43)'nde belirtilen rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevleri ile çağdaş denetim anlayışının öngördüğü rehberlik ve mesleki yardım görevlerini gerçekleştirilmesi ile olanaklıdır.

Denetim sisteminin kontrol ve soruşturmadan çok rehberlik ve iş başında yetiştirme ağırlıklı yürütülmesiyle bu amaç gerçekleştirilebilir. İlköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeyleri ile ilgili yapılan araştırmalarda öğretmenler ve yöneticiler denek olarak seçilmiş ancak görevin bizzat uygulayıcısı olan ilköğretim müfettişlerinin görüşlerini belirlemek üzere araştırmalar desenlenmemiştir.

Rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeyleri ve alınması gereken önlemlere ilişkin ilköğretim müfettişlerinin görüşlerinin belirlenerek çözüm önerileri geliştirilmesi araştırılması gereken bir problemdir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeyi ve bu görevi yerine getirebilmek için alınması gereken önlemlere ilişkin ilköğretim müfettişlerinin görüşlerini belirlemektir.

Bu genel amaca ulaşmak için şu sorulara yanıt aranmıştır;

1. Kendi görüşlerine göre ilköğretim müfettişleri rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini ne derecede gerçekleştirmektedirler?

2. İlköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşleri;

a. Yaş

b. Mezun oldukları okul

c. Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki toplam hizmet süresi

d. Müfettişlikteki toplam hizmet süresi

yönünden farklılık göstermekte midir?

3. Kendi görüşlerine göre ilköğretim müfettişlerinin rehberlik görevini daha etkili yerine getirebilmeleri için alınması gereken önlemler nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Denetim alt sisteminden beklenen, sistemi amaçlarına uygun olarak yaşatmaktır. Bu durumda denetçinin görevi; var olan değerleri izlemekle sınırlı değildir. Çünkü sistemi amaçlarına uygun olarak yaşatmak, sistemdeki insan ve madde kaynaklarını en verimli şekilde geliştirerek kullanmakla gerçekleşir.

Eğitim etkinliklerinin odağında yer alan öğretmenin daha verimli ve üretken olması, gelişmesi için yapılan denetim ve rehberlik hizmetlerinin inceleme, soruşturma ağırlıklı olmaktan çıkarılıp, rehberlik ağırlıklı olarak yürütülmesiyle bu amaç gerçekleştirilebilir.

-İlköğretim denetçilerinin seçiminin belli ölçütlere bağlanması, özel uzmanlık eğitiminden geçirildikten sonra atanması ve mevcut denetçilerin de gerekli konularda yetiştirilmesinin sağlanması, iş analizleri yapılarak ilköğretim denetçileri için gerekli niteliklerin seçilme, yetiştirilme ve yükseltilmelerine temel olacak ölçütler geliştirilmesi; denetim sisteminin aksayan yönlerinin giderilmesine katkı yapacaktır. Araştırma bulgularının ilköğretim denetçilerini seçme ve yetiştirme sisteminin gözden geçirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

-İlköğretim denetçiliğinin gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışların kazandırılması ve bu görevlerin istenilen biçimde yerine getirilmesi; iyi planlanmış hizmet öncesi ve

hizmet içi eğitim programları ile mümkün olabilir. Bu programların etkililiğinin artırılabilmesi için ilköğretim denetçilerinin eğitim ihtiyacı duydukları alanların ortaya konduğu araştırma bulgularından faydalanılmalıdır. Araştırma bulgularının, ilköğretim denetçilerinin başarılı ve başarısız olduğu alanların ortaya konulmasıyla hazırlanacak hizmet içi ve hizmet öncesi programların daha etkili olmasına katkı sağlanması beklenmektedir.

-Lisans ve lisans üstü seviyede yüzlerce alt dala ayrılan ana bilim dalında yetişmiş olmayı gerekli ve zorunlu kılan denetim hizmeti için yetişkinlik düzeyinin saptanmasında en uygun yol araştırma temeline dayalı bulguların değerlendirilmesinden geçer. Araştırmalarla zenginleşen bilgi havuzu, denetim programlarının düzenlenmesinde güvenilir bir kaynak olabilir. Araştırma bulgularının ilköğretim denetçilerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerine farklı bir bakış açısı getirerek yeni araştırmalara kaynak oluşturması beklenmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

1. Bu çalışma, ilköğretim müfettişlerinin rehberlik görevlerini gerçekleştirme düzeyleri ve alınması gereken önlemlerle ilgili olarak ilköğretim müfettişlerinin görüşleri ile sınırlıdır.
2. Araştırma 2003-2004 Öğretim yılında Eskişehir, Bilecik ve Kütahya illerinde görev yapmakta olan ilköğretim müfettişleri ile sınırlıdır.
3. Araştırma anket yoluyla, veri toplama tekniği ile sınırlıdır.
4. Veri toplama aracının geliştirilmesinde ilgili alanyazın taramasına dayalı olarak oluşturulan maddelerin geçerliliği için uzman görüşleri ile yetinilmiştir.

1.5. Tanımlar

Bakanlık Denetçisi: Doğrudan Milli Eğitim Bakanı'na bağlı olarak ortaöğretim kademesinde görev yapan, denetim kurulu üyesi (Başar, 2000: 185).

Bölge İlköğretim Denetçisi: Görevlendirildiği bölge içinde bulunan öğretmenlere rehberlik etmek ve okulları denetlemek, yasa ve yönetmeliklere göre bölge içinde kendisine verilen görevi yapmakla yükümlü müfettiş (Demirtaş ve Güneş, 2002: 24).

İnceleme: Ele alınan bir konu ya da olayın özelliklerini ya da ayrıntılarını inceden inceye anlamaya çalışmak, ilgili yasa ve kuralları ortaya çıkarmak ve bir takım sonuçlar elde etmek için yapılan yöntemli çalışma (Demirtaş ve Güneş, 2002: 78., Oğuzkan, 1974: 94).

Kurum Denetimi: Bir eğitim kurumunun amaçlarını gerçekleştirmede insan ve madde kaynaklarının sağlanma, yararlanılma durumunun gözlenmesi, kontrol edilmesi ve ölçütlere göre değerlendirilmesi (Demirtaş ve Güneş, 2002: 98). Okulun eğitim ve yönetim süreçleri ile bunlarla ilgili kayıt ve işlemleri inceleyerek kurumun genel işleyişi hakkında bir hükme varmak üzere yapılan teftiştir (Taymaz, 1993: 110).

Mesleki Yardım: Bir mesleğin varolan olanaklar içerisinde geliştirilebilmesi için, deneyimli ve özel donanımlı bireyler tarafından alanda çalışan bireylere kendi istekleri doğrultusunda yardımda bulunulmasıdır (Ağaoğlu, 1996). Bu araştırmada "rehberlik ve işbaşında yetiştirme" kavramı yerine kullanılmıştır.

Öğretmenler Kurulu Toplantısı: Öğretmenler kurulunun eğitici kollar ve türlü yardımcı kurul çalışmalarıyla ilgili işleri konuşmak, öğretim programını incelemek, eğitim ve öğretimde izlenecek yolu saptamak, belli konulara ilişkin önerileri ve raporları karara bağlamak, öğrencilerin gelişme ve başarılarını değerlendirmek, üst makamlardan gelen bildiri ve yönergeleri öğrenmek gibi amaçlarla okul müdürünün başkanlığında yapılan toplantı (Demirtaş ve Güneş, 2002: 119).

Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme: Okul çalışanlarının çevreye, yeni atananların göreve uyumu, kendi kendilerini yetiştirmeleri; öğrencileri tanıma, araç-gereç kullanma, ders işleme, değerlendirme gibi öğretimle ilgili konularda ve okul çevre ilişkileri, öğrenci rehberliği, sınıf öğretmenliği, eğitsel kol çalışmaları gibi eğitimle ilgili konularda yapılacak her türlü yol gösterme ve yardımcı olma hizmetleridir (Karagözoğlu, 1977:28., Bursalıoğlu, 1982:173).

Soruşturma: Memur hakkında memurların disipline aykırı davranışları veya görevden uzaklaştırılmaları halinde ya da görevleri ile ilgili bir suç işlediklerinin iddia edilmesi üzerine, haklarında idarece başlatılan inceleme ve araştırma etkinliği (Demirtaş ve Güneş, 2002: 144).

Teftiş Bölgesi: İlin teftiş gruplarının hizmet yönünden birbirine benzerlik ve yakınlık gösteren teftiş bölgesi (M.E.B. İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği, Madde: 4).

Zorunlu Çalışma Süresi: Her hizmet bölgesinde zorunlu olarak çalışılması gereken süre (M.E.B. İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği, Madde: 4).

Zümre Öğretmenler Kurulu: İlköğretim okullarında aynı sınıfı veya aynı dersi okutan öğretmenlerden oluşan kurulu (M.E.B. İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, Madde: 4).

BÖLÜM II

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın amacına ulaşabilmesi, geçerli ve güvenilir sonuçlar elde edilebilmesi için alınan önlemler açıklanmış; araştırma modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, veriler ve toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması başlıklarına yer verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Araştırmanın yürütülmesinde tarama modeli kullanılmıştır. Olayların nedenleri üzerinde durmak yerine, onların içinde buldukları koşulları, özellikleri ve aralarındaki ilişkiyi bulmaya çalışan tarama modelleri (Kaptan,1995:59), geçmişte ya da halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar(Karasar,1998:78).

Bu model çerçevesinde kendi görüşlerine göre İlköğretim Müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeyleri ve alınması gereken önlemler belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma bu yönüyle betimsel bir çalışma niteliğindedir.

2.2. Araştırmanın Çalışma Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini 2003 – 2004 öğretim yılında Eskişehir, Bilecik, Kütahya illeri Milli Eğitim Müdürlüğü İlköğretim Müfettişleri Başkanlıklarında görev yapan 71 ilköğretim müfettişi oluşturmaktadır.*

* Veriler 2003 yılı Aralık ayında Eskişehir, Kütahya, Bilecik illeri İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları'ndan alınmıştır.

İlköğretim Müfettişleri Başkanlıklarında görev yapan müfettiş sayılarının az olması ve tüm müfettişlere ulaşabilme imkânının bulunması nedeniyle örneklem almak yerine “kendini örnekleyen evren” (Çilenti,1984:137) çalışma evreni olarak seçilmiştir.

Eskişehir il merkezinde görev yapan müfettiş sayısının az olması nedeniyle daha güvenilir veriler elde edilmesi için çevre illerden Kütahya ve Bilecik illerinde görev yapan İlköğretim müfettişleri de çalışma evrenine dâhil edilmiştir. Araştırmanın evren ve örnekleme ilişkin sayısal veriler Tablo 1’ de gösterilmiştir.

Araştırmanın gerçekleştirilmesinde veri toplama aracı, evrenin tümüne uygulanmış, ancak veri toplama araçlarının tamamının geri dönüşü sağlanamamıştır. Soruların tamamı yanıtlanmamış olan ya da birkaç seçeneğin birden işaretlendiği görülen veri toplama araçları değerlendirme dışında bırakılmıştır. Değerlendirme dışı bırakılan veri toplama araçları çıkarıldıktan sonra geri kalan araçlardan elde edilen veriler (%94,3) üzerinde istatistiksel işlem yapılmıştır. Değerlendirilen ve değerlendirme dışı bırakılan veri toplama araçları ile ilgili bilgiler tablo 1’ de gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırmanın Evren ve Örneklemini Oluşturan İlköğretim Müfettişlerine Uygulanan Anketlerin Geri Dönüşü

Evrendeki İlköğretim Müfettişi	N	Yanıtlanan Anket		Değerlendirme Dışı Bırakılan Anket		Değerlendirmeye Alınan Anket	
		n	%	n	%	n	%
Eskişehir	32	29	90.7	1	9.3	28	87.5
Kütahya	30	30	100	-	-	30	100
Bilecik	9	9	100	-	-	9	100
TOPLAM	71	68	95.7	1	1.4	67	94.3

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırma evrenini oluşturan 71 İlköğretim Müfettişinden 68’i (% 95,7) veri toplama aracını yanıtlarken 3’ü hiç yanıtlamamıştır. Yanıtlanan veri toplama araçlarının incelenmesi aşamasında araştırmaya katılan İlköğretim müfettişleri içinde 1 İlköğretim müfettişinin birkaç seçeneği birden yanıtladığı saptanmıştır. Bu nedenle 1 veri toplama aracı değerlendirme dışında bırakılmıştır. Değerlendirme dışında bırakılan veri toplama aracı çıkarıldıktan sonra, geri kalan 67 (% 94,3) araçtan elde edilen veriler üzerinde istatistiksel işlem yapılmıştır. Bu oran çalışma açısından olumlu bir gösterge kabul edilebilir.

Tablo 2’de araştırmanın çalışma evrenini oluşturan ilköğretim müfettişlerinin kişisel özelliklerine ilişkin bilgiler verilmiştir.

Tablo 2. Çalışma Evrenini Oluşturan İlköğretim Müfettişlerinin Kişisel Özellikleri

Özellik	İlköğretim Müfettişi Sayısı	
	n	Yüzde %
Yaş		
25-35	5	7.4
36-45	18	26.9
46-55	43	64.2
55'ten fazla	1	1.5
Toplam	67	100.0
Mezun Olunan Okul		
Eğitim Fakültesi	41	61.2
Eğitim Fakültesi Dışında Bir Lisans	11	16.4
Eğt. Yönt.Dent.Plan.ve Eko.Yük.Lis.	14	20.9
Eğitim Bilimleri Dışında Bir Yük.Lis.	1	1.5
Doktora	0	0
Toplam	67	100.0
MEB.'deki Toplam Hizmet süresi		
5-9 Yıl	0	0
10-14 Yıl	4	6.0
15-19 Yıl	12	17.9
20 ve daha fazla	51	76.1
Toplam	67	100.0
İlköğretim Müfettişliğindeki Toplam Hizmet Süresi		
1-5 Yıl	2	3.0
6-10 Yıl	41	61.1
11-15 Yıl	10	14.9
16-20 Yıl	7	10.5
20 Yıldan Fazla	7	10.5
Toplam	67	100.0

Tablo 2’de görüldüğü gibi çalışma evrenini oluşturan ilköğretim müfettişlerinin büyük bölümünü (% 64.2) 46-55 yaş arası grup oluşturmaktadır. % 26.9 ile ikinci sırada 36-45 yaş arası grup, % 7.4 ile 25-35 yaş arası grup üçüncü sırada, % 1.5 ile 55 yaş ve üzeri grup son sırada yer almaktadır. İlköğretim Müfettişliğine giriş şartları içinde en az 8 yıl öğretmenlik yapmış olma koşulunun bulunması (R.G.1999, s: 23785 m.6) ve üç yıl da müfettiş yardımcılarının yetiştirilme süresinin olması (R.G.1999, s: 23785,m.16) , daha alt yaş gruplarındaki sayının azlığını açıklayabilir; ancak 55 yaş üzeri grubun % 1.5’lik bir oranı oluşturması bu yaş grubuna gelindiğinde emeklilik süresinin doldurulması ile bağ kurulabilir.

Mezun olunan öğretim kurumuna göre ise, çalışma evrenini oluşturan müfettişlerin büyük çoğunluğunu (% 61.2) eğitim fakültesi mezunu müfettişler oluşturmaktadır. Eğitim yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi Yüksek Lisansı mezunu müfettişlerin sayısı 14 (% 20.9) dür. Eğitim fakültesi dışında bir lisans mezunu olanlar ise % 16.4 ‘dür. Eğitim bilimleri dışında yüksek lisans yapan 1 (% 1.5) ilköğretim müfettişi bulunmaktadır. Doktora mezunu ilköğretim müfettişi ise hiç yoktur. Bu durum, İlköğretim Müfettişliğine giriş şartlarından birinin eğitim yönetimi teftişi, planlaması ve ekonomisi alanında lisans ya da yüksek lisans yapma koşulunun olması (R.G.1999:23785,m.6) ile açıklanabilir. Ancak doktora mezunu, İlköğretim müfettişinin bulunmaması olumsuz bir göstergedir.

Çalışma evrenini oluşturan ilköğretim müfettişlerinin büyük çoğunluğu (% 76.1) Milli Eğitim Bakanlığı’ndaki hizmet süresi 20 yıl ve üstünde olanlardır. Milli Eğitim Bakanlığı’ndaki hizmet süresi 15-19 yıl arasında olan grup % 17.9 ve 10-14 yıl arasında olan grup % 6 oranındadır. Milli Eğitim Bakanlığı’ndaki hizmet süresi 5-9 yıl arasında olan ilköğretim müfettişi bulunmamaktadır. Bunun nedeni ise; ilköğretim müfettişliğine giriş şartlarında en az sekiz yıl öğretmenlik yapmış olmak koşulunun bulunmasıdır(R.G.1999: 23785,m.6.).

Çalışma evrenini oluşturan, ilköğretim müfettişlerinin ilköğretim müfettişliğindeki toplam hizmet süresi yönünden % 61.1'ini 6 – 10 yıl arası grup, % 14.9'unu 11 – 15 yıl arası grup, % 10.5'ini 16 – 20 yıl arası grup ve % 10.5'ini 20 yıldan fazla olan grup oluşturmaktadır.

Evrendeki ilköğretim müfettişlerinden, ilköğretim müfettişliğindeki toplam hizmet süresi 6-10 yıl arasında olanların çoğunlukta (% 61,1) olması, ilköğretim müfettişlerinin atanacakları bölgelerin, İlköğretim Müfettişlikleri Başkanlıkları Yönetmeliği'nin 52. ve 53. maddelerinde belirtilen hizmet bölgelerinde zorunlu çalışma süreleri ve hizmet puanlarına göre belirlenmesinden kaynaklanan bir durumdur(R.G.1999:23785,m.52, 53.).

2.3. Veriler ve Toplanması

Araştırmanın temel verilerini 2003 yılı Aralık ayında Eskişehir, Kütahya ve Bilecik illerinde görev yapan ilköğretim müfettişlerinden elde edilen görüşler oluşturmaktadır.

Araştırmanın belirlenen amaca ulaşması için gerekli olan veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen veri toplama aracının ilköğretim müfettişlerine uygulanması ile toplanmıştır(EK1).

Bilgi toplama amacıyla kullanılan veri toplama aracı tüm denekler için ortak hazırlanmış olup, üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde yer alan dört soru deneklerin kişisel özellikleriyle ilgilidir.

İkinci bölümde, ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevleriyle ilgili 40 soru yer almaktadır. Bu sorularla ilgili derecelendirmeler beşli bir ölçekle yapılmış olup bilgilendirme, teşvik etme, yardımcı olma ve katkı sağlama derecesi ile ilgili sorulara yer verilmiştir.

Rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevini daha iyi gerçekleştirmek için alınması gereken önlemlerin neler olabileceği ve veri toplama aracında yer alan sorular dışında, varsa araştırmacıya iletilmek istenen düşünce ve önerilerin yazılabileceği bir bölüm veri toplama aracının üçüncü bölümünü oluşturmuştur.

2.3.1. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

İlköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin kendi görüşlerini belirlemeye yönelik hazırlanan veri toplama aracı, araştırmanın amacına dönük soruların yanıtlanması için gerekli bilgileri elde etmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

Veri toplama aracında yer alacak soruları belirlemek amacıyla alanla ilgili yayınlar taranmıştır. Konuyla doğrudan ya da dolaylı ilgisi bulunan bu alanda yapılmış tezler, yayınlanmış makaleler ve kitaplar, Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanan yönetmelikler, yönergeler ve öğretmen teftiş formları (EK 2) taranmıştır. Taramalar; Yüksek Öğretim Kurulu Dokümantasyon Merkezi, Milli Kütüphane, Gazi Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Kütüphanesi, Anadolu Üniversitesi Kütüphanesi, Milli Eğitim Bakanlığı Internet sitelerinde yapılmıştır.

Kaynakların incelenmesinden çıkarılan yönetmelik ve yönergeler ile çağdaş denetim anlayışının öngördüğü rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevleri listelenmiştir. Bu görevler alt problemlere yanıt verecek şekilde taslak sorular biçimine dönüştürülerek veri toplama aracının taslağı hazırlanmıştır.

Veri toplama aracının kişisel bilgiler, rehberlik ve iş başında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme sıklığı, alınması gereken önlemler ve öneriler olmak üzere üç bölüm olarak düzenlenmesine karar verilmiştir.

Veri toplama aracının birinci bölümünü oluşturan kişisel bilgiler bölümünde, evrende bulunan ilköğretim müfettişlerini tanımayı sağlamak amacıyla yaş, mezun olunan okul,

M.E.B.'deki hizmet süresi ve ilköğretim müfettişliğindeki hizmet süresini belirlemeye yönelik sorular hazırlanmıştır. Kişisel bilgiler bölümünde toplam 4 soru maddesi yer almıştır.

Veri toplama aracının ikinci bölümü, ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve iş başında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme sıklığını belirlemeye yönelik hazırlanmıştır. Beşli likert ölçeği benimsenerek hazırlanan bu bölümdeki maddelerin derecelendirilmesinin “hiçbir zaman”, “çok nadir”, “zaman zaman”, “çoğu zaman” ve “her zaman” şeklinde olmasına karar verilmiştir. Verilen cevaplar “hiçbir zaman” dan “her zaman” a 1'den 5'e doğru puanlar verilerek kodlanmıştır.

İkinci bölüm oluşturulurken, önce yönetmelik ve yönergelerde tanımlanan ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve iş başında yetiştirme görevlerinin bir dökümü çıkarılmış ve buna yönelik sorular hazırlanmıştır. Yönetmelik ve yönergelerde tanımlanan ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevleri, doğrudan ya da dolaylı ilgili araştırmalar ve kaynaklarla da karşılaştırılarak bu doğrultuda sorular hazırlanmıştır.

Yönetmeliklerde, yönergelerde ve ilgili araştırmalarda bulunmayan ancak çağdaş eğitim denetimi ile ilgili kaynaklarda yer alan ve yapılması gerektiği düşünülen rehberlik ve işbaşında yetiştirme ile ilgili diğer görevlerde ikinci bölüme soru olarak eklenmiştir.

Soru maddeleri oluşturulurken şu kaynaklara ulaşılmıştır: Ünal (1999), Gökyer (1997), Demirel (2003), Kery (1987), Alıcıgüzel (1999), Hacıoğlu ve Alkan (1997), Özdemir ve Yalın (1998), Ecevit (1996), Gülbay (1998), Varış (1988), Karaca (2004), Tuncer (1991), Kuzgun (1998), Hoşgörür (2003), Çilenti (1997), Lawrence (1998), Pişkin (2002), Pişkin ve Öner (1999), Selçuk (2000), Selçuk (2002), Akkök, Kökdemir ve Ögetürk (1998), Reynolds ve Gill (1994), Dembo ve Gibson (1985), Bacanlı (2002), Binbaşıoğlu (1988), Starrat (1995), Çelik (2000), Brengelman (1995), Aksu (2002), Açıkalin (2003), Senge(1996), Bennis (1996), Yenersoy (1997), Balcı (1998), Büyükkaragöz ve Çivi (1990), Gürsel (2003), Gözütok (2000), Gagne ve Brigg (1979), Senemoğlu (1997), Tutkun (2003), Tanrıoğen ve Özyürek ((2001), Yalın (1999), Çam (2002), Ağaoğlu (2003), Bilgen (1994), Uşun (2000), Sardoğan (2003), Akar (2003), Bloom (1998), Altıntaş (2002), Özbay (2002), Vassaf (1993), Aksüt (2003), Baloğlu

(2001), Wragg (1995), Ada (2003), Akınoğlu (2003), Ilgar (2002), Langford ve Cleary (1999), kanunlar, yönetmelikler ve yönergeler. Soru maddelerine göre ulaşılan kaynaklarla ilgili ayrıntılı bilgi EK 3'de yer almaktadır.

Hazırlanan veri toplama aracının taslağı, yukarıdaki kaynaklardan faydalanılarak hazırlandıktan sonra araştırmanın amacına uygun olup olmadığı konusunda görüşlerini almak üzere uzmanlara sunulmuştur*. Elde edilen görüş ve öneriler doğrultusunda, kapsam dışına çıktığı, gereksiz soru tekrarı yapıldığı ve cevaplanması güç soyut soru şeklinde olduğu düşünceyiyle 56 sorudan 16'sı elenerek ikinci bölümde 40 sorunun yer almasına karar verilmiştir.

Sorular içeriklerine göre gruplandırılmıştır. Mevzuat ve öğretmenin mesleki gelişimi ile ilgili sorular 1'den 8'e kadar olan sorularda yer alırken, 9'dan 14'e kadar olan sorular iletişim becerileri ile ilgili konulardan oluşturulmuştur. 15 ve 16. sorular öğretmenler kurulu, zümre toplantıları ve eğitsel kollarla ilgili konulardan seçilmiştir. 17'den 20'ye kadar olan sorular toplam kalite, vizyon ve misyon konularını kapsarken 22'den 40'a kadar olan sorular öğrenme durumları ile ilgili konulardan oluşturulmuştur. 12, 21, 23 ve 36. sorular kontrol sorusu olarak hazırlanmıştır. Son şeklini alan veri toplama araçları gerekli sayıda çoğaltılarak uygulamaya hazır duruma getirilmiştir (EK 1). Veri toplama araçlarının uygulanması için gerekli izinler alınmıştır (EK 4, 5, 6).

* Yard. Doç. Dr. Yücel şimşek, İlköğretim Müfettişi İbrahim Bilek, İlköğretim Müfettişi Fadime Karacan

Veri toplama aracının uygulanmasını gerçekleştirmek için, araştırmacı örnekleme alınan gruplarla görüşmüş, araştırmanın önemi üzerinde durularak veri toplama aracında yer alan sorularla ilgili açıklamalar yapılmıştır. İlköğretim müfettişlerinin vereceği yanıtların içtenliğini ve veri toplama aracının güvenilirliğini sağlamak amacıyla veri toplama araçlarına isimlerini yazmamaları istenmiştir. Daha sonra, ilköğretim müfettişleri ile belirlenen günlerde tekrar bir araya gelerek tamamlanan veri toplama araçları teslim alınmıştır. Arıkan (2000: 71,97)'in da belirttiği gibi konu hakkında gerekli açıklamalarda bulunma ve yüz yüze görüşme sayesinde cevap alamama oranı oldukça azalmıştır (% 95,7).

Veri toplama araçlarının uygulanması 2003 yılı Aralık ayının son haftasında tamamlanmıştır.

2.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmacı tarafından toplanan veri toplama araçları kontrol edildikten sonra, değerlendirilerek gruplara ayrılmıştır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda gruplara ayrılan verilerin çözümlenmesinde önce ilköğretim müfettişlerinin yanıtlarının her soru maddesi için yüzdeleri hesaplanmıştır. Daha sonra da ilköğretim müfettişlerinin yanıtlarında seçenek temel alınarak çözümlenmiştir. Çözümlenmede seçenek hesaplanırken veri toplama aracının ikinci bölümünde yer alan her soru maddesi için gerçekleştirme düzeyi “hiçbir zaman”, “çok nadir”, “zaman zaman”, “çoğu zaman”, ve “her zaman” olan seçeneklerden işaretlenenler ayrı ayrı sayılarak toplamları üzerinden çözümlenmeler yapılmıştır.

İlköğretim müfettişlerinin yaş esas alınarak görüşleri çözümlenirken, 55 yaş üstü grupta bir ilköğretim müfettişi yer aldığından bu grup 46 – 55 yaş grubuna dâhil edilmiştir.

İlköğretim müfettişlerinin mezun olunan öğretim kurumuna göre görüşleri çözümlenirken doktora mezunu grupta bulunan bir ilköğretim müfettişi de örneklemin küçük bir oranı temsil etmesi nedeniyle yüksek lisans mezunu gruba dâhil edilmiştir.

İlköğretim müfettişlerinin Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki toplam hizmet süresine göre görüşleri çözümlenirken 5-9 yıl arası grupta gözlem değeri olmadığından bu grup çözümlenmeye dahil edilmemiştir.

İlköğretim müfettişlerinin ilköğretim müfettişliğindeki toplam hizmet süresine göre görüşleri çözümlenirken 1 – 5 yıl arası grupta bulunan iki ilköğretim müfettişi de örneklemin küçük olması nedeniyle 6 – 10 yıl arası gruba dâhil edilmiştir.

İlköğretim müfettişlerinin veri toplama aracının ikinci bölümündeki soru maddelerine verdikleri yanıtlar arasında fark olup olmadığı, bu farkın yaş, mezun olunan okul, milli eğitim bakanlığındaki toplam hizmet süresi ve ilköğretim müfettişliğindeki toplam hizmet süresine göre değişip değişmediğini sınamak için işaretlenen seçenekler sayılarak toplamları üzerinden çözümlenmeler yapılmıştır. Veriler çözümlenirken varyans analizi ve F testi kullanılmıştır. Gruplarda farklılık varsa farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya koymak için Tukey testinden yararlanılmıştır. Hesaplanan değerler 0.05 anlam düzeyinde yorumlanmıştır.

Veri toplama aracının üçüncü bölümünde yer alan açık uçlu iki soru üzerinde istatistiksel bir işlem yapılmamış verilen yanıtlar gruplanarak yanıtların tekrarlanma sıklığı doğrultusunda yoruma gidilmiştir.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmada yanıt aranan soruların çözümü için Bölüm II' de açıklanan yöntemle toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmesi sonucu elde edilen bulgularla, bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

3.1. İlköğretim Müfettişlerinin, Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşleri

Araştırmada yanıt aranan birinci soru; ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve iş başında yetiştirme görevlerini ne derecede gerçekleştirdiklerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi ile ilgilidir.

Bu soruyu yanıtlamak için önce, veri toplama aracının ikinci bölümünde ilköğretim müfettişlerine yöneltilen, rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme sıklıklarına ilişkin 40 soruya verilen yanıtlar ayrı ayrı çözümlenmiştir. Çözümleme sonucunda elde edilen veriler frekans ve yüzdelerle ifade edilerek var olan durum betimlenmiştir. Çözümlenmelere ilişkin ayrıntılı bilgiler EK 7'de yer almaktadır.

İlköğretim müfettişlerinin, rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin kendi görüşleri ile ilgili bulgular Tablo 3 'de verilmiştir.

Tablo 3. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşleri

Görevler	İlköğretim Müfettişi (N = 67)									
	Hiçbir zaman Gerçekleştirmiyor		Çok nadir Gerçekleştirmiyor		Zaman zaman Gerçekleştirmiyor		Çoğu zaman Gerçekleştirmiyor		Her zaman Gerçekleştirmiyor	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1. Öğretmeni özlük hakları konusunda bilgilendirme	2	3.0	7	10.4	37	55.2	15	22.4	6	9.0
2. Öğretmenliğin mesleki saygınlığına uygun hareket etme konusunda öğretmene rehberlik etme	0	0.0	3	4.5	18	26.9	25	37.3	21	31.3
3. Öğretmeni görevini en iyi biçimde yapmaya özendirme	0	0.0	2	3.0	14	20.9	22	32.8	29	43.3
4. Aday öğretmenlerin uygulama eğitiminde mesleğe hazırlanmalarına rehberlik etme	0	0.0	5	7.5	13	19.4	22	32.8	27	40.3
5. Mevzuat değişikliklerini izleme konusunda öğretmene rehberlik etme	1	1.5	7	10.4	25	37.3	26	38.8	8	11.9
6. Mesleki gelişmeleri ve yayınları izleme ve faydalanma konusunda öğretmene rehberlik etme	1	1.5	8	11.9	30	44.8	23	34.3	5	7.5
7. Programdaki değişikliklerin nasıl uygulanacağı konusunda öğretmene rehberlik etme	0	0.0	8	11.9	14	20.9	28	41.8	17	25.4
8. Bilimsel araştırma tekniklerinden yararlanması konusunda öğretmene rehberlik etme	1	1.5	23	34.3	27	40.3	15	22.4	1	1.5
9. Yazılı ve sözlü iletişimde dil bilgisi kurallarına uyması konusunda öğretmene rehberlik etme	2	3.0	25	37.3	16	23.9	18	26.9	6	9.0
10. Etkili ve akıcı bir konuşmaya sahip olması için öğretmene rehberlik etme	4	6.0	19	28.4	22	32.8	15	22.4	7	10.4
11. Vücut dilini (jest ve mimik), iletişimi güçlendirecek biçimde kullanma konusunda öğretmene rehberlik etme	7	10.4	19	28.4	25	37.3	9	13.4	7	10.4
12. Kendisini geliştirmesi için öğretmene kaynak gösterme ve önerilerde bulunma	1	1.5	8	11.9	27	40.3	19	28.4	12	17.9
13. Yönetici, branş – sınıf öğretmenleri ve personelin işbirliği yapmaları konusunda rehberlik etme	3	4.5	7	10.4	26	38.8	23	34.3	8	11.9
14. Velilerle uyumlu ilişkiler kurma konusunda öğretmene rehberlik etme	0	0.0	11	16.4	22	32.8	23	34.3	11	16.4
15. Öğretmenler Kurulu ve zümre öğretmenleri toplantılarının amacına uygun yapılmasında öğretmene rehberlik etme	1	1.5	9	13.4	19	28.4	24	35.8	14	20.9
16. Eğitsel kol çalışmalarının amaçlarına uygun yürütülmesinde öğretmene rehberlik etme	2	3.0	10	14.9	21	31.3	23	34.3	11	16.4
17. Kişisel vizyonunu açığa kavuşturmada öğretmene rehberlik etme	14	20.9	13	19.4	20	29.9	17	25.4	3	4.5
18. Kişisel misyonunu açığa kavuşturmada öğretmene rehberlik etme	14	20.9	12	17.9	19	28.4	16	23.9	6	9.0
19. Öğretmenin vizyon ve misyonunun okulun vizyon ve misyonu ile uyumlu hale gelmesinde rehberlik etme	13	19.4	12	17.9	20	29.9	19	28.4	3	4.5
20. Öğretmenleri toplam kalite anlayışı doğrultusunda bilgilendirerek, eğitim – öğretimde etkinliğin artmasında yardımcı olma	10	14.9	16	23.9	16	23.9	17	25.4	8	11.9

Tablo 3. (devam) İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşleri

Görevler	İlköğretim Müfettişi (N = 67)									
	Hiçbir zaman Gerçekleştirmiyor		Çok nadir Gerçekleştiriyor		Zaman zaman Gerçekleştiriyor		Çoğu zaman Gerçekleştiriyor		Her zaman Gerçekleştiriyor	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
21. Okulun eğitim öğretimi geliştirme çabalarına öğretmenin daha fazla katılımını teşvik etme	4	6.0	9	13.4	16	23.9	26	38.8	12	17.9
22. Ders planı hazırlamada öğretmene rehberlik etme	0	0.0	1	1.5	5	7.5	26	38.8	35	52.2
23. Öğrenme için uygun ortam hazırlama konusunda öğretmene rehberlik etme	1	1.5	0	0.0	15	22.4	26	38.8	25	37.3
24. Tahtayı etkili kullanma konusunda öğretmene rehberlik etme	0	0.0	10	14.9	22	32.8	24	35.8	11	16.4
25. Öğrenci sağlığını koruyucu, güvenliğini sağlayıcı önlemlerin alınmasında öğretmene rehberlik etme	0	0.0	6	9.0	32	47.8	23	34.3	6	9.0
26. Yeni ders araç gereçlerinin kullanılması konusunda öğretmene rehberlik etme	0	0.0	7	10.4	27	40.3	27	40.3	6	9.0
27. Çevre olanaklarından eğitim öğretimde faydalanma konusunda öğretmene rehberlik etme	0	0.0	6	9.0	26	38.8	22	32.8	13	19.4
28. Öğreteceği konunun özelliklerine göre öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma konusunda öğretmene rehberlik etme	0	0.0	4	6.0	21	31.3	21	31.3	21	31.3
29. Eğitim öğretim araçlarını etkili kullanma konusunda öğretmene rehberlik etme	0	0.0	4	6.0	21	31.3	28	41.8	14	20.9
30. Kütüphane, kitaplık, laboratuvar, atölye, bilgisayar dersliği gibi bölümlerden faydalanma konusunda öğretmene rehberlik etme	1	1.5	9	13.4	23	34.3	24	35.8	10	14.9
31. Sergi, defile, yarışma ve gösteri gibi etkinliklerin düzenlenmesinde öğretmene rehberlik etme	8	11.9	20	29.9	27	40.3	8	11.9	4	6.0
32. Gezi, inceleme ve araştırmaların planlı olarak yürütülmesinde öğretmene rehberlik etme	8	11.9	10	14.9	20	29.9	24	35.8	5	7.5
33. Öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre gelişmelerini sağlamak için öğretmene rehberlik etme	1	1.5	2	3.0	19	28.4	27	40.3	18	26.9
34. Özel eğitim gerektiren öğrenciler için aldığı önlemleri geliştirme konusunda öğretmene rehberlik etme	1	1.5	6	9.0	24	35.8	26	38.8	10	14.9
35. Öğretim zamanını etkili kullanma konusunda öğretmene rehberlik etme	0	0.0	7	10.4	22	32.8	28	41.8	10	14.9
36. Öğretim yaptığı konuyu günlük hayatla ilişkilendirme konusunda öğretmene rehberlik etme	1	1.5	3	4.5	23	34.3	26	38.8	14	20.9
37. Öğretim yaptığı konuyu diğer alanlarla ilişkilendirme konusunda öğretmene rehberlik etme	2	3.0	4	6.0	21	31.3	29	43.3	11	16.4
38. Öğrencilerin öğrenmeye aktif katılımını sağlama konusunda öğretmene rehberlik etme	0	0.0	2	3.0	15	22.4	27	40.3	23	34.3
39. Öğrencileri düşünme ve araştırmaya sevk etme konusunda öğretmene rehberlik etme	0	0.0	2	3.0	12	17.9	33	49.3	20	29.9
40. Ölçme ve değerlendirmenin öğretimi geliştirici bir araç olarak kullanılmasında öğretmene rehberlik etme	0	0.0	4	6.0	22	32.8	26	38.8	15	22.4

Araştırmaya katılan ilköğretim müfettişleri, rehberlik ve iş başında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin, veri toplama aracının ikinci bölümünde kendilerine yöneltilen 40 soruda sıralanan görevlerden “ders planı hazırlamada öğretmene rehberlik etme” görevini %90 (en yüksek) oranında “çoğu zaman” ve “her zaman” gerçekleştirdiklerini belirtmelerine karşılık “sergi, defile, yarışma ve gösteri gibi etkinliklerin düzenlenmesinde öğretmene rehberlik etme” görevini % 82 (en düşük) oranında “zaman zaman” veya “çok nadir” gerçekleştirdiklerini ya da “hiçbir zaman” gerçekleştirmediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan, İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları’nda görevli 67 ilköğretim müfettişi, rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerinden “Öğretmeni özlük hakları konusunda bilgilendirme; bilimsel araştırma tekniklerinden yararlanması konusunda öğretmene rehberlik etme; yazılı ve sözlü iletişimde dil bilgisi kurallarına uyması konusunda öğretmene rehberlik etme; etkili ve akıcı bir konuşmaya sahip olması için öğretmene rehberlik etme, vücut dilini (jest, mimik), iletişimi güçlendirecek biçimde kullanma konusunda öğretmene rehberlik etme, kişisel vizyonunu açığa kavuşturmada öğretmene rehberlik etme, kişisel misyonunu açığa kavuşturmada öğretmene rehberlik etme, öğretmenin vizyon ve misyonunun okulun vizyon ve misyonu ile uyumlu hale gelmesinde rehberlik etme, öğretmenlerin toplam kalite anlayışı doğrultusunda bilgilendirerek eğitim – öğretimde etkinliğin artmasında yardımcı olma, sergi, defile, yarışma ve gösteri gibi etkinliklerin düzenlenmesinde öğretmene rehberlik etme, mesleki gelişmeleri ve yayınları izleme ve faydalanma konusunda öğretmene rehberlik etme; kendisini geliştirmesi için öğretmene kaynak gösterme ve önerilerde bulunma, yönetici, branş – sınıf öğretmenleri ve personelin iş birliği yapmaları konusunda öğretmene rehberlik etme, öğrenci sağlığını koruyucu, güvenliğini sağlayıcı önlemlerin alınmasında öğretmene rehberlik etme, yeni ders araç gereçlerinin kullanılması konusunda öğretmene rehberlik etme, gezi, inceleme ve araştırmaların planlı olarak yürütülmesinde öğretmene rehberlik etme” görevlerini “zaman zaman” veya “çok nadir” gerçekleştirdiklerini ya da “hiçbir zaman” gerçekleştirmediklerini belirtmişlerdir.

Verilerin çözümlenmesiyle ortaya çıkan tabloda gerçekleştirme düzeyleri düşük ve yüksek olan görevler gruplandırılarak aşağıda (Tablo 4) verilmiştir.

Tablo 4. İlköğretim Müfettişlerince Düşük ve Yüksek Oranda Gerçekleştirilen Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevleri

Görevler	İlköğretim Müfettişi (N = 67)									
	Hiçbir zaman Gerçekleştirmiyor		Çok nadir Gerçekleştirmiyor		Zaman zaman Gerçekleştirmiyor		Çoğu zaman Gerçekleştirmiyor		Her zaman Gerçekleştirmiyor	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Öğretmeni görevini en iyi biçimde yapmaya özendirme	0	0.0	2	3.0	14	20.9	22	32.8	29	43.3
Aday öğretmenlerin uygulama eğitiminde mesleğe hazırlanmalarına rehberlik etme	0	0.0	5	7.5	13	19.4	22	32.8	27	40.3
Ders planı hazırlamada öğretmene rehberlik etme	0	0.0	1	1.5	5	7.5	26	38.8	35	52.2
Öğretmeni özlük hakları konusunda bilgilendirme	2	3.0	7	10.4	37	55.2	15	22.4	6	9.0
Mesleki gelişmeleri ve yayınları izleme ve faydalanma konusunda öğretmene rehberlik etme	1	1.5	8	11.9	30	44.8	23	34.3	5	7.5
Öğretmenliğin mesleki saygınlığına uygun hareket etme konusunda öğretmene rehberlik etme	0	0.0	3	4.5	18	26.9	25	37.3	21	31.3
Mevzuat değişikliklerini izleme konusunda öğretmene rehberlik etme	1	1.5	7	10.4	25	37.3	26	38.8	8	11.9
Programdaki değişikliklerin nasıl uygulanacağı konusunda öğretmene rehberlik etme	0	0.0	8	11.9	14	20.9	28	41.8	17	25.4
Yazılı ve sözlü iletişimde dil bilgisi kurallarına uyması konusunda öğretmene rehberlik etme	2	3.0	25	37.3	16	23.9	18	26.9	6	9.0
Etkili ve akıcı bir konuşmaya sahip olması için öğretmene rehberlik etme	4	6.0	19	28.4	22	32.8	15	22.4	7	10.4
Vücut dilini (jest ve mimik), iletişimi güçlendirecek biçimde kullanma konusunda öğretmene rehberlik etme	7	10.4	19	28.4	25	37.3	9	13.4	7	10.4
Bilimsel araştırma tekniklerinden yararlanması konusunda öğretmene rehberlik etme	1	1.5	23	34.3	27	40.3	15	22.4	1	1.5
Kendisini geliştirmesi için öğretmene kaynak gösterme ve önerilerde bulunma	1	1.5	8	11.9	27	40.3	19	28.4	12	17.9
Yönetici, branş – sınıf öğretmenleri ve personelin işbirliği yapmaları konusunda rehberlik etme	3	4.5	7	10.4	26	38.8	23	34.3	8	11.9
Velilerle uyumlu ilişkiler kurma konusunda öğretmene rehberlik etme	0	0.0	11	16.4	22	32.8	23	34.3	11	16.4
Öğretmenler Kurulu ve zümre öğretmenleri toplantılarının amacına uygun yapılmasında öğretmene rehberlik etme	1	1.5	9	13.4	19	28.4	24	35.8	14	20.9
Eğitsel kol çalışmalarının amaçlarına uygun yürütülmesinde öğretmene rehberlik etme	2	3.0	10	14.9	21	31.3	23	34.3	11	16.4
Kişisel vizyonunu açığa kavuşturmada öğretmene rehberlik etme	14	20.9	13	19.4	20	29.9	17	25.4	3	4.5
Kişisel misyonunu açığa kavuşturmada öğretmene rehberlik etme	14	20.9	12	17.9	19	28.4	16	23.9	6	9.0
Öğretmenin vizyon ve misyonunun okulun vizyon ve misyonu ile uyumlu hale gelmesinde rehberlik etme	13	19.4	12	17.9	20	29.9	19	28.4	3	4.5
Öğretmenleri toplam kalite anlayışı doğrultusunda bilgilendirerek, eğitim – öğretimde etkinliğin artmasında yardımcı olma	10	14.9	16	23.9	16	23.9	17	25.4	8	11.9
Öğrenci sağlığını koruyucu, güvenliğini sağlayıcı önlemlerin alınmasında öğretmene rehberlik etme	0	0.0	6	9.0	32	47.8	23	34.3	6	9.0
Öğretim yaptığı konuyu diğer alanlarla ilişkilendirme konusunda öğretmene rehberlik etme	2	3.0	4	6.0	21	31.3	29	43.3	11	16.4

“Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirmenin” Türk Eğitim Sistemi’nde, denetim hizmetlerinin yürütülmesine esas olan yönetmelik ve yönergelerde yerini almış olması, çağdaş eğitim anlayışına uygun bir yaklaşımı göstermekteyse de, gerek bu konuda yapılan araştırmalar gerekse bu araştırmanın bulguları bu görevin gereğince yerine getirilmediğini\ getirilemediğini göstermektedir. Oysaki hızla değişen ve gelişen şartlar ve yeni yapılanmalar öğretmenleri çeşitli sorunlarla karşı karşıya getirmekte kendilerini, yenilemelerini zorunlu kılmaktadır. Öğretmenlerin karşılaştıkları eğitim-öğretim problemlerinin çözümünde, eğitim öğretim faaliyetlerinin daha verimli hale gelmesinde bir çok yönden rehberlik ve yardıma ihtiyaçları vardır. Çağdaş eğitim anlayışıyla öğretmene bu rehberlik ve yardımı müfettişlerin sağlaması mevzuat gereği ve temel bir prensip olarak kabul edilmektedir.

Tablo 5. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Gerçekleştirme Sıklığı		Hiçbir Zaman	Çok Nadir	Zaman Zaman	Çoğu Zaman	Her Zaman	Toplam
		İlköğretim Müfettişleri					
İlköğretim Müfettişi (N= 67)	f	104	359	833	892	492	2680
	%	3.9	13.4	31.1	33.3	18.3	100.0

Tablo 5 incelendiğinde, araştırmaya katılan Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıklarında görevli ilköğretim müfettişlerinin veri toplama aracındaki soruları gerçekleştirme sıklıkları ortalama olarak; %3.9 “hiçbir zaman”, %13.4 “çok nadir”, %31.1 “zaman zaman”, %33.3 “çoğu zaman”, %18.3 “her zaman” şeklindedir.

Aydın (1986)’ın “İlköğretim Müfettişlerinin Rol Algıları” konulu araştırmasında “222 Sayılı İlköğretim Eğitim Yasasında yer alan teftiş ve denetleme, mesleki yardım ve iş başında yetiştirme ve soruşturma görev alanlarını en çok zaman alandan en az zaman alana doğru sıralayınız.” sorusuna; verilen cevaplarda “mesleki yardım ve iş başında yetiştirme”nin son sırayı almış olması bu araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Benzer şekilde, elde edilen bu bulgular, ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görev boyutuna ilişkin davranışlarını “düşük” veya “az” düzeyde gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşan Bilir (1982), Karaman (1982), Serdar (1986), Sarı (1987), Kapusuzoğlu (1988), Büyükkışık (1989), Tuncer (1991), Yalçınkaya (1992), Kamal (1994), Çankaya (1996), Ecevit (1996), Gökyer (1997), Ünal (1999) ve Memişoğlu (2004)’nun çalışmalarının bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Karagözoğlu (1972), tarafından yapılan “Türk Eğitim Düzeninde Bakanlık Denetçilerinin Rolü” konulu araştırmaya katılan 1196 öğretmen ve 104 bakanlık denetçisi, denetçilerin esas görevinin öğretmene eğitim öğretim çalışmalarında yardımcı olmak olduğunu belirtmeleri, Karagözoğlu’nun (1977), “İlköğretimde Teftiş Uygulamaları” konulu araştırmasında da öğretmenlerin eğitim öğretim etkinliklerinin planlanması ve yürütülmesi konusunda müfettişlerden gerekli yardımı görmediklerini belirtmeleri bu araştırmada ulaşılan bulgularla bağdaşmaktadır.

Seçkin (1978)’in “Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerinin Yeterliliği” konulu araştırmasında da müfettişlerin göstermeleri gereken yeterliliklerin oluşturduğu görev alanlarına ilişkin fikir birliği yönünden, en yüksek fikir birliği “mesleki rehberlik” alanında görülmüştür.

Özdemir (1990)’in “Orta Öğretim Kurumlarında Denetim” konulu araştırmasında müfettişlerin 15 etkinlik alanı içinde, kurumlarda en çok rehberlik ve danışma hizmetlerinin yürütülmesinde aksaklık görüldüğünü belirtmeleri de bu araştırmanın bulguları ile paralellik göstermektedir.

Tutumlu (1992), yaptığı araştırmada ilköğretim müfettişlerinin görev önceliklerini sırası ile soruşturma, rehberlik ve işbaşında yetiştirme, inceleme ve araştırma, teftiş ve değerlendirme şeklinde belirlemiştir.

Benzer şekilde, Ağaoglu (1997)’da ilköğretim denetçilerinin mesleki yardım görevlerine ilişkin eğitim gereksinmelerini belirlemek amacıyla yaptığı bir araştırmada; öğretmenlerin, denetçilerin kendileriyle olumlu insan ilişkileri kuramadıkları ve nesnel

değerlendirme yapamadıklarından yakındıkları, en fazla öğretmen ve denetçi arasında olumlu insan ilişkilerinin kurulması konusunda eğitime gereksinim duydukları görüşünde oldukları bulgusuna ulaşmıştır. Bu bulgudan hareketle Türk Eğitim Sistemi'nde, ilgili bireyle arasındaki ilişkileri olumsuz yönde etkileyen geleneksel denetim uygulamalarının varlığını sürdürdüğü, ancak öğretmenlerin, bu uygulamaların yerine, çağcıl denetim yaklaşımlarında önerilen olumlu insan ilişkilerinin yaşandığı denetim uygulamalarını gereksediği bulgusuna ulaşmış olması da bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

Keskinkılıç (1996: 80-83), tarafından yapılan çalışmada, ilköğretim denetçilerinin denetim süreci içinde gösterdikleri davranış biçimlerinin neler olduğu ve öğretmenlerin bu davranış biçimlerinden hangisini görmek istediklerinin tespit edilmesi istenmiştir. Çalışmada; öncelikle, öğretmenlerin ilköğretim denetçilerinin denetim sürecinde sırayla; önyargılı, eleştirici, sabit fikirci, kuralcı, resmi, güvenmeyen, kibirli aksi ve katı davranışlar sergiledikleri ortaya konulmuş olup; sonrasında, öğretmenlerin ilköğretim denetçilerinden sırasıyla adil, anlayışlı saygılı, gerçekçi, doğal, güven verici, açık sözlü dürüst, hoş görülme ve geliştirici davranışlar görmek istedikleri belirlenmiştir.

Kular ve Seçkin (1994: 38, 40)'in, denetçilerin hizmet öncesi ve hizmet içinde yetiştirilmeleri amacıyla düzenlenen programlarda insan ilişkileri, kişilik, rehberlik ve iletişim konularının ağırlıklı olarak işlenmesi gerektiği önerileri ile benzer şekilde, Ağaoğlu'nun da öğretmenlerin, denetçilerin kendileriyle olumlu ilişki kuramadıklarından yakındıklarını ve denetçilerin bu konuda eğitim almalarını istediklerini (1997) kendilerini değerlendiren denetçilere güvenmediklerini, bu durumun öğretmen ile denetçi arasında işbirliğini olanaksız kıldığını (1998: 42) belirterek eğitim denetiminde denetlenen ile denetleyen arasında öğretim-öğrenme süreçlerinin geliştirilmesi için birlikte çalışan meslektaş ilişkisinin kurulmasının öngörüldüğünü (Acheson ve Gall 1992, Burke ve Fesler, 1983, Goldhammer ve diğerleri, 1980, Cogan 1973., Aktaran: Ağaoğlu, 1996) vurgulaması bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

3.2. Kişisel Özelliklerine Göre İlköğretim Müfettişlerinin, Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşleri

İlköğretim müfettişlerinin kişisel özelliklerine göre rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerini karşılaştırmak üzere müfettişler; yaş, mezun oldukları okul, Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki hizmet süresi, müfettişlikteki toplam hizmet süresi yönünden gruplar oluşturulmuş ve oluşturulan gruplar karşılaştırılmış, gruplar arasında fark olup olmadığı eğer fark varsa bunun hangi gruplardan kaynaklandığı ortaya konularak aşağıda açıklanmıştır.

3.2.1. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Yaş Değişkenine Göre Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşleri

Araştırmada yanıtı aranan ikinci soru; ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin ilköğretim müfettişlerinin yaşlarına göre görüşleri arasında fark olup olmadığının belirlenmesi ile ilgilidir.

İlköğretim müfettişlerinin rehberlik ve başında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin yaşlarına göre dağılımı Tablo 6'da verilmiştir. Rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin ilköğretim müfettişlerinin yaşlarına göre görüşleri arasında fark olup olmadığını belirlemek ve fark varsa farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya koymak için yapılan istatistiksel çözümlere ilişkin tablolar EK 8'de yer almaktadır.

Tablo 6. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Yaş Değişkenine Göre Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

İlköğretim Müfettişi (N = 67)							
Yaş	Gerçekleştirme Sıklığı	Hiçbir Zaman	Çok Nadir	Zaman Zaman	Çoğu Zaman	Her Zaman	Toplam
25 – 35 Yaş	f	-	30	62	96	12	200
	%	-	1.1	2.3	3.6	0.4	7.4
36 – 45 Yaş	f	40	86	199	235	160	720
	%	1.5	3.2	7.4	8.8	6.0	26,9
46 – 55 Yaş	f	63	224	552	561	320	1720
	%	2.4	8.4	20.6	20.9	11.9	64,2
55 Yaş Üstü	f	1	19	20	-	-	1
	%	0.03	0.7	0.7	-	-	1,5
Toplam	f	104	359	833	892	492	2680
	%	3.9	13.4	31.1	33.3	18.3	100.0

Veriler çözümlenirken, 25-35 yaş grubu 1 ile, 36-45 yaş grubu 2 ile, 46-55 yaş grubu 3 ile, 55+ yaş grubu 4 ile gösterilmiştir. Bu grupta 1 gözlem değeri olduğundan 4 grubu 3 grubuna dâhil edilmiştir.

Hesaplanan F değeri $F=0.023$ tür. F tablo değeri $F_{0.05;2;64}=3.14$ hesaplanan F değerinden büyük olduğundan H_0 hipotezi kabul edilmiştir.

Her yaş grubunun ortalama başarı puanı birbirine eşittir. Müfettişlerin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeyleri oluşturulan yaş gruplarına göre birbirinden farklılık göstermemektedir.

Yaş değişkenine göre oluşturulan gruplar incelendiğinde;

- Yaşı 25-35 arasında olanların ortalaması 138 dir ve verilen cevaplar ortalama olarak zaman zaman ve çoğu zaman arasındadır.
- Yaşı 36-45 arasında olanların ortalaması 141 dir ve verilen cevaplar ortalama olarak zaman zaman ve çoğu zaman arasındadır.
- Yaşı 46-55 arasında olanların ortalaması 139.56 dır ve verilen cevaplar ortalama olarak zaman zaman ve çoğu zaman arasındadır.

Müfettişlerin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerinde yaşın etkisi yoktur.

Cengiz (1992: 113) tarafından yapılan “Milli Eğitim Bakanlığı Bakanlık Müfettişlerinin Yetiştirilmesi ve Teftişin Geliştirilmesi” konulu araştırmada da “teftişin yaşa bağlı bir sorunu olmadığı” sonucuna ulaşılması bu araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

3.2.2. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Mezun Oldukları Okul Değişkenine Göre Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşleri

Araştırmada yanıtı aranan üçüncü soru; ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin ilköğretim müfettişlerinin mezun oldukları okula göre görüşleri arasında fark olup olmadığının belirlenmesi ile ilgilidir.

İlköğretim müfettişlerinin rehberlik ve başında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin mezun oldukları okula göre dağılımı Tablo 7’de verilmiştir. Rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin ilköğretim müfettişlerinin mezun oldukları okula göre görüşleri arasında fark olup olmadığını belirlemek ve fark varsa farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya koymak için yapılan istatistiksel çözümlemelere ilişkin tablolar EK 9’da yer almaktadır.

Tablo 7. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Mezun Oldukları Okul Değişkenine Göre Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

İlköğretim Müfettişi (N = 67)							
Gerçekleştirme Sıklığı	Mezun Olunan Öğretim Kurumu	Hiçbir Zaman	Çok Nadir	Zaman Zaman	Çoğu Zaman	Her Zaman	Toplam
		Eğitim Fakültesi	f	55	195	508	559
	%	2.0	7.2	19.0	20.9	12.1	63.2
Diğer Fak/Yük.O	f	37	95	137	136	37	442
	%	1.4	3.5	5.1	5.0	1.4	16.4
EYTEPE Yük.Lisansı	f	12	69	188	197	129	595
	%	0.5	2.7	7.0	7.4	4.8	22.4
Toplam	f	104	359	833	892	492	2680
	%	3.9	13.4	31.1	33.3	18.3	100.0

Verilerin çözümlenmesinde, eğitim fakültesi mezunları 1 ile, eğitim fakültesi dışında bir lisans mezunları 2 ile, eğitim yönetimi, denetimi, planlaması ve ekonomisi yüksek lisansı mezunları 3 ile, eğitim bilimleri dışında bir yüksek lisans mezunları 4 ile, doktora mezunları 5 ile gösterilmiştir.

Anketi cevaplayanlar arasında doktora mezunu bulunmamaktadır. Eğitim bilimleri dışında bir yüksek lisans mezunu 1 kişi olduğundan o bir kişide 3 grubuna dahil edilmiştir.

$P=0.05 \leq 0.05$ olduğundan H_0 ret edilmiştir. Müfettişlerin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeyleri mezun oldukları okula göre birbirinden farklıdır. Mezun olunan okullara göre hesaplanan ortalama başarı puanlarının en az biri diğerlerinden farklıdır.

Bu farklılığı yaratan gruplar bir ve üçüncü gruplardır. Eğitim Fakültesi dışında lisans mezunları ile Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi Yüksek Lisansı mezunu olanların başarı puanları ortalaması birbirinden farklıdır.

Araştırmaya katılan ilköğretim müfettişlerinin 41'i Eğitim Fakültesi mezunu 11' i Eğitim Fakültesi dışında bir lisans mezunu ve 15'i de Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Yüksek Lisansı mezunudur.

Mezun olunan okula göre oluşturulan gruplar incelendiğinde; Eğitim Fakültesinden mezun olanların ortalama başarı puanı 142.31 dir ve verilen cevaplar ortalama olarak “zaman zaman” ve “çoğu zaman” arasındadır.

Eğitim Fakültesi dışında bir lisans mezunu olanların ortalama başarı puanı 125 dir ve verilen cevaplar ortalama olarak “zaman zaman” olarak belirlenmiştir.

Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi Yüksek Lisansı mezunlarının ortalama başarı puanı 144.67 dir ve verilen cevaplar ortalama olarak “zaman zaman” ve “çoğu zaman” arasındadır.

Başar (2000)'ın denetçi seçme ve yetiştirme ile ilgili bir araştırmasında deneklerin, eğitim denetçilerinin eğitim fakültesi mezunu ve denetim kursu görmüş veya denetimle ilgili lisansüstü öğrenim yapmış olmalarını ya da eğitim fakültelerinin denetim ile ilgili bölümü mezun olmalarını benimsediklerini ortaya koyması bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Başar, bu çalışmada, denetçilerin lisansüstü öğrenimle yetiştirilmesi önerisinde bulunarak bu yetişimin kuram boyutu yanında uygulama boyutunun da olması gerektiğini belirtmiştir.

14. Milli eğitim Şurası (MEB, 1993: 90-91)'nda ve Karagözoğlu (1972), Karakaya (1988), Cengiz (1992), Durmuşçelebi (1993), Çankaya (1996), Ecevit (1996), Gülbay (1998), Ünal (1999) tarafından yapılan çalışmalarda da Türk Eğitim Sisteminde görev alacak müfettiş adaylarının Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yüksek lisans ve doktora yapmalarının sağlanması gerektiğinin vurgulanması bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

Denetim hizmetlerinin gerektirdiği bilgi, beceri ve alışkanlıkları kazandırmak üzere yapılacak eğitim bir alanda eleman yetiştirmek üzere yapılan eğitimden farklı olacaktır.

Müfettiş adayı hizmet edeceği alanla ilgili öğrenimini yaptıktan, ayrıca denetimin gerektirdiği kişisel yeteneklere sahip olduğu saptandıktan sonra kendisine yetki ve sorumluluk verilebilir. Müfettiş eğitiminin nedeni ve önemi üç madde ile özetlenebilir: (Kirkpatrick, 1971: 75; Aktaran: Taymaz, 1997: 53).

1. Kendilerinden neler bekleneceği konusunda bilgi edinmeleri sağlanmalıdır.
2. Denetim işlerini en iyi şekilde yapabilmeleri için gerekli bilgi, hüner ve beceriler kazandırılmalıdır.
3. Başarılı olmaları için gerekli isteklilik ve alışkanlıklara sahip olmalarına çalışılmalıdır.

Alanla ilgili yapılan araştırmalar ve bu araştırmanın sonuçları ilköğretim müfettişlerinin eğitim düzeyleri arttıkça rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini daha iyi yerine getirdiklerini göstermektedir.

3.2.3. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Milli Eğitim Bakanlığındaki Toplam Hizmet Süresi Değişkenine Göre Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşleri

Araştırmada yanıtı aranan dördüncü soru; ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin ilköğretim müfettişlerinin Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki toplam hizmet süresine göre görüşleri arasında fark olup olmadığının belirlenmesi ile ilgilidir.

İlköğretim müfettişlerinin rehberlik ve başında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki toplam hizmet süresine göre dağılımı Tablo 8'de verilmiştir. Rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin ilköğretim müfettişlerinin Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki toplam hizmet süresine görüşleri arasında fark olup olmadığını belirlemek ve fark varsa farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya koymak için yapılan istatistiksel çözümlemelere ilişkin tablolar EK 10'da yer almaktadır.

Tablo 8. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Milli Eğitim Bakanlığındaki Toplam Hizmet Süresi Değişkenine Göre Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

İlköğretim Müfettişi (N = 67)							
MEB.deki Toplam Hizmet Süresi	Gerçekleştirme Sıklığı	Hiçbir Zaman	Çok Nadir	Zaman Zaman	Çoğu Zaman	Her Zaman	Toplam
		10-14 Yıl	f	26	33	46	46
	%	1.0	1,2	1,7	1,7	0,3	5,9
15-19 Yıl	f	14	65	131	179	91	480
	%	0.5	2,4	4,9	7.0	3,4	18,2
20 Yıl ve üstü	f	64	261	656	667	392	2040
	%	2.4	9.8	24,5	24,6	14,6	75,9
Toplam	f	104	359	833	892	492	2680
	%	3.9	13.4	31.1	33.3	18.3	100.0

Verilerin çözümlenmesinde, 5-9 yıl 1 ile, 10-14 yıl 2 ile, 15-19 yıl 3 ile, 20+ yıl 4 ile gösterilmiştir. Anketi cevaplayanlar arasında 5-9 yıl arası hizmet verenler bulunmamaktadır.

Hesaplanan F değeri $F=2.694$ tür. F tablo değerimiz $F_{0,05;2;64}=3.14$ hesaplanan F değerinden büyük olduğundan H_0 hipotezi kabul edilerek bir değişken için gruplar arasında bir farklılığın olmadığını söylemek mümkündür.

Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki toplam hizmet süresine göre oluşturulan grupların ortalama başarı puanları birbirinin aynıdır.

Müfettişlerin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeyleri Milli Eğitim Bakanlığındaki toplam hizmet süresine göre farklılık göstermemektedir.

Milli Eğitim Bakanlığındaki hizmet süresine göre oluşturulan gruplar incelendiğinde;

- Hizmet süresi 10-14 yıl arasında olanların ortalaması 114.75 tir ve verilen cevaplar ortalama olarak "zaman zaman" olarak belirlenmiştir.
- Hizmet süresi 15-19 yıl arasında olanların ortalaması 142.33 tür ve verilen cevaplar ortalama olarak "zaman zaman" ve "çoğu zaman" arasındadır.

- Hizmet süresi 20 ve üzeri yıl olanların ortalaması 141.43 tür ve verilen cevaplar ortalama olarak “zaman zaman” ve “çoğu zaman” arasındadır.

İlköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerinde Milli Eğitim Bakanlığı’ndaki hizmet süresinin bir etkisi yoktur.

3.2.4. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini İlköğretim Müfettişliğindeki Hizmet Süresi Değişkenine Göre Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşleri

Araştırmada yanıtı aranan beşinci soru; ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin ilköğretim müfettişlerinin ilköğretim müfettişliğindeki toplam hizmet süresine göre görüşleri arasında fark olup olmadığının belirlenmesi ile ilgilidir.

İlköğretim müfettişlerinin rehberlik ve iş başında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin ilköğretim müfettişliğindeki toplam hizmet süresine göre dağılımı Tablo 9’da verilmiştir. Rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin ilköğretim müfettişlerinin ilköğretim müfettişliğindeki toplam hizmet süresine görüşleri arasında fark olup olmadığını belirlemek ve fark varsa farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını ortaya koymak için yapılan istatistiksel çözümlere ilişkin tablolar EK 11’de yer almaktadır.

Tablo 9. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini İlköğretim Müfettişliğindeki Hizmet Süresi Değişkenine Göre Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

İlköğretim Müfettişi (N = 67)							
Gerçekleştirme Sıklığı	İlköğretim Müfettişliğindeki Hizmet Süresi	Hiçbir Zaman	Çok Nadir	Zaman Zaman	Çoğu Zaman	Her Zaman	Toplam
		1-5 Yıl	f	8	10	9	6
	%	0,3	0,4	0,3	0,2	0,2	1,4
6-10 Yıl	f	51	218	486	595	330	1680
	%	1,9	8,1	18,1	22,2	12,3	62,6
11-15 Yıl	f	25	65	130	97	83	400
	%	1,0	2,4	4,9	3,6	3,1	15
16-20 Yıl	f	1	29	118	103	29	280
	%	0,03	1,1	4,4	3,9	1,1	10,5
20 Yılden Fazla	f	19	37	90	91	43	280
	%	0,7	1,4	3,4	3,4	1,6	10,5
Toplam	f	104	359	833	892	492	2680
	%	3.9	13.4	31.1	33.3	18.3	100.0

Verilerin çözümlenmesinde, 1-5 yıl arası hizmet süresi 1 ile, 6-10 yıl arası hizmet süresi 2 ile, 11-15 yıl arası hizmet süresi 3 ile, 16-20 yıl arası hizmet süresi 4 ile, 20+ yıl arası hizmet süresi 5 ile gösterilmektedir. Anketi cevaplayanlar arasında 1-5 yıl arası hizmet verenler iki kişi olduğundan bu gruptakiler iki grubuna dahil edilmiştir.

Hesaplanan F değeri $F=0.443$ dür . F tablo değerimiz $F_{0,05;2;64}=3.14$ hesaplanan F değerinden büyük olduğundan H_0 hipotezi kabul edilmiştir.

İlköğretim müfettişliğindeki toplam hizmet süresine göre oluşturulan grupların ortalama başarı puanları birbirinin aynıdır.

Müfettişlerin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeyleri ilköğretim müfettişliğindeki toplam hizmet süresine göre farklılık göstermemektedir.

İlköğretim müfettişliğindeki toplam hizmet süresine göre oluşturulan gruplar incelendiğinde;

- Hizmet süresi 6-10 yıl arasında olanların ortalaması 142.33 tir ve verilen cevaplar ortalama olarak “zaman zaman” ve “çoğu zaman” arasındadır.
- Hizmet süresi 11-15 yıl arasında olanların ortalaması 134.8 dir ve verilen cevaplar ortalama olarak “zaman zaman” ve “çoğu zaman” arasındadır.
- Hizmet süresi 16-20 yıl arasında olanların ortalaması 138.57 dir ve verilen cevaplar ortalama olarak “zaman zaman” ve “çoğu zaman” arasındadır.
- Hizmet süresi 20 yıldan fazla olanların ortalaması 134.57dir ve verilen cevaplar ortalama olarak “zaman zaman” ve “çoğu zaman” arasındadır.

Müfettişlerin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerinde ilköğretim müfettişliğindeki toplam hizmet süresinin bir etkisi yoktur.

Memişoğlu (2004: 31-39) tarafından yapılan araştırmada, denetçilerin denetimsel davranışlarının kıdeme göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmış olması da bu araştırmanın bulguları ile aynı yöndedir.

3.2.5. İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerine İlişkin Önerileri ve Alınması Gereken Önlemler ile İlgili Görüşleri

Veri toplama aracının üçüncü bölümünde ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini daha iyi gerçekleştirebilmeleri için alınması gereken önlemlerin neler olabileceği sorusu ilköğretim müfettişlerine yöneltilmiş ve varsa önerilerini de yazmaları istenmiştir.

İlköğretim müfettişlerinin önlemler ve önerilerle ilgili olarak verdikleri yanıtlar gruplanarak yanıtların tekrarlanma sıklığına göre yoruma gidilmiştir. İlköğretim

müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini daha iyi yerine getirebilmeleri için alınması gereken önlemler ve önerilerle ilgili olarak verdikleri yanıtların tekrarlanma sıklığına göre dört gruba ayrılmıştır. Araştırmaya katılan ilköğretim müfettişlerinden 24'ü ilköğretim müfettişlerine yönelik hizmet içi eğitimlerin artırılması ve yaygınlaştırılmasının gerekliliğini belirtmiş, 18'i İlköğretim Müfettişleri Başkanlıklarında her branştan ilköğretim müfettişi bulunmasının gerekliliğini vurgulamış, 18'i inceleme soruşturma ve rehberlik görevlerinin üçünü birden yürüten ilköğretim müfettişinin rehberlik görevini daha iyi yerine getirebilmesi için soruşturma, inceleme ve rehberlik gruplarının ayrılmasının gerekliliğini belirtmiş, 21' i de ilköğretim müfettişlerinin görev bölgelerinin daraltılması ve ilköğretim müfettişi başına düşen öğretmen sayısının azaltılması gerektiğini vurgulamıştır.

Denetim görevi ile yükümlü olanların sık sık hizmet içi eğitimden geçirilerek, eğitim sistemindeki yeni uygulama ve buluşlar hakkında bilgilendirilmeleri sağlanmalıdır. Böylece, bu kişilerden, eğitim sisteminin geliştirilmesinde, kaynak kişi ve rehber olarak yararlanılabilecektir (MEB, 1993: 90-91).

Bilir (1982)'in "Temel Eğitim Denetçilerinin Yetiştirilmesi" ve yine Bilir (1991)'in "Türk Eğitim Sisteminde Denetim Alt Sisteminin Yapı ve İşleyişi" konulu araştırmalarında hizmet içi eğitimin yararından ve gerekliliğinden söz edilmesi de bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

Başar (2000)'da "Eğitim Denetçilerinin Seçilmesi ve Yetiştirilmesi" konulu araştırmasında eğitim denetçilerinin % 16.8' inin hiç kurs ve seminere katılmadığı bulgusuna dayanarak öneriler bölümünde görevdeki denetçiler için planlı hizmet içi eğitim etkinliklerinin düzenlenmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Ecevit (1996) tarafından yapılan araştırmada, üniversitelerle işbirliği içinde müfettişlerin hizmet içinde yetiştirilmelerinin sağlanması, her denetim bölgesinde hizmet içi eğitim merkezi oluşturulması ve müfettişlerin iş yükünün azaltılmasının önerilmesi bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

Taymaz (1997: 53)' da müfettiş yetiştirmek üzere seçilen adayların hizmet içi eğitim yolu ile araştırma ve uygulama sonuçlarından yararlanılarak, teftiş ilke ve yöntemleri hakkında daha kısa zamanda bilimsel yaklaşımla yetiştirilmelerinin daha yararlı olacağını belirtmektedir.

Ağaoğlu (1998: 42-60), örgütlerin geliştirilmesinde yaşamsal öneme sahip dönütü sağlayan değerlendirme sürecine ilişkin, öğretmen, yönetici ve denetçi görüşleriyle bazı kişilik özellikleri arasında ilişkinin olup olmadığını araştırdığı çalışması sonucunda; öğretmenlerinin çoğunluğunun değerlendirme sonuçlarına ilişkin olumsuz görüşe sahip oldukları, özellikle değerlendirme yapan denetçi ve yöneticilere karşı güvensizliğinin, eğitim ortamındaki işbirliğini olanaksız kıldığı, öğretmenlerin onlar yerine aile bireylerine ve örgüt dışında başka kurum ve ilişkilere yöneldikleri bulgusuna ulaşmış ve eğitim örgütlerinin geliştirebilmesi için eğitim sisteminde görevli öğretmenler, yöneticiler ve denetçiler arasında işbirliği olanaklarının artırılması, bunun sağlanabilmesi için, hizmet öncesi ve hizmet içi ve denetçi yetiştirme programlarında empatik beceri düzeylerini artırıcı etkinliklere yer verilmesi önerisinde bulunmuştur.

Büyükkışık (1989)'ın yaptığı “İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Etkinliklerini Gerçekleştirme Düzeyleri” konulu araştırmasında, elde edilen sonuçlara dayalı olarak denetçilerin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine önem verilmesi önerisinde bulunulmuştur.

Öz (2003: 147) “Türk Eğitim Sisteminde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü” konulu araştırmasının öneriler bölümünde müfettişlerin yetismeye ve bilgilerini yenilemeye ihtiyaçları olduğunu bunun için sık sık kurslar ve seminerler düzenlenerek daha iyi yetişmelerinin sağlanabileceğini belirtmektedir.

Bursalıoğlu (1987)'nin “Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış” adlı eserinde de hizmet içi eğitime önem verilmesi gerektiği üzerinde durulmaktadır.

Burgaz (1992)'in yapmış olduğu “Türk Eğitim Sisteminde Denetmenlerin Başarılarını Etkileyen Nedenler” adlı çalışmada, müfettişlerin kendilerine verilen hizmet içi

eğitimi yeterli bulmadıkları sonucuna ulaşılmış olması da bu araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir.

Cengiz (1992: 161)'in araştırmasında mufettişlere hizmet içi eğitimin hizmet öncesi eğitimi besleyici bir unsur olarak kabul edildiği sonucuna ulaşılmış olması bu araştırmanın bulguları ile aynı yöndedir.

Başaran (1960: 13-14) hizmet içi eğitimi zorunlu kılan nedenleri şöyle özetlemektedir.

1. Okuldaki eğitim, insanların bütün kabiliyetlerini ortaya çıkarıp onu var kuvvetlerinin bütünlüğü içinde yetiştirmeye yeterli değildir. Bu yüzdendir ki birçok insanların hayata atıldıktan sonra birçok kabiliyetlerini keşfederek bunları geliştirdikleri görölür.
2. Her mesleğin, okul bilgisiyle özölemeyecek birçok problemleri ortaya çıkar. Bu problemlerin özölmesi için gereken yeni bilgi ve becerilerin devamlı kazanılması gerekir.
3. Toplumun kültürel, ekonomik ve sosyal yapısı devamlı değişme halindedir. Mesleğin görevlerini tam yapabilmesi için meslek adamının bu değişikliklere ayak uydurması gerekir. Bu da kendini devamlı yetiştirmesi ile mümkündür.
4. Bilim ve teknoloji görölmemiş bir hızla ilerlemektedir. İnsanlar bu hızlı ilerlemeye uymak için çalışmaktadır. Bilim ve teknoloji her mesleğe yeni yeni bilgiler ve teknikler getirmektedir. Meslek adamının bu yeni bilgi ve teknikleri kendi alanında uygulaması şüphesiz ki gereklidir.

Öğretmenlerin değerlendirilmesine yönelik Milli Eğitim Bakanlığı (2000 b: 86-92) tarafından yapılan bir araştırmada öğretmenlerin performansının değerlendirilmesinde esas alınması gereken ölçütler değerlendirilmiştir. Bu amaçla araştırmada öğretmen yeterlikleri, öğretmenlerin performansının değerlendirilmesinde esas alınması gereken ölçütler olarak saptanmış ve öncelik derecelerine göre sıralanmıştır. Araştırma sonucunda 3174 öğretmen, 487 okul müdürü, 344 ilköğretim mufettişi, 267 il milli eğitim müdürü ve yardımcısı ile ile milli eğitim müdürü olmak üzere toplam 4272 kişinin oluşturduğu araştırma grupları arasında öğretmen performansının değerlendirilmesinde esas alınması gereken 42 performans ölçütüne göre manidar bir

görüŖ farklılığı ortaya çıkmıŖtır. Ayrıca araŖtırmada öğretmen performansı değerlendirilmesinin okul müdürü, ilköğretim müfettiŖi ve öğretmenin de katılımı ile yılda üç kez yapılması ve sonuçların öğretmenlere bildirilmesi, öğretmenlerin performansını değerlendirenlerin alanlarında ve performans değerlendirme konusunda yeterli olmaları için gerekli çalıŖmaların yapılması, hizmet içi eğitim etkinliklerinin performans değerlendirme sonuçlarına göre belirlenen gereksinimler doğrultusunda yeniden düzenlenmesi gerekliliği üzerinde durulmuŖtur.

Gerek müfettiŖ başına düşen öğretmen sayısının çok olması, gerek görev alanlarının yeni yönetmelikte çok geniş tutulması, ilköğretim müfettiŖlerinin verimliğini ve iŖ doyumunu azaltmaktadır. Denetimle ilgili bir araŖtırmada, en önemli görölen üç sorundan biri de görev çokluğunun, denetçinin kendi kendini yetiŖtirmesini engellemesi olarak belirtilmiŖtir (BaŖar, 1995).

İlköğretim müfettiŖlerinin önemli gördükleri sorunlardan birisi okullardaki denetim amaçlı sürenin azlığıdır. İlköğretim müfettiŖleri kuruma gittiklerinde kısıtlı süre içinde öğretmeni tanıyamadan denetimlerini yaparak döndüklerinden yakınmaktadırlar. İlköğretim müfettiŖleri bu sorunun, müfettiŖ sayısının artırılarak grup başına ve müfettiŖ başına düşen iŖ yükünün azaltılmasıyla mümkün olacağını düşünmektedirler.

İlköğretim müfettiŖlerinin rehberlik görevlerini yanı sıra soruŖturma ve inceleme gibi görevlerinin de olması bu görevlerin hepsini birden yeterince yerine getirememelerine neden olabilir (Tuncer, 1991: 60).

Karagözoğlu (1972)'nin "Türk Eğitim Düzeninde Bakanlık Denetçilerinin Rolü" konulu araŖtırmasında denetçilerin üzerinden soruŖturma görevinin alınması gerektiği üzerinde durulmuŖtur.

Bursalıoğlu'nun Ekonomik ve Sosyal Etütler Konferansındaki raporunda müfettiŖlerin fonksiyonunun muhasip, sorgu yargıcı ve eğitim müfettiŖi fonksiyonlarının bir terkibi olduğu, bu nedenle değerlendirme ve rehberlik için çok az zaman ayrılabilirdiği belirtilmektedir. İlköğretim müfettiŖleri görev alanlarının çok dağınık olduğunu

belirtmektedirler. Bu durum müfettişlerin sağlıklı çalışmalarını ve sağlıklı karar vermelerini etkilemektedir. Yönetmelikte müfettişlerin denetim alanı, ilköğretim okulu yanında anaokulları, özel dershaneler, özel kurslar, sürücü kursları vb. yanında valilikçe verilen her türlü görevi kapsamaktadır. Müfettişlerin yürütmekte oldukları inceleme, araştırma, soruşturma ve rehberlik görevleri ile birlikte yükleri daha da artmıştır. İlköğretim müfettişleri bu kadar farklı görevleri yürütmekteki problemlerini müfettiş sayısının artırılarak ve her konuda uzmanlaşmış müfettişlerin yetiştirilerek aşılabileceğini düşünmektedirler (Aktaran: Öz, 2003: 69).

Büyüköztürk ve arkadaşları (1999) tarafından yapılan “İlköğretim Müfettişlerinin Araştırma Yeterlikleri ve Araştırma Eğitimine İlişkin Görüşleri” isimli araştırmada müfettişlere yönetmelikte verilen görevlerin çokluğu nedeniyle, ilköğretim müfettişlerinin araştırma yeterliklerini yeterince kullanamadığının belirtilmesi ilköğretim müfettişlerinin bu araştırmada dile getirdikleri görev alanlarının daraltılması gerektiği düşüncesini destekler niteliktedir.

Ünal (1999: 94)’ın “İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Rolünü Gerçekleştirme Yaklaşımları” konulu araştırmasının öneriler bölümünde ilköğretim müfettişlerinin iş yüklerinin fazlalığından dolayı öğretmene gerekli yardımın yapılamadığının belirtilmesi, rehberlik ve işbaşında yetiştirme faaliyetlerine daha çok ağırlık vermek için soruşturma ve inceleme görevlerinin ilköğretim müfettişlerinden alınması gerektiğinin vurgulanması, rehberlik ve işbaşında yetiştirme konusunda hizmet içi eğitim yoluyla ilköğretim müfettişlerinin sürekli yetiştirilmelerinin sağlanması üzerinde durulması bu araştırmanın bulguları ile aynı yöndedir.

Balcı (1982: 341-345)’nın araştırmasında, denetçilerin asıl işlevleri olan rehberlik ve yardım görevlerini yapabilmeleri için, üzerindeki kontrol, soruşturma ve inceleme-araştırma görevlerinin alınması gerektiğini önermesi bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

Memişoğlu (2004: 32) da, müfettişin rehberlik görevinin soruşturma görevi ile çelişir nitelikte olduğunu belirterek bu görevin yerine getirilmesinde son derece duyarlı davranılması gerektiğini belirtmektedir.

Taymaz (1997: 210)'ın "müfettişe denetleme ve soruşturma rolleri yanı sıra, inceleme ve araştırma ile rehberlik ve mesleki yardım görevleri verilmesi, bu çalışmaların sınırlı olması ve müfettişten çok yönlü hizmet beklenmesi"ni teftişte karşılaşılan sorunlar şeklinde belirtmesi de bu araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Yalçın (2001: 69-70)' in "İlköğretim Okullarında Kurum Teftişinde Karşılaşılan Sorunlar" konulu araştırmasında "ilköğretim müfettişlerinin denetim için gittikleri kurumda geçen srelerin artırılması gerektiğini bununda ancak müfettiş sayısının artırılarak grup başına ve müfettiş başına düşen iş yükünün azaltılması ile mümkün olacağını düşündükleri ve görev alanlarının çok dağınık olduğunu belirttikleri" bulgusu bu araştırmanın bulguları ile paralellik arz etmektedir.

Başaran (1986)'ın "İlköğretim Kurumlarında Grupla Denetim Uygulamaları" konulu araştırmasında denetim bölgelerinin çok geniş tutulmasının, denetimi yapılacak öğretmenlerin tanınmasını güçleştirdiği gibi yeterince rehberlik de yapılamamasına yol açtığını belirtmesi de bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

zdemir (1990)'ın "Ortaöğretim Kurumlarında Denetim" konulu ve Yalçınkaya (1992)'nın "Ortaöğretimde Ders Denetimi" konulu araştırmalarında branş müfettişi yetersizliğinin öğretmene yapılacak rehberliği etkilediği sonucuna ulaşılmış olması da bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

Yukarıda belirtilen alanlar denetimin görev boyutlarını oluşturmaktadır. Bunlar uygulanırken, denetimin süreç boyutunu oluşturan durum saptama, önerilerde bulunma, değerlendirme ve geliştirme etkinlikleri yerine getirilir.

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeyleri ve alınması gereken önlemlere ilişkin ilköğretim müfettişlerinin görüşleri ile bu görüşlerin yaş, mezun olunan öğretim kurumu, Milli Eğitim Bakanlığındaki toplam hizmet süresi ve ilköğretim müfettişliğindeki toplam hizmet süresine göre değişip değişmediğini belirlemektir.

Bu amaca ulaşmak için konu ile ilgili alanyazın taraması yapılmıştır. Eskişehir, Kütahya ve Bilecik illerinde görev yapan ilköğretim müfettişlerine uygulanmak üzere üç bölümden oluşan veri toplama aracı geliştirilmiştir. Birinci bölüm kişisel bilgilerden; yaş, mezun olunan öğretim kurumu, Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki hizmet süresi ve ilköğretim müfettişliğindeki hizmet süresini kapsamaktadır.

İkinci bölümde ilköğretim müfettişlerinin gerek yönetmelik ve yönergelerde belirtilen ve gerekse çağdaş denetim anlayışının öngördüğü rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini kapsayan beşli derecelendirme likert tipi 40 soruya yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini daha iyi yerine getirebilmeleri için alınması gereken önlemlerin neler olabileceği ve önerilerine ilişkin açık uçlu iki soru yöneltilmiştir.

Veri toplama araçları, araştırmacı tarafından ilköğretim müfettişleri ile karşılıklı görüşülerek uygulanmıştır. Toplanan verilerin çözümlenmesinde ilköğretim müfettişlerinin görüşlerini belirttikleri seçenekler sayılarak, toplamları üzerinden yüzdeleri hesaplanmıştır. İlköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerini belirlemek için Varyans analizi ve F testi uygulanmıştır. İlköğretim müfettişlerinin görüşlerinin yaş, mezun olunan öğretim kurumu, Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki hizmet süresine ve ilköğretim müfettişliğindeki hizmet süresine göre değişip değişmediğini sınamak için Tukey testi uygulanmıştır.

Toplanan verilerin, bilgisayar ortamında SPSS programı ile istatistiksel çözümlenmeleri yapılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre ortalama olarak ilköğretim müfettişlerinin % 3.9'u rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini "hiçbir zaman", % 13.4'ü "çok nadir", % 31.1'i "zaman zaman", % 33.3'ü "çoğu zaman" gerçekleştirdiklerini belirtmelerine karşılık bu görevleri "her zaman" gerçekleştirdiklerini belirtenler yalnızca % 18.3 oranındadır.

İlköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeyleri, oluşturulan yaş grupları, Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki hizmet süresi ve ilköğretim müfettişliğindeki hizmet süresine göre farklılık göstermemektedir.

İlköğretim müfettişlerinin mezun oldukları öğretim kurumuna göre görüşleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur.

Araştırmanın üçüncü bölümünde ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini daha iyi yerine getirebilmeleri için alınması gereken önlemler ve önerilere verdikleri yanıtların tekrarlanma sıklığına göre bir dökümü çıkarılmış ve ilköğretim müfettişlerinin önlemler ve önerilere ilişkin görüşleri şu şekilde belirlenmiştir:

- Hizmet içi eğitim faaliyetleri artırılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.
- İlköğretim müfettişlerinin sayısı artırılarak ilköğretim müfettişi başına düşen kurum, yönetici ve öğretmen sayısı azaltılmalıdır.
- İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları'nda her branştan ilköğretim müfettişi olmalıdır.
- İlköğretim müfettişlerinin görev alanları daraltılmalı; inceleme, soruşturma ve rehberlik grupları ayrılmalıdır.

4.2. Sonuç

Araştırmada tanımlanan problem ve yanıt aranan sorularla ilgili olarak toplanan verilerin çözümlenmesi ile şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Araştırmaya katılan ilköğretim müfettişlerinin yalnızca % 18.4' ü rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini “her zaman” gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir. İlköğretim müfettişleri, rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerinin % 50-85' ini “zaman zaman” veya “çok nadir” yerine getirmekte ya da “hiçbir zaman” yerine getirmemektedir.
- İlköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeyleri yaş, Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki hizmet süresi ve ilköğretim müfettişliğindeki hizmet süresine göre farklılık göstermemektedir.
- İlköğretim müfettişlerinin mezun olunan öğretim kurumuna göre rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre Eğitim Fakültesi mezunu olan ilköğretim müfettişlerinin Eğitim Fakültesi dışında bir lisans mezunu olan ilköğretim müfettişlerine göre rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeyleri daha yüksektir. Ancak yüksek lisans mezunu ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirme düzeyleri diğer gruplardan daha yüksek bulunmuştur.

4.3. Öneriler

Denetimin etkililiğini ve verimliliğini artırmak üzere, ilköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini daha iyi yerine getirebilmesi ve yararının artırılması için, araştırmanın bulgularına dayalı olarak geliştirilen öneriler şöyledir:

4.3.1. Uygulamacılar İçin Öneriler

- Denetim programları hazırlanırken öğretmenlerin mesleki gereksinimleri saptanmalı ve bu gereksinimler doğrultusunda öğretme-öğrenme sürecinin geliştirilmesine yönelik rehberlik çalışmalarına ağırlık verilmelidir.
- İlköğretim müfettişlerinin görev tanımı yeniden yapılarak çalışma alanı daraltılıp, sınırlandırılmalı, inceleme ve soruşturma görevleri ile rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevleri farklı denetim elemanları tarafından yapılmalıdır.
- İlköğretim müfettişi sayısı artırılarak ilköğretim müfettişi başına düşen kurum, yönetici ve öğretmen sayısı azaltılmalı, İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları'nda her branştan ilköğretim müfettişi bulunmalıdır.
- Hizmet içi eğitimin gerekli olduğu alanlar belirlenmeli buna yönelik olarak düzenli hizmet içi eğitim çalışmaları yapılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.
- İlköğretim müfettişliğine yeni alınacak olanların Eğitim Yönetimi, Denetimi, Ekonomisi ve Planlaması Yüksek Lisansı yapmış olmaları zorunlu hale getirilmeli, halen görev yapan ilköğretim müfettişlerinin de yüksek lisans ve doktora yapmaları teşvik edilmelidir.

4.3.2. Araştırmacılar İçin Öneriler

- İlköğretim müfettişlerinin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevlerini gerçekleştirmelerini engelleyen faktörler araştırılmalı ve buna yönelik çözüm önerileri geliştirilmelidir.

EKLER

<u>EK</u>	<u>Sayfa</u>
1. İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN REHBERLİK VE İŞBAŞINDA YETİŞTİRME GÖREVLERİNİ GERÇEKLEŞTİRME DÜZEYLERİ VE ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLERE İLİŞKİN HAZIRLANAN VERİ TOPLAMA ARACI	67
2. ÖĞRETMEN TEFTİŞ FORMU	73
3. VERİ TOPLAMA ARACININ II. BÖLÜMÜNÜ OLUŞTURAN SORULARIN DAYANAKLARI	74
4. VERİ TOPLAMA ARACININ UYGULANMASI İÇİN ESKİŞEHİR VALİLİĞİ ONAYI	115
5. VERİ TOPLAMA ARACININ UYGULANMASI İÇİN KÜTAHYA VALİLİĞİ ONAYI	116
6. VERİ TOPLAMA ARACININ UYGULANMASI İÇİN BİLECİK VALİLİĞİ ONAYI	117
7. İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN REHBERLİK VE İŞBAŞINDA YETİŞTİRME GÖREVLERİNİ GERÇEKLEŞTİRME DÜZEYLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI VE ÇÖZÜMLEMELERİ	118
8. İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN REHBERLİK VE İŞBAŞINDA YETİŞTİRME GÖREVLERİNİ YAŞ DEĞİŞKENİNE GÖRE GERÇEKLEŞTİRME DÜZEYLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI VE ÇÖZÜMLEMELERİ	132

9. İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN REHBERLİK VE İŞBAŞINDA YETİŞTİRME GÖREVLERİNİ MEZUN OLDUKLARI OKUL DEĞİŞKENİNE GÖRE GERÇEKLEŞTİRME DÜZEYLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI VE ÇÖZÜMLEMELERİ 133
10. İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN REHBERLİK VE İŞBAŞINDA YETİŞTİRME GÖREVLERİNİ M.E.B.' NDAKİ HİZMET SÜRESİ DEĞİŞKENİNE GÖRE GERÇEKLEŞTİRME DÜZEYLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI VE ÇÖZÜMLEMELERİ 135
11. İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLERİNİN REHBERLİK VE İŞBAŞINDA YETİŞTİRME GÖREVLERİNİ İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞLİĞİNDEKİ HİZMET SÜRESİ DEĞİŞKENİNE GÖRE GERÇEKLEŞTİRME DÜZEYLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI VE ÇÖZÜMLEMELERİ 136

EK 1**İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri ve Alınması gereken Önlemlere İlişkin Hazırlanan Veri Toplama Aracı**

Sayın İlköğretim Müfettişi;

Bu anket, ilköğretim müfettişlerinin “rehberlik ve iş başında yetiştirme” görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşlerinizi belirlemek üzere hazırlanmıştır.

Toplam üç bölüm ve 46 maddeden oluşan anketin birinci bölümünde size ilişkin kişisel bilgilerle ilgili 4 madde; ikinci bölümünde rehberlik ve iş başında yetiştirme görevlerine ilişkin 40 madde; üçüncü bölümünde ise rehberlik ve iş başında yetiştirme görevinin daha etkili gerçekleştirebilmesi için alınması gereken önlemlere ilişkin açık uçlu 2 madde yer almaktadır.

Araştırmanın başarılı olabilmesi, vereceğiniz içten ve güvenilir yanıtlara bağlı olacaktır. Yanıtlar bilimsel yöntemler ve amaçlar çerçevesinde değerlendirilecektir. Anket kesinlikle bireysel değerlendirme amacı taşımadığı için kimliğinizi belirtmenize gerek yoktur.

Anketi yanıtlarken gereken özeni göstereceğiniz inancıyla katkı ve yardımlarınız için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Akın Özgüven GÜNGÖR
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans öğrencisi
26470 Eskişehir

EK 1 (devam)**BÖLÜM I****KİŞİSEL BİLGİLER**

Bu bölüm Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıklarında görevli ilköğretim müfettişlerinin kişisel bilgileriyle ilgilidir.

Durumunuza uygun olan seçeneği parantezin içerisine (X) işareti koyarak yanıtlayınız.

1 – Yaşınız

- 25 – 35
- 36 – 45
- 46 – 55
- 55’den fazla

2 – Mezun olduğunuz okul

- Eğitim Fakültesi
- Eğitim Fakültesi dışında bir lisans mezunu
- Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlama ve Ekonomisi Yüksek Lisansı
- Eğitim Bilimleri dışında bir yüksek lisans mezunu
- Doktora mezunu

3 – Milli Eğitim Bakanlığı’ndaki toplam hizmet süreniz

- 5 – 9 yıl
- 10 – 14 yıl
- 15 – 19 yıl
- 20 ve daha fazla

4 – İlköğretim Müfettişliği’ndeki toplam hizmet süreniz

- 1 – 5 yıl
- 6 – 10 yıl
- 11 – 15 yıl
- 16 – 20 yıl
- 20 yıldan fazla

EK 1 (devam)**BÖLÜM II**

Bu anketteki sorular çoktan seçmeli olarak düzenlenmiştir.

Aşağıdaki “rehberlik ve işbaşında yetiştirme” görevleriniz ile ilgili hangilerini ne ölçüde gerçekleştirdiğinizi düşünüyorsanız uygun seçeneklerden yalnızca birini (X) şeklinde işaretleyiniz.

Cevaplamayı yaparken her sorunun başında, denetimleriniz sırasında “rehberlik ve işbaşında yetiştirme” ile ilgili aşağıdaki görevi ne derecede gerçekleştirdiğinizi düşünüyorsunuz? Cümlesi varmış gibi düşününüz.

EK 1 (devam)

BÖLÜM II

	GÖREVLER	GERÇEKLEŞTİRME SIKLIĞINIZ				
		HİÇ BİR ZAMAN	ÇOK NADİR	ZAMAN ZAMAN	ÇOĞU ZAMAN	HER ZAMAN
1	Öğretmeni özlük hakları konusunda bilgilendirme					
2	Öğretmenliğin mesleki saygınlığına uygun hareket etme konusunda öğretmene rehberlik etme					
3	Öğretmeni görevini en iyi biçimde yapmaya özendirme					
4	Aday öğretmenlerin uygulama eğitiminde mesleğe hazırlanmalarına rehberlik etme					
5	Mevzuat değişikliklerini izleme konusunda öğretmene rehberlik etme					
6	Mesleki gelişmeleri ve yayınları izleme ve faydalanma konusunda öğretmene rehberlik etme					
7	Programdaki değişikliklerin nasıl uygulanacağı konusunda öğretmene rehberlik etme					
8	Bilimsel araştırma tekniklerinden yararlanması konusunda öğretmene rehberlik etme					
9	Yazılı ve sözlü iletişimde dil bilgisi kurallarına uyması konusunda öğretmene rehberlik etme					
10	Etkili ve akıcı bir konuşmaya sahip olması için öğretmene rehberlik etme					
11	Vücut dilini (jest ve mimik), iletişimi güçlendirecek biçimde kullanma konusunda öğretmene rehberlik etme					
12	Kendisini geliştirmesi için öğretmene kaynak gösterme ve önerilerde bulunma					
13	Yönetici, branş – sınıf öğretmenleri ve personelin işbirliği yapmaları konusunda rehberlik etme					
14	Velilerle uyumlu ilişkiler kurma konusunda öğretmene rehberlik etme					
15	Öğretmenler Kurulu ve zümre öğretmenleri toplantılarının amacına uygun yapılmasında öğretmene rehberlik etme					
16	Eğitsel kol çalışmalarının amaçlarına uygun yürütülmesinde öğretmene rehberlik etme					
17	Kişisel vizyonunu açığa kavuşturmada öğretmene rehberlik etme					
18	Kişisel misyonunu açığa kavuşturmada öğretmene rehberlik etme					
19	Öğretmenin vizyon ve misyonunun okulun vizyon ve misyonu ile uyumlu hale gelmesinde rehberlik etme					
20	Öğretmenleri toplam kalite anlayışı doğrultusunda bilgilendirerek, eğitim – öğretimde etkinliğin artmasında yardımcı olma					

EK 1 (devam)

GÖREVLER		GERÇEKLEŞTİRME SIKLIĞINIZ				
		HİÇ BİR ZAMAN	ÇOK NADİR	ZAMAN ZAMAN	ÇOĞU ZAMAN	HER ZAMAN
21	Okulun eğitim öğretimi geliştirme çabalarına öğretmenin daha fazla katılımını teşvik etme					
22	Ders planı hazırlamada öğretmene rehberlik etme					
23	Öğrenme için uygun ortam hazırlama konusunda öğretmene rehberlik etme					
24	Tahtayı etkili kullanma konusunda öğretmene rehberlik etme					
25	Öğrenci sağlığını koruyucu, güvenliğini sağlayıcı önlemlerin alınmasında öğretmene rehberlik etme					
26	Yeni ders araç gereçlerinin kullanılması konusunda öğretmene rehberlik etme					
27	Çevre olanaklarından eğitim öğretimde faydalanma konusunda öğretmene rehberlik etme					
28	Öğreteceği konunun özelliklerine göre öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma konusunda öğretmene rehberlik etme					
29	Eğitim öğretim araçlarını etkili kullanma konusunda öğretmene rehberlik etme					
30	Kütüphane, kitaplık, laboratuvar, atölye, bilgisayar dersliği gibi bölümlerden faydalanma konusunda öğretmene rehberlik etme					
31	Sergi, defile, yarışma ve gösteri gibi etkinliklerin düzenlenmesinde öğretmene rehberlik etme					
32	Gezi, inceleme ve araştırmaların planlı olarak yürütülmesinde öğretmene rehberlik etme					
33	Öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre gelişmelerini sağlamak için öğretmene rehberlik etme					
34	Özel eğitim gerektiren öğrenciler için aldığı önlemleri geliştirme konusunda öğretmene rehberlik etme					
35	Öğretim zamanını etkili kullanma konusunda öğretmene rehberlik etme					
36	Öğretim yaptığı konuyu günlük hayatla ilişkilendirme konusunda öğretmene rehberlik etme					
37	Öğretim yaptığı konuyu diğer alanlarla ilişkilendirme konusunda öğretmene rehberlik etme					
38	Öğrencilerin öğrenmeye aktif katılımını sağlama konusunda öğretmene rehberlik etme					
39	Öğrencileri düşünme ve araştırmaya sevk etme konusunda öğretmene rehberlik etme					
40	Ölçme ve değerlendirmenin öğretimi geliştirici bir araç olarak kullanılmasında öğretmene rehberlik etme					

EK 1 (devam)**BÖLÜM III**

1. Rehberlik ve iş başında yetiştirme görevinizi daha iyi gerçekleştirebilmek için alınması gereken önlemler neler olabilir? Lütfen maddeler halinde yazınız.
2. Rehberlik ve iş başında yetiştirme görevlerinizi gerçekleştirmeniz sırasında karşılaştığınız ve yukarıdaki sorularda yer almayan açıklanmasını yararlı-gerekli gördüğünüz konular ve önerileriniz varsa lütfen aşağıya yazınız.

EK 2

ÖĞRETMEN TEFTİŞ FORMU

1. İli/İlçesi 2. Okulu 3. Adı ve Soyadı 4. Mebis No 5. Meslekî Kıdem ve Kadrosu 6. Branşı/ Ek Branşı 7. Okuttuğu Sınıf/ Ders 8. Teftiş Edilen Sınıf/ Ders 9. Teftiş Tarihi
--

GÖZLENEN DAVRANIŞLAR

A.DERSLİĞİN EĞİTİM-ÖĞRETİME HAZIRLIK DURUMU

- Dersliğin düzenlenmesi, bakımı ve temizliği,
- Derslikte gerekli olan etkinlik ve ilgi köşelerini oluşturma,
- Derslikte seviyeye uygun ders/oyun, araç, gereç ve materyalleri bulundurma,
- Sınıf kitaplığı/ kitap köşesi oluşturma ve gerekli kayıtları tutma,

B. EĞİTİM ÖĞRETİM DURUMU

- Yıllık, ünite, günlük ve diğer öğretim plânlarını hazırlama ve uygulama,
- Öğrenme ilkelerini gözetme, dersin/etkinliğin araç ve konusuna uygun strateji. Yöntem, teknik ve araçları seçme, etkili kullanma ve kullandırma. Derslikteki etkinlik ve ilgi köşelerini etkili kullanma ve kullandırma, Gezi, gözlem, inceleme ve araştırma ile deneylere yer verme,
- Öğrencilerin öğrenme etkinliklerine aktif katılımını sağlayacak ortam ve süreçleri hazırlama. Öğrencilerle etkili iletişim kurma ve sürdürme,
- Öğrenci seviyesine ve mevzuatına uygun ödev verme, araştırma yaptırma, bilgiye ulaşma yollarını öğretme, öğrenmeyi öğrenen bireyler yetiştirme,
- Öğrencilerde ulusal bilinci ve ulusal değerlere saygı ve sevgiyi geliştirme, seviyelerine uygun olarak istiklâl Marşı, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi. Öğrenci Andı, Atatürk İlke ve inkılablarını öğretme. Öğrencilere okuma zevki ve alışkanlığı kazandırma, Türkçe'yi etkili ve doğru kullanma ve kullandırma.
- Öğrencilere ders programlarının öngördüğü hedef ve hedef davranışları kazandırma, sorumluluk ve güven duygusu kazandırma,
- Sınıflarda özel eğitimi gerektiren öğrencilerle ilgili etkinlikleri yürütme,
- Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme,
- Öğretmenin sınıf içi çevredeki eğitimsel liderliği becerisi,

C.YÖNETİM-ÇEVRE İLİŞKİLERİ VE MESLEKİ GELİŞİMİ

- Yönetici, öğretmen ve diğer personel ile iş birliği içinde verilen görevleri yapma,
- Okuttuğu sınıf ve dersle ilgili defter, dosya ve kayıtları tutma,
- Törenlere, meslekî toplantı, eğitici kol etkinlikleri, öğretmenler kurulu, şube öğretmenleri kurulu ve zümre öğretmenleri toplantılarına katılma, kararlar alma ve uygulama,
- Çevreyi tanıma ve koruma, velilerle uyumlu ilişkiler kurma, eğitim öğretim etkinliklerinde çevreden yararlanma.
- Öğrencileri, okulunu ve öğretmenlik mesleğini sevmeye, benimsemeye ve örnek olma,
- Mesleğin ve görevinin gerektirdiği ilke ve kurallara uyma,
- Kendini yetiştirme, eğitimle ilgili eserleri okuma mevzuatı ve çağdaş öğretim stratejilerini izleme, öğrenme ve uygulama,

D.HİZMETİÇİ EĞİTİM GEREKSİNİMİ	E.DEĞERLENDİRME				
	BÖLÜM	A	B	C	TOPLAM
Puan Değeri	10	70	20	100	
Başarı Puanı					
Başarı Derecesi					

UYGUNDUR

.../.../200

Grup Başkanı

Resmî Mühür ve İmza

İlköğretim Müfettişi

İlköğretim Müfettişi

EK 3

Veri Toplama Aracının II. Bölümünü Oluşturan Soruların Dayanakları

1. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

Ünal (1999)'ın “İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Rolünü Gerçekleştirme Yaklaşımları” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında, ilköğretim müfettişlerinin, özlük haklarının bilinmesi konusunda rehberlikte bulunma derecesi sorulmuştur.

Ünal (1999)'ın “İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Rolünü Gerçekleştirme Yaklaşımları” konulu araştırmasının öneriler bölümünde “ilköğretim müfettişleri yalnızca durum saptamada bulunmamalı, öğretmenin özlük haklarını bilme, öğrenciyi tanıma ve yeni gelişmelerden yararlanma konusunda rehberlikte bulunmalıdır” denilmektedir.

2. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

Gökyer (1997)'in “İlköğretim Okulu II Kademe Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlilik Alanlarına İlişkin Algıları” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında öğretmenliğin mesleki saygınlığına uygun hareket ederek örnek olabilme konusunda, ilköğretim müfettişlerinin öğretmenlere rehberlik etme derecesi sorulmuştur.

EK 3 (devam)

Ünal (1999)'ın “İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Rolünü Gerçekleştirme Yaklaşımları” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında, ilköğretim müfettişlerinin, mesleki güdülemeyi sağlamada rehberlikte bulunma dereceleri sorulmuştur.

Öğretmenler pek çok toplumda, öğrenme ve çocuk gelişimi konusunda bilgili kişiler olarak görülürler. Yapılan araştırmalar incelendiğinde etkili öğretmenin özellikleri ve sahip oldukları kişisel niteliklerinin sekiz aşamada toplandığı belirlenmiştir. Bunlar: coşku, içtenlik, güvenilirlik, yüksek başarı beklentisi içinde olma, destekleme, işbirlik, esneklik ve bilgililiktir (Demirel, 2003: 168-170).

İyi öğretmen, öğrencilere ve meslektaşlarına meslek adamı anlayışıyla yaklaşımda bulunur (Kerry, 1987: 19; Aktaran: Alıcıgüzel, 1999: 149).

Hacıoğlu ve Alkan (1997: 27-31) tarafından yapılan çalışmada, öğretmen nitelikleri üzerine yapılan araştırmaların bulgu ve önerilerine dayalı olarak öğretmen niteliklerinin aşağıdaki şekilde 5 grup altında belirlenebileceği ifade edilmiştir. İlköğretim müfettişleri, “öğretmeni görevini en iyi biçimde yapmaya özendirme” görevini yerine getirirken aşağıdaki kriterleri göz önünde bulundurabilir.

1. Öğretmenin kişiliği ile ilgili olan nitelikler
2. Eğitimde hedef alınan öğrenci kitlesiyle ilgili öğretmen yeterlilikleri
 - a. Öğrencilerin sosyal, ekonomik, psikolojik sorunları, davranışları, tutumları, zihinsel gelişimi, gelişim psikolojisi, ilkeleri hakkında bilgi ve deneyim
 - b. Öğrencilerin gelişim ve öğrenme düzeyleri ile ilgili öğretim teknolojisi ve uygulamalar hakkında bilgi, beceri ve deneyim
 - c. Çeşitli ön gelişimli ve farklı yaşantılara sahip öğrencilerin bireysel, grupsal ve kitlesel durumlarda etkili yönlendirme bilgi, beceri ve deneyim
3. Toplumla ilgili (ulusal ve uluslar arası nitelikler)

EK 3 (devam)

4. Eğitim programı (Eğitim Hizmet Alanları) ve süreçleriyle ilgili yeterlilikler
 - a. Süreçle ilgili olarak:
 - Eğitim etkinliklerini planlama, düzenleme, yürütme, değerlendirme ve geliştirme bilgi, beceri ve deneyimi,
 - Öğrenci gereksinimlerini tanımlama, uygun yaşantılar sağlama bilgi, beceri ve deneyimi,
 - Öğretim teknolojilerini etkili biçimde işe koşma bilgi, beceri ve deneyimi,
 - Klinik, bireysel, bağımsız, grup çalışmalarını başarılı biçimde yürütme bilgi, beceri ve deneyimi,
 - b. Hizmet alanları ile ilgili olarak;
 - Eğitim ve öğretimle ilgili araştırma yapabilme bilgi, beceri ve alışkanlığı
 - Eğitim ve öğretim ile ilgili planlama yapabilme bilgi, beceri ve alışkanlığı
 - Eğitim ve öğretim programları hazırlama ve geliştirme bilgi, beceri ve alışkanlığı
 - Eğitim teknolojileri geliştirme bilgi, beceri ve alışkanlığı
 - Yönetim ve denetime yardımda bulunma bilgi, beceri ve alışkanlığı
 - Rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinde destek ve katılım bilgi, beceri ve alışkanlığı
5. Öğretmenlik mesleği ile ilgili yeterlilikler
 - a. Eğitimin ve öğretmenlik mesleğinin insan yaşamındaki ve toplumdaki yerini, işlevini ve önemini anlama
 - b. Mesleğin hukuki ve ahlaki yönlerini bilme
 - c. Eğitim ve meslekle ilgili yasaları ve yönetmelikleri bilme ve bunlara uygun hareket edebilme
 - d. Mesleki kuruluşları tanıma ve bunlara üye olma
 - e. Mesleki inanç ve bağlılık duygusuna sahip olma
 - f. Mesleğin değerler sistemine ve kurallarına uygun davranma
 - g. Meslek bütünlüğünü koruyabilme

EK 3 (devam)

- h. Meslek kuruluşlarını destekleme
- i. Mesleğin toplum içindeki saygınlığını artırıcı davranımda bulunma
- j. Mesleğin sosyal ve ekonomik yönden statüsünü yükseltmeye katkıda bulunma
- k. Eğitim personeli, öğrenci, veli ve iş alanları ile uyum içinde çalışma alışkanlığına sahip olma

3. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesinin 5. maddesinde rehberlik ve teftişin ilkeleri arasında “yetkiden çok etkiyi özendirmeyi, ödülü, işbirliğini ve katılmayı içerir” denilmektedir. (Teb.Der., 2521, m.6) bu ifade, hazırlanan veri toplama aracında 3. soru kökü olarak kullanılmıştır.

Etkili öğretmenler sadece öğrencileri hakkında değil kendileri hakkında da yüksek beklentilere sahiptirler. Öğretmenlerin kendi yüksek kişisel standartları derse iyi hazırlanmak, ders süresini etkili kullanmak ve kapsamlı geri bildirim sağlamak gibi davranışları içerir. Etkili öğretmen konu alanına hakim, kendin güvenen, soğuk kanlı, temiz ve düzgün giyimli, konuşması profesyonel ve mesleki yeterliliğini sürekli geliştirmeye çalışan öğretmendir (Özdemir ve Yalın, 1998: 110-111).

4. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesinin 5. maddesinde rehberlik ve teftişin amaçları arasında “Öğrencileri, okulu ve eğitimi sevme, mesleğe saygı duyma, öğrencilerine örnek olma, belirlenen kılık ve kıyafete uymasını sağlama” (Teb.Der., 2521, m.5) şeklinde yer alan ifade, hazırlanan veri toplama aracında 3. ve 4. soru kökü olarak kullanılmıştır.

EK 3 (devam)

Gökyer (1997)'in “İlköğretim Okulu II Kademe Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlilik Alanlarına İlişkin Algıları” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında ilköğretim müfettişlerinin, öğretmenlerin mesleğe uyumuna yardımcı olabilme derecesi sorulmuştur

Ecevit (1996)'in “İlköğretim Müfettişlerinin İlköğretim Okullarında Rehberlik ve İş Başında Yetiştirme Etkinlikleri ve Gerçekleştirme Düzeyi” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında ilköğretim müfettişlerinin, stajyer öğretmenlerin yetişmelerine ve mesleğe hazırlanmalarına rehberlikte bulunma derecesi sorulmuştur.

Gülbay (1998)'in “Halk Eğitim Merkezleri'nin Denetimi” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında denetimin, göreve yeni başlayan personelin yetiştirilmelerinde ne derece yardımcı olduğu sorulmuştur.

Öğretmen eğitime nitelik açısından bakılırsa; eğitim sürecinin her zaman merkezinde yer alan öğretmen öğrenci ilişkisi bakımından öğretmen eğitiminin niteliği ya da kalitesi ile öğretmenin yeterliği, öğretmenin yeterliği ile öğrencinin yeterliliği ve bu ikisi ile de eğitim sisteminin niteliğinin sıkı sıkıya ilişkili olduğu görülür (Varış, 1988: 117). Bu bakımdan eğitimde niteliği geliştirerek başarıyı artırabilmenin yolu, öğretmenlerin niteliğinin yükseltilmesinden geçmektedir. Bu nedenle öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitim sırasında mesleki yeterlilikleri kazanmalarının sağlanması büyük önem taşımaktadır (Karaca, 2004: 15).

5. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

Tuncer (1991)'in “Değişik Kaynaklardan Yetişen İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Rollerinin Değerlendirilmesi” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında, ilköğretim müfettişinin, mevzuattaki değişiklikler hakkında bilgi verme ve uygulanmasında ne derece rehberlikte bulunduğu sorulmuştur.

EK 3 (devam)

Ünal (1999)'ın "İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Rolünü Gerçekleştirme Yaklaşımları" üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında, ilköğretim müfettişlerinin, mevzuatı izleme konusunda rehberlikte bulunma derecesi sorulmuştur.

6. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesinin 5. maddesinde rehberlik ve teftiş amaçları arasında "Kendini yetiştirme mesleki eserleri ve mevzuatı izleme ve uygulamasını sağlama" (Teb.Der., 2521, m.5) şeklinde yer alan ifade, hazırlanan veri toplama aracında 6. soru kökü olarak kullanılmıştır.

Tuncer (1991)'in "Değişik Kaynaklardan Yetişen İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Rollerinin Değerlendirilmesi" üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında, ilköğretim müfettişinin, eğitim ile ilgili yenilikleri takip etme, bunlardan yararlanma ve açıklanmasında rehberlik etme derecesi ve yeni yayınların izlenmesi, okunması, ilgi oluşturulması konusunda rehberlik etme derecesi sorulmuştur.

Ünal (1999)'ın "İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Rolünü Gerçekleştirme Yaklaşımları" üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında, ilköğretim müfettişlerinin, öğretmenlerin mesleki gelişimi ve mesleki yayınlardan faydalanılması konusunda rehberlikte bulunma derecesi sorulmuştur.

Bireylerin hayatlarının her döneminde başarmaları gereken bir takım gelişim görevleri vardır. Bireylere verilecek rehberlik yardımının amacı bu gelişim görevlerini başarıyla tamamlamalarını kolaylaştırmak ve desteklemektir (Kuzgun, 1998).

EK 3 (devam)

Araştırmalar, eğitim personelinin kendilerini s¼rekli yenilemeleri halinde, eğitim kalitesinin arttığını ve ¼đretmenlerin meslekte daha uzun s¼re kaldıklarını ortaya koymaktadır. ¼ađımız s¼rekli değişim ve gelişim ¼ađıdır. Son yıllarda her alanda bilgi patlaması olmaktadır. ¼ađı yakalamamız için bu gelişmelerin ¼đretmenler tarafından uygulanması gerekir (Alıcıg¼zel, 1999:45-46). ¼đretmen, alanında ileri d¼zeyde bilgili olmakla yetinemez. Bilim, sanat ve teknik alanlara ilgi duyar; bu alanlardaki gelişmeleri olanakları ¼lç¼s¼nde izler (Alıcıg¼zel, 1999: 140).

Bir ¼đretmenin ¼đreteceđi konu alanı ile ilgili bilgi ve becerilerinin kaynağı olması gerekir. Yaşam boyu ¼đrenmeye katılarak konu alanındaki bilgi ve becerilerini g¼ncelleřtirmelidir (¼zdemir ve Yalın, 1998: 17).

7. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

¼nal (1999)'ın "İlk¼đretim Denetçilerinin Rehberlik Rol¼n¼ Gerçekteştirme Yaklaşımları" üzerine hazırladığı y¼ksek lisans tezinin veri toplama aracında, ilk¼đretim m¼fettiřlerinin, programdaki değişikliklerin nasıl uygulanacağı konusunda rehberlikte bulunma derecesi sorulmuştur.

Program boyutlarından birinde olan bir değişme sistemde yer alan diğer boyutları da etkileme durumundadır. S¼zgelimi; programın içerik boyutunda ders kitaplarının değişmesi ya da ¼lçme değerlendirme sisteminin değişmesi sistemin b¼t¼n¼n¼ belli bir oranda etkilemekte ve değişmesine neden olmaktadır (Demirel, 2003: 28).

EK 3 (devam)

8. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

Gökyer (1997)'in “İlköğretim Okulu II. Kademe Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlilik Alanlarına İlişkin Algıları” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında ilköğretim müfettişlerinin, bilimsel araştırma tekniklerinin bilinmesinde öğretmene yardımcı olma derecesi sorulmuştur.

9. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi'nin 5.maddesinde, rehberlik ve teftişin öğretmenler yönünden amaçları arasında “öğrencilere okuma zevk ve alışkanlığı kazandırma, Türkçe'yi etkili ve doğru biçimde kullanma ve kullandırmasını sağlama” (Teb.Der., 2521, m.5) şeklinde yer alan ifade veri toplama aracının 9. sorusu ile örtüşmektedir.

Ünal (1999)'ın İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Rolünü Gerçekleştirme Yaklaşımları” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında, ilköğretim müfettişlerinin, Türk dilini kullanma ve kullandırma konusunda rehberlik etme derecesi sorulmuştur.

Öğretmen öğretme ortamının olumlu olarak etkileyecek yazılı ve sözlü iletişim tekniklerini etkili olarak kullanabilmelidir (Özdemir ve Yalın, 1998: 150).

Kaynak durumunda olan öğretmenin, şive bozuklukları, ses tonunu iyi kullanamaması gibi yetersizlikleri iletişimi olumsuz etkilemektedir (Hoşgörür, 2003: 84).

Öğretmeni öğretmen yapan davranış özelliklerinden biri de öğrenciye, Türkçe'yi iyi kullandırma becerisi kazandırmasıdır (Alıcıgüzel, 1999: 124).

EK 3 (devam)

Öğretmenin Türkçe'yi iyi kullanamaması ve sözcükleri iyi söyleyememesi ya da yazılı sözcüklerde yazım kurallarına dikkat edilmemiş olması da anlamların karıştırılmış olmasına neden olabilir (Çilenti, 1997: 146).

10. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

Gözlemler öğretmenlerin öğrencilerine karşı sınıfta kullandıkları sözcük ve deyimlerin türü itibariyle iki kategoriye ayrılabilceğini göstermektedir. Kullanılan bu deyim ve sözcüklerin bir bölümü güdüleyici, moral verici, öğrencilerin hoşuna gidici ve onlara değer verildiğini gösteren kavramlardır. Diğer bölümü ise suçlayıcı, küçük düşürücü, mahcup edici, yargılayıcı ve genellikle birinci gruptaki sözcük ve deyimlerin tersine kaygı yaratıcıdır. Batı da yapılan araştırmalar genellikle birinci gruba giren deyim ve sözcükleri ağırlıklı olarak kullanan öğretmenlerin sınıfındaki öğrencilerin gerek öz saygı gerekse akademik başarı derecelerinin, ikinci gruptakilerden daha yüksek olduğunu göstermektedir (Lawrence, 1998).

İyi iletişim kurabilmek için açık ve kolay anlaşılabilir bir dil kullanmak önemlidir. Açıklamaların ve sunuların anlaşılır olması, destek verilmek istenen mesajın anlaşılması, öğretmenlerin sunuş becerilerini kullanma niteliği açısından çok önemlidir. Öğretmenin ses tonu, gözle iletişim ve vücut diliyle iletişim de çok önemlidir (Demirel, 2003: 172).

11. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

Öğretmenlerin öğrencileriyle olan iletişimlerinde sergileyecekleri sözel olmayan davranışlar öğrencilerin özsaygıları üzerinde tahmin edilenin üzerinde etkilidir (Pişkin, 2002: 109).

EK 3 (devam)

Jestler, mimikler, baş ve yüz hareketleri, vücudun duruşu, göz kontağı, sesin tonu ve hızı, konuşma anındaki duraklamalar hep iletişim anında çeşitli mesajlar sunarlar (Dannis, D'Augelli ve Hauber, 1994; Pişkin ve Öner, 1999).

Gözlemler ve araştırma bulguları, sözlü ve sözsüz iletişim arasında bir tutarsızlık olduğunda, bireylerin genellikle sözsüz iletişim yoluyla verilen mesajları dikkate aldıklarını göstermektedir. Bu nedenle öğretmenlerin öğrencilerine verdikleri mesajların içtenlik ve samimiyet derecesini kontrol etmeleri gereklidir. Aksi takdirde verilen sözel mesajların öğrenciler üzerinde pek de bir etkisinin olmayacağı açıktır (Pişkin, 2002: 110).

Sözel olmayan davranışlar sınıf içi iletişim sürecinde oldukça önemlidir. Çünkü iletişimin önemli bir kısmı sözel değildir. Herhangi bir davranışın birden fazla anlama sahip olması sözel olmayan davranışın önemini arttırmakta ve aynı zamanda anlaşılmasını güçleştirmektedir (Selçuk, 2000:130).

12. Soru, 6.sorunun kontrol sorusu olarak hazırlanmıştır.

3. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesinin 5. maddesinde rehberlik ve teftişin amaçları arasında “Yönetici ve öğretmenlerle iş birliği yapma, verilen görevleri yapmaya istekli olma, tören, toplantı, eğitici kol ve sınıf rehber öğretmenliği gibi etkinliklerde örnek davranışlar göstermesini sağlama” (Teb.Der., 2521, m.5) şeklinde yer alan ifade, hazırlanan veri toplama aracında 13. soru kökü olarak kullanılmıştır.

EK 3 (devam)

İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi'nin 5.maddesinde “kurum personeli arasında birlik ve dayanışmaya, hizmetin yürütülmesinde planlama, eş güdüm ve uygulamaya katkıda bulunmak” rehberlik ve teftişin genel amaçları arasında sayılmıştır (Teb.Der., 2521, m.5).

Yine aynı maddenin bir başka fıkrasında da “kurumun çevreyle bütünleşmesine, yönetici, öğretmen ve veliler arasında uyumlu ilişkiler kurulmasına katkıda bulunmak” genel amaçlar arasında sayılmıştır (Teb.Der., 2521, m.5).

Ecevit (1996)'in “İlköğretim Müfettişlerinin İlköğretim Okullarında Rehberlik ve İş Başında Yetiştirme Etkinlikleri ve Gerçekleştirme Düzeyi” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında ilköğretim müfettişlerinin, yönetici, öğretmen ve diğer personelin ilişkilerinin geliştirilmesine ve koordineli çalışmaları konusunda rehberlik etme derecesi sorulmuştur.

Öğretmenlerden, okulun eğitim – öğretim etkinliklerini, diğer öğretmenler ve yöneticilerle işbirliği yaparak planlaması ve gerçekleştirmesi beklenir. Öğretmen, diğer öğretmen ve çevredekilerle iletişim kurar, meslektaşlarının en iyi becerilerinden yararlanmaya çalışır (Özdemir ve Yalın, 1998: 13-16).

Yapılan araştırmalar öğretmenlerin eğitim-öğretimin her aşamasında ve her alanda işbirliği yapmalarının öğretimin niteliğini geliştirdiğini kesin biçimde ortaya koymaktadır. Öyle ki, bir okuldaki eğitimin kalitesinin artırılması, öğretmenlerin ortak davranışlarıyla olanaklaşmaktadır (Alıcıgüzel, 1999: 142).

EK 3 (devam)

14. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesinin 5. maddesinde rehberlik ve teftişin amaçları arasında “çevreyi tanıma, çevre olanaklarından yararlanma, velilerle uyumlu ilişkiler kurabilme ve aile eğitimine katkıda bulunmasını sağlama” (Teb.Der., 2521, m.5) şeklinde yer alan ifade, hazırlanan veri toplama aracında 14 ve 27. sorulara dayanak oluşturmuştur.

İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi'nin 5.maddesinde “kurum personeli arasında birlik ve dayanışmaya, hizmetin yürütülmesinde planlama, eş güdüm ve uygulamaya katkıda bulunmak” rehberlik ve teftişin genel amaçları arasında sayılmıştır (Teb.Der., 2521, m.5).

Gökcyer (1997)'in “İlköğretim Okulu II Kademe Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlilik Alanlarına İlişkin Algıları” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında ilköğretim müfettişlerinin, velilerle iyi ilişkiler kurma konusunda öğretmenlere yardımcı olma derecesi sorulmuştur

Yapılan çeşitli çalışmalara bakıldığında çocukların etkili öğrenmelerinde aile katılımının etkili olduğu ve okul ve ev ortamındaki becerilerin tutarlı gelişmesi yönünde yarar sağladığı görülmektedir(Akkök, Kökdemir ve Ögetürk, 1998; Reynolds ve Gill, 1994).

Öğrenci velileri ile ilişkiler öğretmenin yeterlilik duygusunun gelişmesinde rol oynamaktadır (Dembo ve Gibson, 1985).

Bir öğretmenin öğrencilerin velilerinin çocuklarıyla ilgili algıları ve beklentileri hakkında empatik bir görüş kazanması da öğrenci başarısını arttırıcı en önemli etkidir.

EK 3 (devam)

Öğrenci velilerinin çocuklarından beklentileri çoğunlukla olumlu olmakla birlikte bazen olumsuz olması da mümkündür. Öğrencinin yeteneklerini ve ilgilerini tanımaya çalışmanın bunlar doğrultusunda alınan başarılı velilerle paylaşmanın, bu beklentilerin yeniden restore edilmesinde önemli sonuçları olabilir (Kuzgun, 2002: 49).

Öğretmen zaman zaman öğrencilerin velileriyle görüşmeler yapmak onlardan öğrenci hakkında bilgi almak ve kendi edindiği bilgileri paylaşmak durumundadır (Hoşgörür, 2003: 74).

15. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

Ecevit (1996)'in “İlköğretim Müfettişlerinin İlköğretim Okullarında Rehberlik ve İş Başında Yetiştirme Etkinlikleri ve Gerçekleştirme Düzeyi” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında ilköğretim müfettişlerinin, zümre öğretmenleri toplantılarının amacına uygun yapılmasına rehberlik etme derecesi sorulmuştur.

16. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesinin 5. maddesinde rehberlik ve teftişin amaçları arasında “Öğretmenler kurulu, şube ve zümre öğretmenler kurulu ile ilgili toplantılara katılma, görüşlerini açıklama, kararlar alma ve uygulamasını sağlama” (Teb.Der., 2521, m.5) şeklinde yer alan ifade, hazırlanan veri toplama aracında 16. soru kökü olarak kullanılmıştır.

Gülbay (1998)'in “Halk Eğitim Merkezleri'nin Denetimi” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında denetimin, eğitsel kol çalışmalarının amaçlarına uygun yürütülmesinde ne derece etkili olduğu sorulmuştur.

EK 3 (devam)

Tuncer (1991)'in “Değişik Kaynaklardan Yetişen İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Rollerinin Değerlendirilmesi” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında, ilköğretim müfettişinin, eğitsel etkinliklere ilişkin çalışmalarda ne derece rehberlikte bulunduğu sorulmuştur.

Eğitsel kol etkinliklerinin amaçlara uygun yürütülmesi öğrencilerin;

- a) Kişilik özelliklerinden özel ve genel yeteneklerini, ilgilerini keşfetmelerine ve geliştirebilmelerine, hobilerini gerçekleştirebilmelerine, değerlerini ve yaratıcılıklarını gerçekleştirebilmelerine böylece kendilerini, çevrelerini daha yakından tanımalarına ve daha gerçekçi benlik tasarımı geliştirmelerine,
- b) Arkadaşlık kurma becerisini kazanmalarına, kendilerine ve çevrelerine güven geliştirmelerine,
- c) Bir sosyal grubun üyesi olmanın bir takım sorumlulukları üstlenmeyi gerektirdiğini öğrenmelerine,
- d) Başka insanlarla beraber olmayı, paylaşmayı, yaşamdan zevk almayı öğrenmelerine yardımcı olurlar (Bacanlı, 2002: 243).
- e) Ders dışı etkinliklerin başarılı olması örgüt, yönetim ve denetim ilkelerinden bir kısmının gereği gibi uygulanmasına da bağlıdır (Reeder, 1961, Aktaran: Binbaşoğlu, 1988: 193).

17. ,18. ve 19. soruların dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi'nin 5.maddesinde, rehberlik ve teftişin amaçları arasında yer alan “verimliliği artırmak üzere araştırmalar yapma, okul gelişim programı ve projeler hazırlama, uygulama, vizyon ve misyonun geliştirilmesini izleme/değerlendirme/sağlama” (Teb.Der., 2521, m.5) şeklinde yer alan ifade, hazırlanan veri toplama aracında 17,18 ve 19. sorularda karşılığını bulmuştur.

EK 3 (devam)

Vizyon belirleme, günlük etkilerin yönlendirilmesinde değerlere dayalı temel bir çerçeve oluşturur. Moral, bütünlük, katılma, kimlik ve ait olma duygularını besler (Starratt, 1995: 54).

Vizyon oluşturma oldukça karmaşık bir süreçtir. Vizyon birden bire ortaya çıkan geleceğin görüntüsü değildir. Sezgi ve düşünce dünyasının geliştirilmesi, dünyaya yeni bir bakış açısının oluşmasını sağlar. Düşünsel ve sezgisel vizyonun bireysel düzeyden örgütsel düzeye çıkarılması her iki vizyonun paylaşılmasıyla mümkün olabilir. Sezgisel ve düşünsel vizyonun bütünleşmesiyle eyleme geçilebilir (Çelik, 2000: 167).

Vizyon yeni olayların aydınlatılmasına ve sürekli olarak değerlendirilmesine yardımcı olabilir(Bennis,1996: 61).

İnsanlar diğer insanların değil vizyonların peşinden giderler(Brengelmann, 1995: 26).

Vizyonlar iş görenlerin davranışlarını büyük ölçüde etkilemektedir (Heintel, 1995:115).

İleri düzeyde işbirliği sağlayabilmek için, bireysel vizyonun ortak bir vizyon haline getirilmesi gerekir (Çelik, 2000: 171).

Paylaşılan vizyon oluşturabilmek için kişisel vizyonu özendirmek, kişisel vizyonlar arasındaki etkileşimlerin bir yan ürünü olarak paylaşılan vizyonlara ulaşmak gerekecektir (Aksu, 2002: 66).

Geliştirilen vizyon ve misyon, iş yaşamında iş görenlerin enerjilerini arttırıcı bir sözleşme rolü oynayabilir. Okulun iş çevresine yönelik olarak geliştirilen bu sözleşme zamanla uygulamaya yönelik standart kural, program ve politikaların açıklık kazanmasıyla uygulanabilir ve böylece vizyon kurumsallaşır. Kurumsallaşan vizyon, öğretmenlerin ve öğrencilerin katkısıyla okulun belli özel günlerinde eylemselleşmiş bir biçim kazanır (Çelik, 2000: 179).

EK 3 (devam)

Okulda değişim, bir vizyon ile başlar. Okulda değişimin ilk hareket noktası olan” Vizyon Geliştirme” “ Daha kaliteli eğitim için değişim” sürecinde neyin, niçin, nasıl değiştirileceği, eğitime taraf olanlarla birlikte konuşmakla sürdürülmelidir (Açıkalm, 2003: 210).

Vizyon geliştirme sürecine ne kadar katılım sağlanırsa iş görenlerin vizyona bağlılığı o derece güçlü olacaktır. Okuldaki bütün personel, okulun gelecekteki resmini paylaşılan vizyon içinde görebilmelidir (Çelik, 2000: 134). Örgütsel açıdan vizyonun paylaşılan vizyona dönüşmesi önemlidir. Kişisel vizyon, kişilerin kafalarında ve yüreklerinde taşıdıkları resimlerdir. Paylaşılan vizyonlar ise bütün örgüt iş görenlerinin taşıdıkları resimlerdir. Paylaşılan vizyon, değişik örgütsel etkinliklerde tutarlılık sağlayan bir ortaklık duygusu oluşturur (Senge, 1996: 22). Vizyonlar temel bir enerji kaynağıdır. Olumsuz vizyonların temelinde korkunun gücü vardır. Olumlu vizyonları özendiren ise özlemin gücüdür (Senge, 1996: 247). Vizyon yokluğu örgütsel baş dönmesine yol açar ve örgütü körlüğe götürür. Her zaman vizyon oluşturma, örgütsel başarı için zorunludur. Geleceğe yönelik bir bakış açısı olmadığı zaman her eğilimin önu tıkanır ve yok olur (Bennis, 1996: 53).

20. Sorunun dayanaklarını aşığıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi'nin 5.maddesinde genel amaçlar arasında “güdülemeyi ve morali artırmak; iş doyumunu sağlamak, üretim ve verimliliği en üst düzeye çıkarmak” (Teb.Der., 2521, m.5) şeklinde yer alan ifade, hazırlanan veri toplama aracının 20. sorusunda “öğretmenleri toplam kalite anlayışı doğrultusunda bilgilendirerek, eğitim-öğretimde etkinliğin artmasına yardımcı olma” şeklinde karşılığını bulmuştur.

EK 3 (devam)

Milli Eğitim Bakanlığı Toplam Kalite Yönetimi Uygulama Yönergesi'nde "eğitim yönetiminde personelin sürekli eğitimi kurumsallaştırılarak niteliği yükseltilir ve hizmet sunumunda mükemmelliğin yakalanması sağlanır." denilmektedir (Teb.Der., 1999, 2506).

Gelişmek için sürekli değişmek ve örgütte her işgörene yaratıcılıklarını kullanabilecekleri katılımcı bir ortam sağlamak gerekir. TKY, tüm yönetim yaklaşımlarının bileşimidir. Her örgütün müşterisi bulunduğuna göre, TKY felsefesi her örgüt için geçerlidir. (Yenersoy, 1997: 35-41). Kalite, kalite denetim birimini ya da uzmanının değil, herkesin sorumluluğu olmalıdır (Aksu, 2002: 90).

Okulda yapılan iş ve çalışmalardan okul müdürü sorumludur; fakat okulda çalışan herkes, müdürüne yardım etmek yada okul müdürü, herkesin yardımını sağlayacak bir tutum içinde bulunmak zorundadır (Binbaşıoğlu, 1988: 144).

Etkili okulla ilgili araştırmaların ortak bulgularından biri de etkili okullarda öğretimin vurgulanmasıdır. Bunun anlamı, okul örgütünün birincil amacı ve ilgi odağının öğretim olgusu olduğunun ve okulda her şeyin öğretime olan katkı derecesine göre değer kazandığının öğretime ilişkisi olan tüm ilgililerce anlaşılması, kabul edilmesi ve zaman zaman da çeşitli ortamlarda dile getirilmesidir (Balcı, 1988).

21. soru, 20. sorunun kontrol sorusu olarak hazırlanmıştır.

EK 3 (devam)

22. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi'nin 5.maddesinde, rehberlik ve teftişin öğretmenler yönünden amaçları arasında “yıllık çalışma programı, yıllık ünite, günlük ve ders planlarını hazırlama, derse hazırlıklı gelme ve planlı çalışmasını sağlama” (Teb.Der., 2521, m.5) şeklindeki ifade veri toplama aracında 22. soru olarak yer almıştır.

Gökçer (1997)'in “İlköğretim Okulu II Kademe Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlilik Alanlarına İlişkin Algıları” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında ve Ecevit (1996)'in “İlköğretim Müfettişlerinin İlköğretim Okullarında Rehberlik ve İş Başında Yetiştirme Etkinlikleri ve Gerçekleştirme Düzeyi” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında ilköğretim müfettişlerinin, yıllık, ünite ve günlük planları yapılmasında rehberlik etme derecesi sorulmuştur.

Tuncer (1991)'in “Değişik Kaynaklardan Yetişen İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Rollerinin Değerlendirilmesi” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında, ilköğretim müfettişinin, eğitim-öğretim çalışmalarında plan yapma, uygulama ve değerlendirme aşamalarında ne derece rehberlikte bulunduğu sorulmuştur.

Ünal (1999)'ün “İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Rolünü Gerçekleştirme Yaklaşımları” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında, ilköğretim müfettişlerinin, ders planı hazırlama konusunda rehberlik etme derecesi ve derse hazırlık ile planlama çalışmalarını değerlendirme derecesi sorulmuştur.

Gerek ilköğretim ve gerekse ortaöğretim basamağındaki okullarda, plan yapma ve sorumluluğı, bu okulların yönetsel mevzuatında yer almış bulunmaktadır. Öğretmenin dönem başında yıllık plan yapması yasal bir zorunluluktur.

EK 3 (devam)

Tüm öğretmenlerin sınıfa girmeden önce plan yapmaları ve buna önem vermeleri önemli görüldüğünden 22 Haziran 1981 tarih ve 2089 sayılı Tebliğler Dergisinde yer alan yönerge ile daha önceleri ilköğretimde yapılması zorunlu olan plan yapma şartı ortaöğretime de getirilmiştir. Kaldı ki plan yapmak, bir zorunluluk olmanın ötesinde her şeyden önce derse giren öğretmene güven duygusu vermektedir (Demirel, 2003: 11).

Öğretim etkinliklerinde planlı çalışmanın yararları şu şekilde sıralanabilir: (Büyükkaragöz ve Çivi, 1990; Aktaran: Gürsel, 2003:226-227; Demirel, 2003: 12).

1. Öğretimin planlanması, öğretmenin, eğitim öğretimde neyi, niçin ve nasıl okutacağını düşünmesini sağlayarak verimi artırır.
2. Konuların ne zaman ve ne kadar süre içinde işleneceğinin zaman sırasına göre düzenlenmesini, ayrıca, programların süresi içerisinde tamamlanmasını sağlar.
3. Planlı çalışma, öğretmen ve öğrencileri dağınıklıktan kurtarır, onlara güven kazandırır.
4. Amaçları gerçekleştirecek en uygun yöntem, teknik, araç ve gereçlerin seçilmesini, derslere hazırlıklı girilmesini sağlar.
5. Alanlara, öğrencilerin ilgi, gereksinim ve yeteneklerine göre yetiştirilmesini sağlar.
6. Planlı çalışma, eğitim öğretimin değerlendirilmesinin sağlam ve güvenilir olmasını sağlar.
7. Öğretmen ve öğrencilerle düzenli ve birlikte çalışma alışkanlığı kazandırır.
8. Eğitim etkinliklerinde düşünceye açıklık kazandırır.

Öğretmenin plan program etkinliklerini gerçekleştirebilmesi için öncelikle amaçları temel alarak, yıllık, ünite ve günlük planlarını hazırlaması beklenir (Ağaoğlu, 2003: 9). Öğretmen ünite ve günlük ders planlarını öğrencinin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde hazırlar (Özdemir ve Yalın, 1998: 17).

Öğretmen dersini, öğreteceği konuya öğrencilerin, toplumun ve milli eğitimin genel amaç ve ihtiyaçlarına göre planlayabilmelidir (Özdemir ve Yalın, 1998: 150).

EK 3 (devam)

Öğretmenin bütün bir gün yapılacak etkinlikleri planlamasının ve ders hazırlığının, öğrencileri kontrol açısından büyük önemi vardır (Alıcıgüzel, 1999: 179).

Öğretmen, öğreteceği konuyu önceden planladığı için neyi, nasıl öğreteceğini bilmekte ve kendinden emin bir şekilde derse girmektedir. Diğer bir açıdan da derste yapacaklarını belli bir sıraya göre yapacağından sınıftaki zamanını en iyi şekilde değerlendirmiş olmaktadır. Planlama, ders notu yazmak değil, daha çok öğretim ve öğrenimin her aşamasında gereken yöntem, etkinlik ve materyallerin önceden saptanması için yapılan sistematik bir çalışmadır (Demirel, 2003: 12).

Planlı ve programlı yapılan bir eğitim öğretim hem verimli çalışmayı hem de hedefe en kısa yoldan ulaşmayı sağlar. Planlama ders notu yazmak değil, daha çok öğretim ve öğrenimin her aşamasında gereken yöntem, etkinlik ve materyallerin önceden saptanması için yapılan sistematik bir çalışmadır. Nitelikli ve başarılı öğretimi hazırlayan en önemli unsurlardan birisi de özenli plan hazırlamaktır (Demirel, 1999: 10-11).

Öğretim sürecinde çok ağırlıklı bir yer tutan planlama öğretmen sorumluluklarından en önemlisidir (Gözütok, 2000: 13). Dikkatlice ve kapsamlı olarak hazırlanmış planlar olumlu etkilere sahiptir. Başarılı bir öğretim ancak yetkin bir planlama ile sağlanabilir (Gagne ve Brigg, 1979: 23). Bir başka deyişle öğretim sürecinin başarısı büyük ölçüde öğretimin nitelikli bir şekilde planlanmasına bağlıdır (Senemoğlu, 1997: 400). Öğretmen ne kadar deneyimli olursa olsun; günlük derslerini nasıl işleyeceğini planlamadan derse girmemelidir (Gürsel, 2003: 226). Yıllık, ünite ve ders planları yapmanın yanı sıra araç-gereç seçme, sınav hazırlama ve sınıf çalışmalarının etkili bir şekilde yapılmasını sağlama işlerinde etkili olabilmek için öğretmenlerin öğretim etkinliklerini çok iyi planlamaları gerekmektedir (Demirel, 2003: 171).

EK 3 (devam)

23. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

Gökyer (1997)'in “İlköğretim Okulu II Kademe Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlilik Alanlarına İlişkin Algıları” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında ilköğretim müfettişlerinin, başarılı bir eğitim-öğretim için gerekli olan okul ve sınıf içi ortamın hazırlanmasında rehberlik etme derecesi sorulmuştur.

Gülbay (1998)'in “Halk Eğitim Merkezleri'nin Denetimi” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında denetimin, öğrenme ortamlarının uygun biçimde düzenlenmesinde ne derece etkili olduğu sorulmuştur.

Tuncer (1991)'in “Değişik Kaynaklardan Yetişen İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Rollerinin Değerlendirilmesi” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında, ilköğretim müfettişinin, okul ve sınıf içi ortamın hazırlanmasında ne derece rehberlikte bulunduğu sorulmuştur.

Öğretmen öğrenmeyi olumlu yönde etkileyecek sosyal etkileşimlere imkân sağlayacak bir öğrenme ortamı oluşturmalıdır (Özdemir ve Yalın, 1998: 150).

Etkili öğretmenler öğretimlerini, öğrencilere etkili ve sistemli olarak öğrenme hedeflerine götürecek şekilde planlar ve uygulamalar (Özdemir ve Yalın, 1998: 113).

Öğretim etkinliklerini planlarken, öğrencilere kazandıracığımız hedef ve davranışları hangi öğrenme ortamında kazandıracığımız ve öğrenme ortamının nasıl düzenleneceği çok önem kazanır (Demirel, 1999: 49).

EK 3 (devam)

Eğitimde planlama, ğretim etkinliklerinin en rasyonel ve düzenli bir Şekilde nasıl öğretileceğinin ortaya konulmasıdır. Yıllık, nite ve ders planları yapmanın yanı sıra araç gereç seçme, sınav hazırlama ve sınıf çalışmalarının öğretmenlerin ğretim etkinliklerine çok iyi planlama yapmaları gerekmektedir (Demirel, 1999: 195).

ğretimi planlamada öğretmenin verdiği kararlar, daha sonra verilecek kararların temelini oluşturur. Aynı Şekilde ğretim ortamının düzenlenmesi öğrencilerin güdülenmesi, ğrenci etkinliklerinin yönlendirilmesi ve ğrenci performansının değerlendirilmesi gibi konularda da öğretmenin karar vermesi aynı süreci izler (Gözütok, 2000: 5).

Öğretmen, kendisine verilen kültürel içeriği, öğrenme ortamları düzenleyerek öğrencilere aktaran ve onlarda davranış değerikliği oluşturan kişi olarak tanımlanabilir (Tutkun, 2003: 133).

Etkili bir sınıf ortamı oluşturma ve eğitimin amaçlarına ulaşmada öğretmenler temel sınıf içi ğretmen becerilerine ve sorumluluklarına sahip olmalıdırlar (Tanrıgen., zyrek, 2001, Aktaran: Tutkun, 2003: 133).

Sınıf düzenleme süreci bir öğretmenin temel görevlerinden biridir. Öğretmen her durumda çevrenin, okulun ve kendinin yaratabileceği olanaklar lsnde öğretimin amaçlarına ulaşmak için en uygun sınıf ortamını oluşturmalıdır (Tutkun, 2003: 134-138).

24. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

Yazı tahtası bütün öğretmenler tarafından sıkça kullanılmasına rağmen, etkili kullanımı en zor ğretim araçlarından biridir. Yazı tahtalarının etkili kullanımına yönelik teknikler kullanılmalıdır (zdemir ve Yalın, 1998:96 -97; Yalın, 1999: 113).

EK 3 (devam)

Ucuz olduğu kadar da kullanılması çok kolay sanılan bir araçtır yazı tahtası. Fakat eğitime iyi bir yardımcı olabilmesi için kullanılışının iyi planlanması; düzen, tertip ve temizliğin daima göz önünde tutulması gereklidir. Bu bakımdan verimli olarak kullanılması en güç olan araçlardan biridir (Çilenti, 1997: 103).

25. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

Gökyer (1997)'in “İlköğretim Okulu II Kademe Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlilik Alanlarına İlişkin Algıları” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında ilköğretim müfettişlerinin, öğrenci sağlığını koruyucu, güvenliğini sağlayıcı önlemlerin alınmasında rehberlik yapma derecesi sorulmuştur.

Acil durumlar doğarsa (Cam kırılması, kuma, yaralanma, mürekkebin sıraya dökülmesi vb.) ne yapılacağı önceden düşünölmeli ve gerekli önlemler mutlaka alınmalıdır. Bu durumlarda neler yapılacağı öğrencilerle önceden kararlaştırılmalı ki, kaza ya da olay olduğunda grubun davranışı kontrolümüzden çıkmasın, sorun kolayca çözülebilir (Alıcıgüzel, 1999: 179).

26. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

Tuncer (1991)'in “Değişik Kaynaklardan Yetişen İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Rollerinin Değerlendirilmesi” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında, ilköğretim müfettişinin, yeni ders araçları yapma, tanıtma ve bunların nasıl kullanılacağını göstermede ne derece rehberlikte bulunduğu sorulmuştur.

EK 3 (devam)

Gökyer (1997)'in “İlköğretim Okulu II Kademe Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlilik Alanlarına İlişkin Algıları” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında ilköğretim müfettişlerinin, ders araç ve gereçlerinin tanıtımı, seçimi ve kullanılmasında yardımcı olma derecesi sorulmuştur.

Ünal (1999)'in “İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Rolünü Gerçekleştirme Yaklaşımları” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında, ilköğretim müfettişlerinin, yeni ders araçlarının tanıtımı konusunda rehberlik etme derecesi sorulmuştur.

Öğrencilerin öğrendiklerini daha çok hatırlayabilmeleri için sınıf içinde çok ortamlı (multi-media) öğretim durumunun düzenlenmesi önemli görünmektedir. Eğitimde uzun süre çok ortamlı öğretimin temelini öğretmen ve ders kitabı oluşturmuştur. Bugün ise çağdaş teknoloji olanaklarından eğitimde yararlanılması nedeniyle öğretmen-ders kitabı ikilisinin yanı sıra değişik kaynaklar sınıf içinde çok ortamlı öğretimin sağlanmasına yardımcı olmaktadır (Demirel, 2003: 51).

Uygun araç gereç ve son bilişim teknolojilerinden bilgisayar ve internetten yararlanma ve bunları sınıf içinde kullanma, öğretmenlerin sahip olması gereken mesleki nitelikler arasında yer almaktadır (Demirel, 1999: 195).

27. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

Tuncer (1991)'in “Değişik Kaynaklardan Yetişen İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Rollerinin Değerlendirilmesi” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında, ilköğretim müfettişinin, okul ve yakın çevredeki mevcut kaynakların daha iyi kullanılmasında rehberlik etme derecesi sorulmuştur.

EK 3 (devam)

Eğitim kalitesi ile eğitim çevresinin ve çevreyi oluşturan öğrenme ortamlarının uygunluğu arasında, doğrudan bir ilişki vardır (Gürsel, 2003: 222).

Eğitim alışmaları geniş anlamıyla, kişinin çevreye başarılı ve etkin uyumunu sağlayan etkinlikler bütünü olarak kabul edilebilir. Bu nedenle eğitim etkinliklerini oluşturan, derslerde evre gereksinme ve sorunlarıyla ilişkilidir (Binbaşıoğlu, 1988: 191).

Öğrencilerin çevredeki olanaklardan yararlanmalarını sağlamak önemlidir. Çevrede sunulan hizmetlerden öğrencilerin yararlanabilmeleri için okul ile bu hizmetlerin sunulduğu kurumlar arasında etkili ilişkilerin geliştirilmesine ihtiyaç vardır (am, 2002: 59).

Çevredeki, okul ve ev dışındaki kaynaklar okulun bulunduğu yerleşme yerinin özelliklerine ve olanaklarına göre değişir. Çevrede bulunan deniz, gl, orman, kuru, nehir v.b. doğal yaşama birlikleri, hayvanat ve botanik bahçeleri ile çeşitli müzeler, gerek sınıf gezilerinde gerekse öğrencilerin grupça ya da bireysel olarak yapacakları incelemelerde kıymetli katkıları olacak yerlerdir (Çilenti, 1997: 125).

Öğretmenin, çevredeki eğitim araçları kaynaklarını tanımış olması ve her kaynaktan, konusu için saptamış olduğu hangi araç ve yöntemleri sağlamada yararlanabileceğini önceden kestirebilmesi gereklidir. Değişik kaynaklarda, konusuna yardımcı olmak üzere bulacağı, aynı ya da başka eşitlen araçlar arasından en uygununu seebilmede öğretmenin göstereceği başarının derecesi, yine onun eğitim teknolojisi alanında sahip olduğu davranışların kalitesine bağlı olacaktır (Çilenti, 1997: 152).

EK 3 (devam)

28. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi'nin 5.maddesinde, rehberlik ve teftişin öğretmenler yönünden amaçları arasında “derslerin işlenişine uygun çeşitli yöntem ve teknikleri yerinde ve zamanında etkili kullanarak öğrencilere araştırma ve bilgiye ulaşma yollarını öğretmesini sağlama” (Teb.Der., 2521, m.5) şeklinde yer alan ifade veri toplama aracının 28 ve 39. sorularında karşılığını bulmuştur.

Gökyer (1997)'in “İlköğretim Okulu II Kademe Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlilik Alanlarına İlişkin Algıları” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında ilköğretim müfettişlerinin, öğretim yöntem ve tekniklerinin uygulanmasında, seviye kümelerinin oluşturulmasında öğretmene yardımcı olma derecesi sorulmuştur.

Ecevit (1996)'in “İlköğretim Müfettişlerinin İlköğretim Okullarında Rehberlik ve İş Başında Yetiştirme Etkinlikleri ve Gerçekleştirme Düzeyi” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında ilköğretim müfettişlerinin, derslerin işlenişinde kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirecek yöntemler kullanılmasında rehberlik etme derecesi sorulmuştur.

Ünal (1999)'ın “İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Rolünü Gerçekleştirme Yaklaşımları” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında, ilköğretim müfettişlerinin, uygulanan metot ve tekniklerin değerlendirilmesi konusunda rehberlikte bulunma derecesi sorulmuştur.

Gülbay (1998)'in “Halk Eğitim Merkezleri'nin Denetimi” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında denetimin, yetişkin eğitiminin ilke yöntem ve teknikleri konusunda yeni bilgiler kazandırmada ne derece etkili olduğu sorulmuştur.

EK 3 (devam)

Eğitim programlarının başarıya ulaşması temel alınan öğrenme ve öğretme modellerinin seçimine bağlı olmaktadır. Eğitim hedeflerinin gerçekleşmesi uygun bir yöntemin seçilmesiyle sağlanabilir (Demirel, 2003: 64-66).

Plan-program etkinlikleri yapılırken öğretmenin ders işleyiş yöntem ve tekniklerinin belirlemesi de gerekir (Ağaoğlu, 2003: 9).

Öğretmen temel kavramları, metodolojiyi ve bunları öğrenciye aktarma yollarını bilmelidir. Öğrencinin kritik düşünme problem çözme ve performansına göre öğretmen değişik stratejileri kullanmalıdır. Eğitim programlarının başarıya ulaşması temel alınan öğrenme ve öğretme modelinin seçimine bağlı olmaktadır (Demirel, 1999: 79).

Sınıf içindeki öğretme-öğrenme sürecinin etkili olabilmesi uygun yöntem ve tekniklerin seçimi ile olasıdır. Öğrencilerin düzeylerine, yaşlarına ve yeteneklerine uygun yöntem ve teknik seçerken öğretmenlerimizin zengin yöntem ve teknik bilgisine sahip olmaları gerekir (Demirel, 1999: 195).

Öğretmen, öğretimi planlarken belirlediği hedeflere uygun öğretim stratejilerini de seçer (Gözütok, 2000: 55). Öğretmenler, öğretim teknik ve stratejilerine ait bilgi ve becerilerini artırarak öğretimin amaçlarına daha çok yanıt verirler (Alıcıgüzel, 1999: 36).

Sınıf içindeki öğretme ve öğrenme sürecinin etkili olabilmesi uygun yöntem ve tekniklerin seçimi ile olasıdır. Öğrencilerin düzeylerine, yaşlarına ve yeteneklerine uygun yöntem ve teknik seçerken öğretmenlerimizin zengin yöntem ve teknik bilgisine sahip olmaları gerekir (Demirel, 2003: 172).

EK 3 (devam)

Öğretmenin, belli bir konuyu öğretmeye girişirken “neyi, niçin, nasıl, ne zaman ve nerede” öğreteceğini bilmesi gereklidir. Burada ne, konuyu; kim, öğrenciyi, niçin, erişilecek özel hedefleri; nasıl, ne zaman ve nerede ise eğitim durumlarını ifade eden sözcüklerdir (Çilenti, 1997: 151).

Öğretmenin, eğitim teknolojisi yönünden en önemli görevlerinden biri, öğrencilerine, öğreteceği konuyla ilgili hedef-davranışları kazandıracak yaşantıları sağlamaktır. Bunun için her hedef-davranışa göre önceden hazırlanmış olduğu eğitim durumlarını, gerekli araç ve yöntemleri kullanarak gerçekleştirmesi gerekir. Bu işin en önemli yönü, öğretmenin öğrencilerinin özelliklerine, dersin hedeflerine ve konusuna uygun eğitim araç ve yöntemlerini sağlayabilmesidir. Öğretmen eğitim teknolojisi alanında ne kadar iyi yetişmiş olursa, eğitim durumları için araç seçmede ve onları sağlayabilmede o kadar başarılı olur (Çilenti, 1997: 124).

Çok ve değişik öğretim metot ve tekniklerinden hangisinin, hangi çocuk için daha etkili olduğunun bulunması ve yerli yerinde kullanılması, öğretmenlik mesleğinin en önemli işlevlerinden birisidir (Bilgen, 1994: 34).

29. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi'nin 5.maddesinde “insan gücü, tesis, araç-gereç ve zamanın ekonomik ve verimli kullanılmasını sağlamak” rehberlik ve teftişin genel amaçları arasında sayılmıştır (Teb.Der., 2521, m.5).

Öğrencinin öğrenmesini etkileyen faktörleri açıklayan model ve kuramlar öğretimde materyal kullanmanın önemini açıkça vurgulamaktadır. Öğretmen nitelikleri değişik olarak tanımlanabilir olsa da ortak olan öge öğretmenlerin öğretimi etkinleştirmek amacı ile materyal üretmeleri ve kullanmalarıdır (Uşun, 2000: 7).

EK 3 (devam)

Etkili öğretimde öğretim araçlarının dikkatlice seçilmesi ve kullanılması gerekir. Öğretim araçlarının seçilmesinde ve kullanılmasında öğretmenin bilgili ve dikkatli olmaması araçlardan yarar sağlamak yerine olumsuz durumların yaratılmasına neden olabilir. Öğretim araçları öğretim hedeflerine ulaşmada katkı sağlamalıdır. Öğretmenler, eğer hedeflerine hizmet etmiyorsa yalnızca sınıfta var olduğu için bir öğretim aracını kullanmaktan sakınmalıdırlar. Öğretmen sınıfta kullanacağı öğretim aracını önceden çok iyi tanımalıdır. Öğretim aracının ve materyalin güçlü ve zayıf yanlarını bilmeli sunumlarıyla eksikleri tamamlamalıdır. Öğretmenin seçtiği öğretim aracı ve materyal, öğrencinin yetenek ve öğrenme düzeyine uygun olmalıdır.

Öğretim aracının seçimindeki neden el altında bulunması değil, öğrenmeye yapacağı katkı olmalıdır. Gerekliyse, il/ilçe ders araçları merkezlerinden gereksinim duyulan öğretim aracına ulaşabilir. Öğretim araçlarının hazırlanması ve kullanılması için fiziksel düzenlenmeler yapılmalıdır. Seçilen araç ve materyalin; öğrenci düzeyine uygunluğu, öğrencilerin bunlardan nasıl yararlanabileceği ne tür öğretim etkinlikleri içinde sunulacakları önem taşımaktadır (Gözütok, 2000: 127-137).

Eğitim aracı kaynaklarından yararlanabilme, önce onların varlığından haberdar olmayı, sonrada hangi araçların nerede bulunduğunu ve nasıl kullanıldığını bilmeyi gerektirir. Öğreteceği konula ilgili hedef-davranışları kazandırabilmek için öğretmenin, hangi araçları nerelerde bulabileceğini saptaması, sonra da onları planladığı ders günü ve saatinde sınıfta buldurmak üzere kaynaklarından alıp getirmesi gereklidir (Çilenti, 1997: 125).

Öğretmenler, öğrenme ortamında ilgiyi sürekli canlı tutmalıdırlar. Aynı zamanda ilginç yayınlar, kitaplar vb. öğrenim araç gereçleri ile öğrenme ortamını zenginleştirmelidirler (Sardoğan, 2003: 104).

EK 3 (devam)

30. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi'nin 5.maddesinde öğretmen açısından, “dershaneyi düzenleme, derse hazırlama, ders araç ve gereçlerini bulundurma, kütüphane, kitaplık, laboratuvar, atölye, bilgisayar dersliği ve salon gibi bölümleri kullanması ve öğrencilerin kullanmasını sağlama” (Teb.Der., 2521, m.5) şeklinde, rehberlik ve teftişin amaçları arasında yer alan ifadeyle örtüşen soru, hazırlanan veri toplama aracının 30. sorusunda yer almıştır.

Gökçer (1997)'in “İlköğretim Okulu II Kademe Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlilik Alanlarına İlişkin Algıları” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında ilköğretim müfettişlerinin, kütüphane, kitaplık, laboratuvar, atölye, işlik ve salon gibi bölümlerden faydalanma konusunda yardımcı olabilme derecesi sorulmuştur.

Öğretmenin sınıfta ve laboratuvarında uygun kontrol ve organizasyon düzeyi vardır (Özdemir ve Yalın, 1988: 17).

31. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

Sergiler, öğrencinin güdülenmesini sağlamada önemli araçlardır. Sergi düzenleme uzun zaman gerektirir, ancak öğrencide çok kalıcı yaşantılar da sağlar. Sergi düzenlemede sorumluluk alan öğrencinin bir yandan sorumlu olma davranışı gelişirken diğer yandan yaratıcılığı artistik duyguları ve birlikte çalışma yeterliliği de gelişir (Gözütok, 2000: 130).

EK 3 (devam)

32. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

Gökyer (1997)'in “İlköğretim Okulu II Kademe Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlilik Alanlarına İlişkin Algıları” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında ilköğretim müfettişlerinin, konularla ilgili gezi-gözlem ve incelemelerde öğretmene yardımcı olma derecesi sorulmuştur.

Konular işlenirken yapılması düşünülen gezi ya da gözlem çalışmaları varsa bunların yazılması gerekir. Gezi için o bölgede varsa turistik yerlerin görülmesi ve gezi yapılırken öğrencilerin düzeylerine göre görülen yerlerin tanıtılması çok yararlı olabilir. Gözlem içinde ünite konuları ile ilgili işlemler yapılmalıdır (Demirel, 1999: 14).

Müzeler, kütüphaneler, botanik bahçeleri, hayvanat bahçeleri, iş yerleri, fabrikalar, tarlalar, tarihi kalıntılar alan gezileri yapılacak yerlerdir. Öğrencilerin sınıf ortamında edinemeyecekleri etkileşimler bu tür alan gezileriyle sağlanabilir (Gözütok, 2000: 134).

Öğretimde dikkatle planlanmış gezi ve gözlemlere yer verildiği ölçüde öğrencilerin duygu ve düşüncelerini çeşitli yollarla özgün biçimde ifade etme becerileri de gelişecektir (Alicıgüzel, 1999: 162).

33. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

Milli Eğitim Temel Kanunu “Çocuklar bilgi, beceri ve yetenekleri doğrultusunda eğitilmelidir” görüşünü vurgulamaktadır.

EK 3 (devam)

Tuncer (1991)'in “Değişik Kaynaklardan Yetişen İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Rollerinin Değerlendirilmesi” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracımda, ilköğretim müfettişinin, öğrencilerin gelişmelerinin sağlanmasında bireysel ayrılıkları dikkate alma ve gerekli önlemleri almada ne derece rehberlikte bulunduğu sorulmuştur.

Ünal (1999)'ın “İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Rolünü Gerçekleştirme Yaklaşımları” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracımda, ilköğretim müfettişlerinin, öğrencilerin bireysel farklılıklarını tanımada, öğretmene rehberlikte bulunma derecesi sorulmuştur.

Ecevit (1996)'in “İlköğretim Müfettişlerinin İlköğretim Okullarında Rehberlik ve İş Başında Yetiştirme Etkinlikleri ve Gerçekleştirme Düzeyi” üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracımda ilköğretim müfettişlerinin, öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre gelişmelerini sağlamak için öğretmene rehberlik etme derecesi sorulmuştur

Eğitimi, “bireylere içinde yaşadıkları toplumun arzu ettiği davranışları kazandırma süreci” diye tanımlıyorduk. Eğitimin bunu yapabilmesi için, topluma yeni katılan bireylerin, farklı özelliklerini dikkate alarak onların varolan yeteneklerini mümkün olan üst sınıra kadar geliştirmesi ve toplumun değişik konu alanlarında kazandırmak istediği davranışları oluşturmaya çalışması gerekir (Çilenti, 1997: 111).

Bireyler düşünceleri, kişilikleri, görünüşleri ve tecrübeleri bakımından birbirinden farklılık gösterirler (Yalın, 1999: 62).

EK 3 (devam)

Birey merkezli eğitim anlayışı, eğitim sisteminin bireylerin farklı zihinsel niteliklerine cevap vermesini gerekli görür. Bu anlayışa göre geleneksel okul yaklaşımı bireylerin yetenek özelliklerini dikkate almamaktadır. Oysa her çocuğun aynı konuları farklı yollarla öğrenebileceği birey merkezli bir eğitim sürdürüldüğünde her öğrencinin kendi çizgisini bulması, kendini daha iyi hissetmesi mümkün olabilecektir (Selçuk, 2002:56). Selçuk, öğrencilerinin farklı zekâ alanlarına, ilgilere, gereksinimlere, sosyo - ekonomik düzeye, kültürel düzeye ve öğrenme stillerine sahip olduklarını belirterek bireysel farklılıkları dikkate alan öğretimin etkinliğini vurgulamıştır (Selçuk, 2002: 51 -64).

Öğretmen öğrencilerinin öğrenme kapasite ve yaklaşımlarının farklı olduğunu bilmelidir (Özdemir ve Yalın, 1998: 150). Bireyler düşünceleri, kişilikleri, görünüşleri ve tecrübeleri bakımından farklılık gösterirler. Bu farklılıklar zekâ, fiziksel olgunluk, sosyal beceriler, devinsel beceriler, tutumlar, dürtüler, zevkler, korkular ve ümitler gibi başka farklılıkları doğurur. Sonuç olarak her insan uyarıcılara kendine özgü tepkilerde bulunur. Dolayısıyla aynı uyarıcıya gösterilen tepkilerde farklı olacaktır (Özdemir ve Yalın, 1998: 139).

Öğretmenlerin, öğrencilerin özelliklerini ve düzeylerini dikkate alarak hangi davranışların kazandırılması amaç edinilmişse, bunlara uygun yöntemleri arayıp bularak uygulamaları gerekir (Akar, 2003: 30).

İyi bir öğretmen öğretim programını uygularken öğrencilerin farklılıklarından kaynaklanan farklı öğrenme yollarına uygun davranır (Gözütok, 2000: 169).

Gardner (1985) her öğrencinin aynı ilgi ve yeteneklere sahip olmadığını ve herkesin her şeyi farklı yollarla öğrenebileceğini vurgulamaktadır. Bireysel yeteneklerin dikkatli bir şekilde değerlendirildiği öğrenci ile öğretim programı alanlarının eşleştiği birey merkezli okul konusunda öneriler sunan Gardner, öğretmenlere de öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate almaları konusunda önerilerde bulunmaktadır (Gözütok, 2000: 170).

EK 3 (devam)

Ders içi eğitim ve öğretim etkinlikleri öğrencilerin bireysel ayrılıkları dikkate alınarak düzenlenmelidir (Bloom, 1998; Aktaran: Sardoğan, 2003: 103).

İnsanlar hem bedensel, hem psikolojik nitelikleri bakımından birbirinden farklıdır. Her birey özgündür. Gelişim psikolojisinin bulguları, belli bir yaş grubunun diğer yaş gruplarından farklı nitelikleri olduğunun yanında, bu yaş grubunun birbirlerinden de farklı olduğunu, hatta kendi yetenekleri içinde de farklar bulunduğunu ortaya koymuştur. Fırsat eşitliği, sadece yoksul çocuklara eğitimde fırsat eşitliği sunmanın ötesinde geniş bir anlam kazanarak, her bireye kendi ilgisini, potansiyelini ve zekasını optimum düzeyde geliştirme fırsatının verilmesi olarak algılanmaktadır. Okulların fırsat eşitliğini sağlamalarının yolu, öğrencilerin ilgileri, potansiyelleri ve yetenekleri doğrultusunda eğitim yapmalarıdır. Her öğrenciyi tek tek tanımak ona kendisini tanıtmak gerekir (Altıntaş, 2002: 8-16).

Tüm öğrencilerin aynı özelliklere sahip olduklarını varsaymak, öğrencinin öznel doğasını, potansiyellerini, kısaca özgünlüğünü ortaya çıkarma açısından büyük engelleri beraberinde getirir (Özbay, 2002: 103).

Öğrenciler, farklı öğrenme stil ve öğrenme ihtiyaçlarına sahiptirler. Öğrencilerinizden bazıları en iyi ders ve tartışmaları dinleyerek, bazıları en iyi görerek; bazıları en iyi okuyarak, bazı öğrencilerde en iyi bilgiler farklı araç-gereçlerle sunulduğunda öğrenebilirler. Öğretiminizde kullandığınız araç gereç sayısı arttıkça her bir öğrencinin bireysel öğrenme ihtiyaçlarına uygun bir öğretim kanalının bulunması ihtimali de artacaktır (Yalın, 1999: 72).

EK 3 (devam)

34. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

Tüm çocukların eğitiminde olduğu gibi öğrenme zorluğu olan çocuklarda da eğitimin amacı, onların toplumun ayrılmaz ve yararlı birer üyesi olmalarına ve yeteneklerini geliştirmeye, sosyal olgunluklarını kazanmalarına, kendilerine güvenlerini artırmalarına, tutacakları işte başarılı olmalarına, kimseye yük olmadan bağımsız yaşamalarını sağlamalarına yardım etmektir. Böyle bir eğitimin konusu yaşamın kendisidir (Vassaf, 1993; Aktaran: Aksüt, 2003: 162).

Yapılan gözlem, inceleme ve araştırmalar aynı gelişim basamaklarında bulunan bireylerinde aralarında farklılıklar bulunduğunu göstermektedir. Bireylerin, eğitilirken kendi özellik ve yeteneklerine uygun eğitim ortamlarından geçirilmesi şarttır. Yani aynı öğretim basamağında bile olsalar, bireyler kendi özellik ve yeteneklerine uygun öğretim araç ve yöntemlerinin yardımıyla bireysel olarak eğitim-öğretim görmelidirler. Özürlü ya da üstün yetenekli bireylerin eğitiminde ise, bu bireysel eğitim-öğretimin daha da özelleşmesi gereklidir (Çilenti, 1997: 110-111).

Öğretmen, öğrencilerin nasıl öğrendiğini, geliştiğini bilmelidir. Bu gelişimi temel alarak öğrenciye çeşitli öğrenme ortamları ve fırsatları sağlamalıdır. Bu fırsatların hazırlanmasında öğrencinin, zihinsel, sosyal ve kişisel gelişimini göz önünde bulundurulmalıdır (Özdemir ve Yalın, 1998: 149-150).

Öğretmenler, öğrencileri eğitim programlarının öngördüğü hedefler doğrultusunda yetiştirirken her bireyi kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda kapasitelerinin üst sınırına kadar geliştirmekle sorumludurlar (Gözütok, 2000: 176).

EK 3 (devam)

35. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi'nin 5.maddesinde “insan gücü, tesis, araç-gereç ve zamanın ekonomik ve verimli kullanılmasını sağlamak” rehberlik ve teftişin genel amaçları arasında sayılmıştır (Teb.Der., 2521, m.5).

Öğretim süreciyle ilişkilendirilerek tanımlanacak olursa, sınıf yönetimi öğretmen ve öğrencilerin çalışma engellerinin en aza indirilmesi, öğretim zamanının uygun kullanılması ve öğrencilerin derse etkin katılımının sağlanmasıdır (Baloğlu, 2001; Aktaran: Ağaoğlu, 2003: 7).

Öğretmenin sınıfta süreyi etkili kullanması, bir yandan sınıfta öğretim hedeflerinin gerçekleştirilmesini sağlarken, diğer yandan öğrencilerin yaşamda zamanlarını etkili kullanabilen birer yetişkin olmalarına da olanak tanınmalıdır. Bir öğretmenin öğretim hedefleri ve öğrenciler açısından bu beklentilerle öğretim süresini etkili kullanmasının yanı sıra, yetişkin bir birey olarak kendi zamanını da etkili kullanabilmesi gerekir (Ağaoğlu, 2003: 11).

Etkili öğretmenlerin diğer önemli özelliği, öğretimlerini dikkatlice planlamaları ve planlanan bütün etkinlikleri zamanında doğru ve tam olarak gerçekleştirmeleridir. Etkili öğretmenler öğretim için ayrılan zamanı verimli kullanmayı öğrenirler (Özdemir ve Yalın, 1998: 113-120).

Öğrenme isteği zamana bağlı olarak da değişmektedir. Bu yüzden eğitimcilerin öğrenme zamanlarını çok iyi denetlemesi ve algılamının en üst düzeyde olduğu zamanları izlemeleri gerekmektedir (<http://www.merih.com/wmetate 25.htm>., Aktaran: Sardoğan, 2003: 104).

EK 3 (devam)

Öğretmenlikte öncelikli olan öğretim değil, zamanı iyi kullanarak ve öğrencilerin desteklerini alarak etkili olmaktır (Wragg, 1995; Aktaran: Tutkun, 2003: 134).

Sınıfı yönetmek, ders süresini öğretim araçları doğrultusunda etkin ve verimli yönetmek anlamındadır. Dolayısıyla zaman yönetimi, sınıf yönetiminin en stratejik öğelerinden biridir (Aydın, 2000; Aktaran: Aksüt, 2003: 158).

Öğretmen süreyi etkili ve dengeli bir şekilde kullanmalı, dersi tempolu bir şekilde sürdürmelidir (Aksüt, 2003: 164). Ders süresinin iyi kullanılmaması sorun davranışlara neden olabilir (Ada, 2003: 200).

Etkili bir öğretmen, tüm öğrenme-öğretme etkinliklerini önceden planlayan öğretmendir. Bu nedenle okulda ve özellikle de sınıfta geçen zamanın akademik öğrenme etkinlikleriyle geçirilmesine dikkat edilmelidir (Demirel, 2003: 172).

36. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

Öğretmen, okul çevresinde ne olup bittiğinden haberdardır. Çevreden veya öğrencilerin ilgi duydukları konulardan örnekler seçer (Özdemir ve Yalın, 1998: 16). Derse başlamadan önce öğretmen tarafından konunun amacının iyi bir biçimde tanıtılması, hatta bunların yaşamdan örneklerle desteklenmesi, öğrencinin ilgisini artırmakta ve öğrenmeyi kolaylaştırabilmektedir (Sardoğan, 2003: 104).

37.soru, 36. sorunun kontrol sorusu olarak hazırlanmıştır.

EK 3 (devam)

38. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

Birey, kendi çabalarıyla öğrenir. İnsanlar, yaptıklarını ve gördüklerini, işittiklerinden daha uzun süre hatırlarlar. Yaparak, yaşayarak öğrenme, uzun süreli ve tam bir öğrenmeyi oluşturur. Öğrenme sürecinde aynı anda iki veya daha fazla duyu organı kullanıldığında, öğrenme kolaylaşır ve daha kalıcı olur. Öğrenciler, düşünme yanında gözleriyle gördükleri, elleriyle dokundukları, kulaklarıyla duydukları, kaslarıyla ağırlığını hissettikleri zaman daha iyi öğrenirler (Yalın, 1999: 63). Öğretmen bütün öğrencilerinin öğrenme sürecine katılımını sağlar. Öğrenme öğrenenin aktif katılımına dayanır (Özdemir ve Yalın, 1998: 17-22). Genel olarak öğrenciler ders etkinlikleri için aktif olarak ne kadar çok zaman harcarsa o kadar çok öğrenirler (Özdemir ve Yalın, 1998: 120).

Öğretmen öğrencilerinin kendi kendilerine öğrenebilecekleri ortamlar yaratır (Bruner, 1966).

Gözütok (2000: 85), düzenlenen deney uygulamaları sayesinde öğrencilerin kavram ilkeleri kendilerini keşfettiklerine ve aynı zamanda öğrenme etkinliğine aktif olarak katıldıklarını belirtmektedir

39. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

Eğitimin en önemli görevlerinden biri öğrencilerde karşılaştıkları problemleri çözme becerisi geliştirmektir (Demirel, 1999: 167).

Öğrencilerin düşünme becerilerinin geliştirilmesi hedeflendiğinde, sınıf ortamının düşünmeyi destekler biçimde tasarlanması ve öğretiminde bu yönde yapılması gerekir (Akınoğlu, 2003: 113).

EK 3 (devam)

Öğretmen, ezber yerine problem çözüme ve öğrendiklerini uygulama becerileri kazandırmaya çalışır (Özdemir ve Yalın, 1998: 17).

Bilimsel düşünce öğrenciyi yalnızca bilgiyle donatan, ona bilgi yükleyen değil, bilgilenme sürecinde öğrenciyi-öğretmenin otoritesinden bağımsız-kendi başına düşünmeye, eleştirmeye, yorumlamaya yani okuduğunu, söyleneni anlamaya yönlendiren bir eğitimle gerçekleşir (Sayın,1990; Aktaran: Özdemir ve Yalın,1998: 141).

Öğretmen mevcut programını hareket noktası yaparak öğrencilerinin düşüncelerini, sorularını tartışmalarına olanak sağlamalıdır. Başarılı öğretmenler, kitaptaki bilgileri tekrarlatıcı sorular yerine çocukları düşündürücü sorular sorarlar (Alıcıgüzel, 1999: 128-137).

İlköğretim düzeyinde çocuğa düzgün konuşma, okuma ve yazma, özetleme, hesaplama gibi temel becerilerin kazandırılmasının yanı sıra, kişilik gelişimini kolaylaştıracak etkinliklere yer verilmesi de önemlidir (İlgar, 2002: 31).

40. Sorunun dayanaklarını aşağıdaki kaynaklar oluşturmuştur:

Ecevit (1996)'in "İlköğretim Müfettişlerinin İlköğretim Okullarında Rehberlik ve İş Başında Yetiştirme Etkinlikleri ve Gerçekleştirme Düzeyi" üzerine hazırladığı yüksek lisans tezinin veri toplama aracında ilköğretim müfettişlerinin, ölçme değerlendirme öğretimi geliştirici bir araç olarak kullanılmasında rehberlik etme derecesi sorulmuştur.

Aydın (2001), tarafından yapılan bir araştırmada öğretmenlik sertifika programı içinde ölçme ve değerlendirme dersinin daha kapsamlı olması ve öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusunda sürekli eğitimden geçirilmeleri gerekliliği üzerinde durulmuştur.

EK 3 (devam)

Gökçe (1999) tarafından yapılan bir araştırmada öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme konusunda “temel kavramları bilme” ye ilişkin yeterlik düzeylerinin “ölçme araçları geliştirme” konusunda yeterlik düzeylerinden yüksek çıkması öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirmenin temel kavramlarını bildiklerini ancak, uygulama ve araç geliştirme konusunda sorun yaşadıklarını ortaya koymaktadır.

İyi yetişmiş bir öğretmenin, öğretimi planlama aşamasında planlanan bir öğretim etkinliği ile öğrencilere yönelik hedeflenen amaçlara ulaşıp ulaşılmadığını ortaya koyabilmek için ölçme ve değerlendirme etkinliklerini düzenleme başka bir deyişle, hangi ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanacağını belirleme yeterliğine sahip olması gerekir (Karaca, 2004).

Ölçme ve değerlendirme alanı yeterliklerine sahip bir öğretmenle, bu yeterliklere sahip olmayan bir öğretmen arasında önemli farklar vardır. Ölçme ve değerlendirme yeterliklerine sahip bir öğretmen, bu konudaki teknikleri çok iyi bildiğinden daha az hatalı değer yargılarına ulaşır ve kendi öğretim yöntemlerini değerlendirip geliştirebilir (Karaca, 2004: 17).

Ölçme ve değerlendirme, her öğrencinin potansiyeli oranında yetişmesi sürecinde kullanılan araçlardan biridir. Amaç, öğrencinin yetişmesidir. Diğer bütün araçlar gibi, ölçme ve değerlendirme de öğrencinin yetişmesine hizmet ettiği ölçüde değerlidir... Ölçme ve değerlendirme öğrencinin geleceğe hazırlanmasını önleyen değil, sağlayan bir araç olmalıdır (Bilgen, 1994: 22).

Deming'in 14 temel ilkesinin eğitimde kalite liderliğine uyarlanması, “notlandırmayı ve insanları derecelendirmenin her türlü zararlı etkisini ortadan kaldırmak için çalışın” denilmektedir (Langford ve Cleary, 1999: 198-199).

EK 3 (devam)

Ölçmenin başlıca amaçlarından biri öğrenmeyi ve beceri gelişimini teşvik etmektir. Ölçme, öğretmenlere verdikleri eğitimin iyi ve kötü yönlerinin belirlenmesi konusunda önemli bilgiler verir (Özdemir ve Yalın, 1998: 76 -77).

İyi bir planlama ile yapılan ölçme ve değerlendirme uygulaması öğrenci başarısını etkili ve hatasız olarak belirlemeyi sağlar. Bu işlemlerin sonucunda öğretmen öğretimi geliştirici yönde kararlara ulaşır (Gözütok, 2000: 183).

İyi öğretmen, öğrenci gelişimini etkili biçimde ölçme-değerlendirmeyi bilir (Alıcıgüzel, 1999: 149).

Değerlendirme, öğretimin ayrılmaz bir parçasıdır. Her öğrenmenin sonunda bir kontrol görevinin yerine getirilmesi ve bu kontrol sonucunun değerlendirilmesi gerekir. En etkili değerlendirmenin girişte, süreçte ve çıkışta yapılması önerilmektedir. Girişte öğrencilerin bir programa başlamadan önce hazır bulunuşluk düzeylerinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi, süreçte her öğrenme biriminin sonunda sürekli bir izleme testlerinin verilip değerlendirme yapılması ve sonuçta da öğrenilen bilgi, beceri ve tutumlarda hangi düzeyde öğrenmelerin gerçekleştiğinin belirlenmesi gerekir. Bu çalışmaların ölçme tekniklerine uygun olması; güvenilir ve geçerli ölçme araçlarıyla değerlendirmelerin yapılması sağlanmalıdır (Demirel, 2003: 172). Değerlendirme; çocukların, kullanılan araç ya da yöntemin öğretici değerinden ne kadar yararlandıklarını göstermek için yapılan etkinliklerdir (Çilenti, 1997: 153).

EK 4**Veri Toplama Aracının Uygulanabilmesi İçin Eskişehir Valiliği Onayı**

T.C.
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
 Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B. 08.4. MEM. 4. 26. 00. 02. 000 /029174
 KONU : Anket Uygulaması

22.10.2003

VALİLİK MAKAMINA

İlimiz Anadolu Üniversitesi Rektörlüğünün 15.10.2003 gün 4057 sayılı yazılarında; Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Akın Özgüven GÜNGÖR "İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri" konulu yüksek lisans tez çalışmasını Müdürlüğümüzde görevli İlköğretim Müfettişlerine uygulamak istemektedir.

Adı geçen öğrencinin, Müdürlüğümüzde görevli İlköğretim Müfettişlerine yapmak istediği anket Müdürlüğümüze bilgi verilmek kaydıyla uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olur'larınıza arz ederim.

Mehmet ERDOĞAN
 Milli Eğitim Müdür V.

OLUR
 23. 10. 2003
 Mehmet ÖKSÜZ
 Vali a.
 Vali Yardımcısı

EK 5**Veri Toplama Aracının Uygulanabilmesi İçin Kütahya Valiliği Onayı**

T.C.
KÜTAHYA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B. 08.4. MEM. 4. 43. 00. 02. /950

21.10.2003

KONU : Anket Uygulama İzni

VALİLİK MAKAMINA
KÜTAHYA

İLGİ : Anadolu Üniversitesi'nin 15/10/2003 tarih ve 788-4057 sayılı yazısı.

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Akın Özgüven GÜNGÖR'ün "İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri" konulu yüksek lisans tezini hazırladığı, tez çalışması için İl Milli Eğitim Müdürlüğü İlköğretim Müfettişleri Başkanlıklarında görevli İlköğretim Müfettişlerine anket uygulaması gerektiği ilgi yazı ile bildirilmektedir.

Adı geçen öğrencinin, söz konusu çalışmayı gerçekleştirebilmesi için gerekli iznin verilmesi Makamlarınızca da yerinde görülürse;

Olur'larınıza arz ederim.

Recep İNCE
Milli Eğitim Müdür

V.Uygun Görüşle Arz Ederim.

21. 10. 2003

B. Sıtkı KOCAKUNDAKÇI

Vali Yardımcısı

OLUR

21. 10. 2003

M. Mesut KIRCALI

Vali Yardımcısı

Vali a.

EK 6**Veri Toplama Aracının Uygulanabilmesi İçin Bilecik Valiliği Onayı**

T.C.
BİLECİK VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B. 08.4. MEM. 4. 11. 00. 06-410 / 900

03.11.2003

KONU : Anket Uygulaması

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
ESKİŞEHİR

İLGİ : 15/10/2003 tarih ve B.30.2.ANA.0.70.00.01-400-788-4057 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Akın Özgüven GÜNGÖR'ün "İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri" konulu yüksek lisans tezini hazırlaması ile ilgili, ilgi yazınız ekinde sunulan Anket Formu Müdürlüğümüz İlköğretim Müfettişlerince doldurulmuş olup, ekte gönderilmiştir.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Erdem KAYAALP

Vali a.

Milli Eğitim Müdürü

EK 7

İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı ve Çözömlenmeleri

1. soru

ozluk hakki

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	hicbir zaman	2	3,0	3,0	3,0
	cok nadir	7	10,4	10,4	13,4
	zaman zaman	37	55,2	55,2	68,7
	cogu zaman	15	22,4	22,4	91,0
	her zaman	6	9,0	9,0	100,0
Total		67	100,0	100,0	

2. soru

mesleki sayginliga rehberlik etme

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	cok nadir	3	4,5	4,5	4,5
	zaman zaman	18	26,9	26,9	31,3
	cogu zaman	25	37,3	37,3	68,7
	her zaman	21	31,3	31,3	100,0
Total		67	100,0	100,0	

3.soru

iyi goreve ozendirme

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	cok nadir	2	3,0	3,0	3,0
	zaman zaman	14	20,9	20,9	23,9
	cogu zaman	22	32,8	32,8	56,7
	her zaman	29	43,3	43,3	100,0
Total		67	100,0	100,0	

EK 7 (devam)

4. soru

mesleğe hazırlanmaya reh. etme

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	cok nadir	5	7,5	7,5	7,5
	zaman zaman	13	19,4	19,4	26,9
	cogu zaman	22	32,8	32,8	59,7
	her zaman	27	40,3	40,3	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

5.soru

mevzuat degis. konusunda rehberlik

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	hicbir zaman	1	1,5	1,5	1,5
	cok nadir	7	10,4	10,4	11,9
	zaman zaman	25	37,3	37,3	49,3
	cogu zaman	26	38,8	38,8	88,1
	her zaman	8	11,9	11,9	100,0
Total	67	100,0	100,0		

6.soru

mesleki gel. ve yayınlardan fay. reh.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	hicbir zaman	1	1,5	1,5	1,5
	cok nadir	8	11,9	11,9	13,4
	zaman zaman	30	44,8	44,8	58,2
	cogu zaman	23	34,3	34,3	92,5
	her zaman	5	7,5	7,5	100,0
Total	67	100,0	100,0		

EK 7 (devam)

7.soru

prog. degis. uyg. konusunda r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	cok nadir	8	11,9	11,9	11,9
	zaman zaman	14	20,9	20,9	32,8
	cogu zaman	28	41,8	41,8	74,6
	her zaman	17	25,4	25,4	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

8. soru

bil. ara.tek. den yap.konusunda r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	hicbir zaman	1	1,5	1,5	1,5
	cok nadir	23	34,3	34,3	35,8
	zaman zaman	27	40,3	40,3	76,1
	cogu zaman	15	22,4	22,4	98,5
	her zaman	1	1,5	1,5	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

9.soru

yaz ve soz dilblg. kur. uyma r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	hicbir zaman	2	3,0	3,0	3,0
	cok nadir	25	37,3	37,3	40,3
	zaman zaman	16	23,9	23,9	64,2
	cogu zaman	18	26,9	26,9	91,0
	her zaman	6	9,0	9,0	100,0
Total	67	100,0	100,0		

EK 7 (devam)

10.soru

etkili ve akici kons. shp .olm. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdelerik değerler	kümülatif yüzdelerikler
geçerli olan birim	hicbir zaman	4	6,0	6,0	6,0
	cok nadir	19	28,4	28,4	34,3
	zaman zaman	22	32,8	32,8	67,2
	cogu zaman	15	22,4	22,4	89,6
	her zaman	7	10,4	10,4	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

11.soru

vucut dil. iletisimi guc.bic. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdelerik değerler	kümülatif yüzdelerikler
geçerli olan birim	hicbir zaman	7	10,4	10,4	10,4
	cok nadir	19	28,4	28,4	38,8
	zaman zaman	25	37,3	37,3	76,1
	cogu zaman	9	13,4	13,4	89,6
	her zaman	7	10,4	10,4	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

12.soru

ogr.glsmi icin ogr. kay. gos. ve on bul.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdelerik değerler	kümülatif yüzdelerikler
geçerli olan birim	hicbir zaman	1	1,5	1,5	1,5
	cok nadir	8	11,9	11,9	13,4
	zaman zaman	27	40,3	40,3	53,7
	cogu zaman	19	28,4	28,4	82,1
	her zaman	12	17,9	17,9	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

EK 7 (devam)

13.soru

yon. brms. sin. ogrt ve per isbrlg.yap kon r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdelerik değerler	kümülatif yüzdelerikler
geçerli olan birim	hicbir zaman	3	4,5	4,5	4,5
	cok nadir	7	10,4	10,4	14,9
	zaman zaman	26	38,8	38,8	53,7
	cogu zaman	23	34,3	34,3	88,1
	her zaman	8	11,9	11,9	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

14 .soru

velilerle uym ilsk. kur. kon .ogr. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdelerik değerler	kümülatif yüzdelerikler
geçerli olan birim	cok nadir	11	16,4	16,4	16,4
	zaman zaman	22	32,8	32,8	49,3
	cogu zaman	23	34,3	34,3	83,6
	her zaman	11	16,4	16,4	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

15.soru

ogr. kur. ve zumre ogr. top. amacina uyg.n.yap. kon. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdelerik değerler	kümülatif yüzdelerikler
geçerli olan birim	hicbir zaman	1	1,5	1,5	1,5
	cok nadir	9	13,4	13,4	14,9
	zaman zaman	19	28,4	28,4	43,3
	cogu zaman	24	35,8	35,8	79,1
	her zaman	14	20,9	20,9	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

EK 7 (devam)

16.soru

egt kol cal. amacina uygn. yur. ogrtmene r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdelik değerler	kümülatif yüzdelikler
geçerli olan birim	hicbir zaman	2	3,0	3,0	3,0
	cok nadir	10	14,9	14,9	17,9
	zaman zaman	21	31,3	31,3	49,3
	cogu zaman	23	34,3	34,3	83,6
	her zaman	11	16,4	16,4	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

17.soru

kisisel vizyonunu aciga kav. ogr. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdelik değerler	kümülatif yüzdelikler
geçerli olan birim	hicbir zaman	14	20,9	20,9	20,9
	cok nadir	13	19,4	19,4	40,3
	zaman zaman	20	29,9	29,9	70,1
	cogu zaman	17	25,4	25,4	95,5
	her zaman	3	4,5	4,5	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

18.soru

kisisel misyonunu aciga kav. ogt. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdelik değerler	kümülatif yüzdelikler
geçerli olan birim	hicbir zaman	14	20,9	20,9	20,9
	cok nadir	12	17,9	17,9	38,8
	zaman zaman	19	28,4	28,4	67,2
	cogu zaman	16	23,9	23,9	91,0
	her zaman	6	9,0	9,0	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

EK 7 (devam)

19.soru

ogrt. mis. ve viz. okulun viz.ve mis. uyumlu olmasına r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	hicbir zaman	13	19,4	19,4	19,4
	cok nadir	12	17,9	17,9	37,3
	zaman zaman	20	29,9	29,9	67,2
	cogu zaman	19	28,4	28,4	95,5
	her zaman	3	4,5	4,5	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

20.soru

ogr.top. kal.anl. dog bil. egt.ogr. etk. art. yard olma

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	hicbir zaman	10	14,9	14,9	14,9
	cok nadir	16	23,9	23,9	38,8
	zaman zaman	16	23,9	23,9	62,7
	cogu zaman	17	25,4	25,4	88,1
	her zaman	8	11,9	11,9	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

21.soru

okl. egt.ogr. gels. cab. ogr. daha fazla kat. tsvk. etme

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	hicbir zaman	4	6,0	6,0	6,0
	cok nadir	9	13,4	13,4	19,4
	zaman zaman	16	23,9	23,9	43,3
	cogu zaman	26	38,8	38,8	82,1
	her zaman	12	17,9	17,9	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

EK 7 (devam)

22.soru

ders plan. haz. ogr. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	cok nadir	1	1,5	1,5	1,5
	zaman zaman	5	7,5	7,5	9,0
	cogu zaman	26	38,8	38,8	47,8
	her zaman	35	52,2	52,2	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

23.soru

ogrenme icin uyg. ort. haz. kon. ogr. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	hicbir zaman	1	1,5	1,5	1,5
	zaman zaman	15	22,4	22,4	23,9
	cogu zaman	26	38,8	38,8	62,7
	her zaman	25	37,3	37,3	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

24.soru

thatayi etk. kullanma kon. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	cok nadir	10	14,9	14,9	14,9
	zaman zaman	22	32,8	32,8	47,8
	cogu zaman	24	35,8	35,8	83,6
	her zaman	11	16,4	16,4	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

EK 7 (devam)

25.soru

ogrenci sag. kor. guv. sag. onlem al. ogr. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdelerik değerler	kümülatif yüzdelerikler
geçerli olan birim	cok nadir	6	9,0	9,0	9,0
	zaman zaman	32	47,8	47,8	56,7
	cogu zaman	23	34,3	34,3	91,0
	her zaman	6	9,0	9,0	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

26.soru

yeni ders arac. ger. kul. kon. ogr. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdelerik değerler	kümülatif yüzdelerikler
geçerli olan birim	cok nadir	7	10,4	10,4	10,4
	zaman zaman	27	40,3	40,3	50,7
	cogu zaman	27	40,3	40,3	91,0
	her zaman	6	9,0	9,0	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

27.soru

cevre olnk. egt-ogt fay. konsunda ogr. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdelerik değerler	kümülatif yüzdelerikler
geçerli olan birim	cok nadir	6	9,0	9,0	9,0
	zaman zaman	26	38,8	38,8	47,8
	cogu zaman	22	32,8	32,8	80,6
	her zaman	13	19,4	19,4	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

EK 7 (devam)

28.soru

ogretim yon ve tek. kul. kon. ogr. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	cok nadir	4	6,0	6,0	6,0
	zaman zaman	21	31,3	31,3	37,3
	cogu zaman	21	31,3	31,3	68,7
	her zaman	21	31,3	31,3	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

29.soru

egt-ogt arac etk. kul kon. ogr. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	cok nadir	4	6,0	6,0	6,0
	zaman zaman	21	31,3	31,3	37,3
	cogu zaman	28	41,8	41,8	79,1
	her zaman	14	20,9	20,9	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

30.soru

ktphn ktplik lbrvt. atolye bil. ders. bol. fyd. kon. ogr. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	hicbir zaman	1	1,5	1,5	1,5
	cok nadir	9	13,4	13,4	14,9
	zaman zaman	23	34,3	34,3	49,3
	cogu zaman	24	35,8	35,8	85,1
	her zaman	10	14,9	14,9	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

EK 7 (devam)

31.soru

sergi dfile yrsm. gstr. etknilik .duznlmesinde. ogr. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	hicbir zaman	8	11,9	11,9	11,9
	cok nadir	20	29,9	29,9	41,8
	zaman zaman	27	40,3	40,3	82,1
	cogu zaman	8	11,9	11,9	94,0
	her zaman	4	6,0	6,0	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

32.soru

gezi incle. ars. planli olrk yrtmesinde ogr. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	hicbir zaman	8	11,9	11,9	11,9
	cok nadir	10	14,9	14,9	26,9
	zaman zaman	20	29,9	29,9	56,7
	cogu zaman	24	35,8	35,8	92,5
	her zaman	5	7,5	7,5	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

33.soru

ogrencilerin brysel fark. gel. saglmk icin. ogr. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	hicbir zaman	1	1,5	1,5	1,5
	cok nadir	2	3,0	3,0	4,5
	zaman zaman	19	28,4	28,4	32,8
	cogu zaman	27	40,3	40,3	73,1
	her zaman	18	26,9	26,9	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

EK 7 (devam)

34.soru

ozel egt. grktn. ogren. icin ald. onlm. glstr. kon. ogr. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdelerik değerler	kümülatif yüzdelerikler
geçerli olan birim	hicbir zaman	1	1,5	1,5	1,5
	cok nadir	6	9,0	9,0	10,4
	zaman zaman	24	35,8	35,8	46,3
	cogu zaman	26	38,8	38,8	85,1
	her zaman	10	14,9	14,9	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

35.soru

ogretim zamanini etkl. kul. kon. ogr. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdelerik değerler	kümülatif yüzdelerikler
geçerli olan birim	cok nadir	7	10,4	10,4	10,4
	zaman zaman	22	32,8	32,8	43,3
	cogu zaman	28	41,8	41,8	85,1
	her zaman	10	14,9	14,9	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

36.soru

ogretim yptg. kon gunluk hyt. iliskilndrm kon. ogr. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdelerik değerler	kümülatif yüzdelerikler
geçerli olan birim	hicbir zaman	1	1,5	1,5	1,5
	cok nadir	3	4,5	4,5	6,0
	zaman zaman	23	34,3	34,3	40,3
	cogu zaman	26	38,8	38,8	79,1
	her zaman	14	20,9	20,9	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

EK 7 (devam)

37.soru

ogretim yptg. kon. dgr alnlarla ilsklndrme kon. ogr. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	hicbir zaman	2	3,0	3,0	3,0
	cok nadir	4	6,0	6,0	9,0
	zaman zaman	21	31,3	31,3	40,3
	cogu zaman	29	43,3	43,3	83,6
	her zaman	11	16,4	16,4	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

38.soru

ogrencilerin ognmeye aktif ktlm. saglm. kon ogr. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	cok nadir	2	3,0	3,0	3,0
	zaman zaman	15	22,4	22,4	25,4
	cogu zaman	27	40,3	40,3	65,7
	her zaman	23	34,3	34,3	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

39.soru

ogrencileri dsnm ve ars. sevk etme kon. ogr. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	cok nadir	2	3,0	3,0	3,0
	zaman zaman	12	17,9	17,9	20,9
	cogu zaman	33	49,3	49,3	70,1
	her zaman	20	29,9	29,9	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

EK 7 (devam)

40.soru

olc ve dgrlendir ogretimi glstir. bir arac olrk. kul. ogr. r.e.

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
geçerli olan birim	cok nadir	4	6,0	6,0	6,0
	zaman zaman	22	32,8	32,8	38,8
	cogu zaman	26	38,8	38,8	77,6
	her zaman	15	22,4	22,4	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

EK 8

İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Yaş Değişkenine Göre Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı ve Çözümlenmeleri

yasiniz

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
gruplar	25-35	5	7,5	7,5	7,5
	36-45	18	26,9	26,9	34,3
	46-55	43	64,2	64,2	98,5
	55+	1	1,5	1,5	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

istatistikler

		25-35	36-45	46-55
birim sayısı	geçerli olan birim	5	18	44
	kayıp birim	62	49	23
ortalama		138,0000	141,6111	139,5682

tek yönlü varyans analizi

VAR00001

	kareler toplamı	serbestlik derecesi	kareler ortalaması	F	p
gruplar arası	1709,558	3	569,853	1,077	,365
hata	33320,442	63	528,896		
toplam	35030,000	66			

EK 9

İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Mezun Oldukları Okul Değişkenine Göre Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı ve Çözömlenmeleri

mezuniyet

	frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
gruplar eğitim fak.	41	61,2	61,2	61,2
eğitim fak. dışında bir lisans	11	16,4	16,4	77,6
eğitim yön. den. , plan. ve ekonemisi yuk.lisans	14	20,9	20,9	98,5
eğitim bil. dışında yuk. lisans	1	1,5	1,5	100,0
Total	67	100,0	100,0	

istatistikler

		eğitim fak. mezunları	eğitim fak. dışında bir lisans	eğitim yön. den. , plan. ve ekonemisi yuk.lisans
birim sayısı	geçerli olan birim	41	11	15
	kayıp birim	26	56	52
ortalama		142,3171	125,0000	144,6667

tek yönlü varyans analizi

VAR00001

	kareler toplamı	serbestlik derecesi	kareler ortalaması	F	p
gruplar arası	3021,789	2	1510,894	3,021	,056
hata	32008,211	64	500,128		
toplam	35030,000	66			

EK 9 (devam)

çok yönlü karşılaştırmalar

Dependent Variable: VAR00001

Tukey HSD

(I) mezuniyet	(J) mezuniyet	ortalama farklılıkları	standart hata	p	95% güven aralığı	
					alt sınır	üst sınır
egitim fak.	egitim fak. disinda bir lisans	17,3171	7,5937	,066	-,9035	35,5377
	egitim yön. den. , plan. ve ekonemisi yuk.lisans	-2,3496	6,7483	,935	-18,5418	13,8426
egitim fak. disinda bir lisans	egitim fak.	-17,3171	7,5937	,066	-35,5377	,9035
	egitim yön. den. , plan. ve ekonemisi yuk.lisans	-19,6667	8,8774	,076	-40,9674	1,6341
egitim yön. den. , plan. ve ekonemisi yuk.lisans	egitim fak.	2,3496	6,7483	,935	-13,8426	18,5418
	egitim fak. disinda bir lisans	19,6667	8,8774	,076	-1,6341	40,9674

VAR00001

Tukey HSD^{a,b}

mezuniyet	N	$\alpha = .05$	
		1	2
egitim fak. disinda bir lisans	11	125,0000	
egitim fak.	41	142,3171	142,3171
egitim yön. den. , plan. ve ekonemisi yuk.lisans	15		144,6667
α		,075	,951

EK 10

İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki Hizmet Süresi Değişkenine Göre Gerçekleştirme Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı ve Çözümlemeleri

egitim bak. hizmet sureniz

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
gruplar	10-14 yıl	4	6,0	6,0	6,0
	15-19 yıl	12	17,9	17,9	23,9
	20+ yıl	51	76,1	76,1	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

istatistikler

		10-14 yıl	15-19 yıl	20+ yıl
birim sayısı	geçerli olan birim	4	12	51
	kayıp birim	63	55	16
ortalama		114,7500	142,3333	141,4314

tek yönlü varyans analizi

VAR00001

	kareler toplamı	serbestlik derecesi	kareler ortalaması	F	p
gruplar arası	2720,074	2	1360,037	2,694	,075
hata	32309,926	64	504,843		
toplam	35030,000	66			

EK 11

**İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme Görevlerini
İlköğretim Müfettişliğindeki Hizmet Süresi Değişkenine Göre Gerçekleştirme
Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı ve Çözümlemeleri**

ilkögr. müfettisligindeki hiz. süreniz

		frekanslar	yüzde değerler	geçerli yüzdeler değerler	kümülatif yüzdeler
gruplar	1-5 yıl	2	3,0	3,0	3,0
	6-10 yıl	41	61,2	61,2	64,2
	11-15 yıl	10	14,9	14,9	79,1
	16-20 yıl	7	10,4	10,4	89,6
	20+ yıl	7	10,4	10,4	100,0
	Total	67	100,0	100,0	

istatistikler

		6-10 yıl	11-15 yıl	16-20 yıl	20+ yıl
birim sayısı	geçerli olan birim	43	10	7	7
	kayıp birim	24	57	60	60
ortalama		142,3256	134,8000	138,5714	134,5714

tek yönlü varyans analizi

PUANLAR

	kareler toplamı	serbestlik derecesi	kareler ortalaması	F	p
gruplar arası	723,530	3	241,177	,443	,723
hata	34306,470	63	544,547		
toplam	35030,000	66			

KAYNAKÇA

- AÇIKALIN, Aytaç; Elçin Gören Summak, Semih Summak. **Kundaktan Okula Çocuklarımız**. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2003.
- AÇIKGÖZ, Kemal. “İlköğretim Müfettişlerinin Çağdaş Denetim İlkelerini Uygulama Derecesi.” Eğitim Bilimleri Birinci Ulusal Kongresi, (25-28 Eylül 1990) **3. Eğitim Yönetimi, Planlaması ve Halk Eğitimi**, Ankara. MEB Yayınları, 1990.
- ADA, Şükrü. “Sınıf İçi Olası Sorunlara Karşı Alınabilecek Önlemler”, **Sınıf Yönetimi**. Ed: Zeki Kaya. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2003.
- AĞAOĞLU, Esmahan. “Sınıf Yönetimiyle İlgili Genel Olgular”, **Sınıf Yönetimi**. Ed: Zeki Kaya. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2003.
- _____. “İlköğretim Denetçilerinin Değerlendirilmesi”, **Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. 10, 2 , Güz 2000.
- _____. “İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik ve İş Başında Yetiştirme Görevi”, **III. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi’nde Sunulan Bildiri**. Bursa: Uludağ Üniversitesi, 5 – 7 Eylül 1996.
- _____. “İlköğretim Denetçilerinin Mesleki Rehberlik Görevlerine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri”, **IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi’nde Sunulan Bildiri**. 10 -12 Eylül 1997.
- _____. **Bazı Kişilik Özelliklerinin Değerlendirme Sürecine Etkisi Yönetici, Denetçi ve Öğretmenler**. Eskişehir:1998.
- AKAR, İlhan. “Öğrenci Davranışlarını Etkileyen Etmenler”, **Sınıf Yönetimi**. Ed: Zeki Kaya. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2003.
- AKÇADAĞ, Tuncay. “Denetimde açıklık ilkesi”, **Eğitim Araştırmaları Dergisi**, Ankara. Anı Yayıncılık, Yıl: 3, Sayı: 11, Bahar 2003.
- AKINOĞLU, Orhan. “Sınıfta Grup Etkileşimi”, **Sınıf Yönetimi**. Ed: Zeki Kaya. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2003.
- AKKÖK, Füsün., Kökdemir, H. ve Ögetürk, B. “İlköğretimde Aile Katılımı”, **Eğitim 97-98 TED Ankara Koleji** 1, 1, 14 – 17, Ankara: 1998.
- AKSU, Muaalla. **Eğitimde Stratejik Planlama ve Toplam kalite Yönetimi**. Ankara: Anı Yayıncılık, 2002.
- AKSÜT, Mehmet. “Derslerle İlgili Süre Kullanımı”, **Sınıf Yönetimi**. Ed: Zeki Kaya, Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2003.

ALICIGÜZEL, İzzettin. **Çağdaş Okulda Eğitim ve Öğretim**. İstanbul: Sistem Yayıncılık, 1999.

ALTINTAŞ, Ersin. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**. Ed: Gürhan Can. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2002.

ALTINTAŞ, Rasim. "Liselerde Kurum Teftişi", **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Ankara Üniversitesi, 1980.

ARIKAN, Rauf. **Araştırma Teknikleri ve Rapor Yazma**. Ankara: Gazi Kitabevi, 2000.

ATAY, Kenan. "İlkokul Öğretmenlerinin Müfettişlerin Yeterlik alanlarına İlişkin Beklentileri", **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Gazi Üniversitesi, 1987.

AYDIN, Mustafa. **Çağdaş Eğitim Denetimi**. Ankara: Hatipoğlu Yayınevi, 2000.

_____. **Çağdaş Eğitim Denetimi**. Ankara: İm Eğitim, Araştırma, Yayın, Danışmanlık A. Ş., 1986.

_____. **Eğitimde Denetimsel Davranış**. Ankara: Zerk Matbaası, 1984.

_____. "İlköğretim Müfettişlerinin Rol Algıları", **Basılmamış Araştırma Raporu**. Ankara: 1982.

BACANLI, Feride. "Günlük Yaşam Bilgi ve Becerileri Öğretimi" **İlköğretimde Rehberlik**. Ankara: Nobel Yayınları, 2002.

BAKIRCIOĞLU, Rasim. **Rehberlik**. Ankara: Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Yayınları, 1981.

BALCI, Ali. "Etkili Okul" **Eğitim ve Bilim**. 12, 70: 21 – 30, Ekim 1988

_____. "Eğitim Denetiminde Değerlendirme", **Eğitim Bilim**. Ankara: Nisan 1988.

_____. "Bakanlık Müfettişlerinin Rehberlik ve Yardım Rollerini", **A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**. 15, 2, 1982.

BALOĞLU, Nuri. **Etkili Sınıf Yönetimi**. Ankara: Baran Ofset, 2001.

BAŞAR, Hüseyin. **Eğitim Denetçisi: Rollerini, Yeterlikleri, Seçilmesi, Yetiştirilmesi**. Ankara: Pegem A Yayınları, 2000.

_____. **Eğitim Denetçisi: Rollerini, Yeterlikleri, Seçilmesi, Yetiştirilmesi**. Ankara: Pegem A Yayınları, 1995.

- _____. **Eğitim Denetçisi: Roller, Yeterlikleri, Seçilmesi, Yetiştirilmesi.** Ankara: Pegem A Yayınları, 1993.
- _____. “Eğitim Müfettişlerinin Seçilmesi ve Yetiştirilmesi”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi.** Ankara Üniversitesi, 1985.
- BAŞARAN, İ.Ethem. **Eğitim Yönetimi.** Ankara: Yargıçoğlu Matbaası, 1996.
- BAŞARAN, Alim. “İlköğretim Kurumlarında Grupla Teftiş Uygulamaları”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.** Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1986.
- BENNİS, W. Visionary Leadership. **Beyond Leadership.** Ed: W. Bennis, J. Parikh ve R. Lessem, Blackwell Publishers Inc., 1996.
- BİLGİN, Nihat. **Çağdaş ve Demokratik Eğitim.** Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1994.
- _____. “Milli Eğitim Bakanlığı Merkez Örgütünün Analizi”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi.** Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1976.
- BİLİR, Mehmet. “Temel Eğitim Müfettişlerinin Yetiştirilmesi”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,** Ankara Üniversitesi, 1982.
- _____. “Türk Eğitim Sistemi’nde Teftiş Alt Sisteminin Yapı ve İşleyişi”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi.** Ankara Üniversitesi, 1991.
- BLOMM, S.Benjamin. **İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme.** Çev: Durmuş Ali Özçelik. İstanbul: M.E.B.Yayınevi, 1998.
- BİNBAŞIOĞLU, Cavit. **Eğitim Yöneticiliği.** Ankara: Binbaşıoğlu Yayınevi, 1988.
- BOZKURT, Emine., KARABIYIK, İbrahim. “Türk Milli Eğitiminde Denetim Sistemi Sorunları ve Çözüm Önerileri”, **21. Yüzyıl Eşiğinde Türk Eğitim Sistemi Ulusal Sempozyumu,** Ankara: 1999.
- BRENGELMAN, J. Davranışçı Psikoloji Açısından Vizyoncu ve Karizmatik Yönetim: **Vizyon Yönetimi.** Çev: Veli Karagöz. İstanbul: Evrim Yayınevi, 1995.
- BURGAZ, Berrin. “İlköğretim Kurumlarının Denetiminde Yeterince Yerine Getirilmediği Görülen Bazı Denetim Roller ve Nedenleri”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.** Sayı: 11, Ankara: 1995.
- BURSALIOĞLU, Ziya. “Türk Eğitim Sisteminde Denetmenlerin Başarılarını Etkileyen Nedenler”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi.** Hacettepe Üniversitesi, 1992.
- _____. **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış.** Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayını No: 154, 1987.

- _____. **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış**. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları, 1982.
- _____. **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış** . Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayını No: 78, 1979
- _____. **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış** . Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayını No: 60, 1978.
- BÜYÜKİŞİK, Mustafa. “İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Etkinliklerinin Gerçekleşme Düzeyleri”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Hacettepe Üniversitesi, 1989.
- BÜYÜKKARAGÖZ, S.Savaş ve Cuma Çivi. **Genel Öğretim Metotları**. Konya: Özel Eğitim Yayınları, 1990.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Şener., Nilgün Köklü ve Ömay Çokluk. “İlköğretim Müfettişlerinin Araştırma Yeterlikleri ve Araştırma Eğitimine İlişkin Görüşleri”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**. 19, 325-339
- CENGİZ, Cevdet. **Milli Eğitim Bakanlığı Bakanlık Müfettişlerinin Yetiştirilmesi ve Teftişin Geliştirilmesi**. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları No:2326, 1992.
- ÇAM, Sabahattin. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**. Ed: Gürhan Can, Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2002.
- ÇANKAYA, İsa. “İlköğretimde Okul Yöneticilerinin Müfettişlerden Yararlanma Dereceleri”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.
- ÇELİK, Vehbi. **Eğitimsel Liderlik**. Ankara: Pegem A Yayınları, 2000.
- ÇİLENTİ, Kamuran. **Eğitim Teknolojisi ve Öğretim**. Ankara: Kadioğlu Matbaası 1984.
- ÇİLENTİ, Kamuran. **Eğitim Teknolojisi ve Öğretim**. Ankara: Yargıcı Matbaası, 1997.
- DEMBO, Myronand Sherri Gibson. “Teacher’s Sense of Efficacy: An Improvement Factor in School Improvement”, **The Elementary School Journal**. 82, 2, November 1985.
- DEMİRTAŞ, Hasan ve Hasan Güneş. **Eğitim Yönetimi ve Denetimi Sözlüğü**. Ankara: Anı Yayıncılık, 2002.
- DEMİREL, Özcan. **Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı**. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2003.

- Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı.** Ankara: Pegem A Yayıncılık, 1999.
- DURMUŞÇELEBİ, Mustafa. “Türk Eğitim Sisteminde Teftiş Alt Sisteminin Yapı ve İşleyişi”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi.** A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993.
- ECEVİT, Halil. “İlköğretim Müfettişlerinin İlköğretim Okullarında Rehberlik ve İş Başında Yetiştirme Etkinlikleri ve Gerçekleştirme Düzeyi” ,**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.** Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.
- GAGNE, R. M., and Briggs, L. **Principles of Instructional Design.** New York: Holt Rinehart and Winston, 1979.
- GÖZÜTOK, Dilek.F. **Öğretmenliği Geliştiriyorum.** Ankara: Siyasal Kitabevi, 2000.
- GÖKYER, Nemci. “İlköğretim Okulu II Kademe Öğretmenlerinin İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlilik Alanlarına İlişkin Algıları”,**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.** Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.
- GÜLBAY, Ömer. “Halk Eğitimi Merkezlerinin Denetimi.” **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.** Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.
- GÜRSEL, Musa. “Öğretim Yılı Öncesi Hazırlıklar”, **Sınıf Yönetimi.** Ed: Zeki Kaya. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2003.
- HACIOĞLU, Fatma ve Cevat ALKAN. **Öğretmenlik Uygulamaları.** Ankara: Alkım Yayınları, 1997.
- HEİNTEL, P. Vizyon ve Öz Yapılanma: **Vizyon Yönetimi.** Çev: Veli Karagöz. İstanbul: Evrim Yayınevi, 1995.
- HOŞGÖRÜR, Vural. “İletişim” **Sınıf Yönetimi.** Ed: Zeki Kaya. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2003.
- ILGAR, Zeki. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik.** Ed: Gürhan Can. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2002.
- KALE, Mustafa. “İlköğretim Müfettişleri ve Öğretmen Etkileşiminin Eğitime Etkileri”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,** Ankara Üniversitesi, 1991.
- KAMAL, Sait M. “Ortaöğretimde Müfettişlerin Rehberlik Etkinlikleri”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.** Ankara Üniversitesi, 1991.
- KANTARCIOĞLU, Selçuk. **Rehberlik El Kitabı.** İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, Kaynak kitaplar Dizisi No: 31, 1987.

KAPTAN, Saim. **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**. Ankara: Tekişik Web Ofset Tesisleri, 1995.

KAPUSUZUĞLU, Şaduman. "Son On Yılda İlköğretim Müfettişlerinin Rolünde ve Teftiş Uygulamalarında Değişmeler", **Yayınlanmamış Doktora Tezi**. Hacettepe Üniversitesi, 1988.

KARACA, Erol. **Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Yeterliklerine İlişkin Alguları**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No: 90, 2004.

KARAGÖZOĞLU, Galip. "Türk Eğitim Düzeninde Bakanlık Müfettişlerinin Rolü", **Yayınlanmamış Doktora Tezi**. Ankara Üniversitesi, 1972.

_____. "Eğitim Düzeninde Teftiş", **Tim-Der Dergisi**. 2, 20, Nisan 1976.

_____. "İlköğretimde Teftiş Uygulamaları", **Yayınlanmamış Doktora Tezi**. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1977.

KARAKAYA, Necmettin. "İlköğretimde Teftiş ve Güçlükler", **Yayınlanmamış Doktora Tezi**. Gazi Üniversitesi, 1988.

KARAMAN, Ümit. "Müfettiş Yeterliliklerinin Saptanması ve Hizmet İçi Eğitim Programı Hazırlanması", **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara Üniversitesi, 1982.

KARASAR, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 1998.

_____. **Araştırmada Rapor Hazırlama**. Ankara: Sanem Matbaacılık Sanayi ve Ticaret A.Ş., 1991.

KARTAL, Sadık. **İlköğretim II. Kademe Branş Öğretmenlerinin Teftiş – Rehberlik Hakkındaki Görüşleri (Ankara İli Örneği)**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 1997.

KEPÇEOĞLU, Muharrem. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**. Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1989.

_____. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**. İstanbul: Alkım Yayınları, 1993.

KERRY, Trevor. **The New Teacher**. London: Macmillan Education LTD., 1987.

KESKİNKILIÇ, Kadir. "İlköğretim Müfettişlerinin Denetim Sürecindeki Davranış Biçimlerinin İlköğretim öğretmenlerince Algılanması", **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

KILIÇÇI, Yadigar. “6 – 15 Yaş Öğrencilerinin Gelişimsel Güçleri ve Kişilik Gelişimini Kolaylaştırma”, **İlköğretimde Rehberlik**. Ed: Yıldız Kuzgun. Ankara: Nobel Yayınları, 2002.

KILIÇÇI, Yadigar. **Okulda Ruh Sağlığı**. Ankara: Şafak Ofset, 1989.

KIRKPATRICK, Donald.L. **Supervisory Training and Development**. California: Addison Wesley Publishing Company, 1971.

KOÇAK, Kemal. “Yatılı İlköğretim Okullarında Denetim I.II.III.”, **Çağdaş Eğitim Dergisi**, Ankara: 183, 24-35 Yayın No: 60, 1978.

_____ . “Türk Milli Eğitim Sisteminde Denetimin Yeri ve Önemi”, **Çağdaş eğitim Dergisi**. 173, 24-30, 1992.

_____ . “Teftiş ve İlköğretim Müfettişliği”, **Çağdaş eğitim Dergisi**. 176, 1992.

KÖKLÜ, Nilgün., Şener Büyükoztürk ve Ömay Çokluk. “İlköğretim Müfettişlerinin Araştırma Yeterlikleri ve Araştırma Eğitimine İlişkin Görüşleri”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**. 19, 325-339.

KULULAR, Hanife ve Nezahat Seçkin. “Müfettişlerde Varolan Kişilik Özellikleri İle Olması Gereken Kişilik Özelliklerinin Yöneticiler ve Öğretmenler Tarafından Belirlenmesi”, **Eğitim ve Bilim**. 18, 93, Temmuz 1994.

KULULAR, Hanife. “Müfettişlerde Varolan Kişilik Özellikleri İle Olması Gereken Kişilik Özelliklerinin Yöneticiler ve Öğretmenler Tarafından Belirlenmesi”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Gazi Üniversitesi, 1992.

KUZGUN, Yıldız. **Rehberlik ve Psikolojik Danışma**. Ankara: ÖSYM. Eğitim Yayınları No: 9, 1998.

KUZGUN, Yıldız. **Rehberlik ve Psikoloji Danışma**. Ankara: ÖSYM Eğitim Yayınları, 1988.

LANG FORD, D.P ve Cleary, B.A. **Eğitimde Kalite Yönetimi**. Çev: Meltem Süngür. İstanbul: Kalder Yayınları, 1999.

LAWRANCE, D. **Enhancing Self Esteem in the Clasroom**. Paul Chapman Publishing Ltd., 1998.

MEB. **Çıracılık ve Yaygın Eğitimde Gelişmeler**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1993.

MEB. **Teftiş Sistemi Çalışma Grubu Raporu**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1980.

MEB. İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. **Resmi Gazete**, 21308, 07/08/1992.

- MEB. İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı Yönetmeliği, **Resmi Gazete**. 23785, 13.08.1999.
- M.E.B. İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi, **Tebliğler Dergisi**. 2521, Şubat 2001.
- MEB. İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi, **Tebliğler Dergisi**. 2508, Ocak 2000.a.
- Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, **Resmi Gazete**. 3797, 30.4.1992.
- MEB. **Ondüdüncü Milli Eğitim Şurası: Hazırlık Dökümanı**. Ankara: MEB Yayınları, 1993.a.
- MEB. **Ondüdüncü Milli Eğitim Şurası: Raporlar Görüşmeler Kararlar**. Ankara: MEB Yayınları, 1993.b.
- MEB. **Öğretmenlerin Performans Değerlendirme Modeli ve Sicil Raporları**. Ankara, 2000.b.
- MEB. Toplam Kalite Yönetimi Uygulama Yönergesi, **Tebliğler Dergisi**. 2506, Kasım 1999.
- MEMİŞOĞLU, Salih Paşa. "İlköğretim Müfettişlerinin Denetimsel Davranışlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri", **Eğitim ve Bilim**, 29: 131 (30-39), 2004.
- OĞUZKAN, A.Ferhan. **Ansiklopedik Eğitim Sözlüğü**. İstanbul: İnkılâp ve Aka Kitabevleri Koll. Şti., 1976.
- OĞUZKAN, A.Ferhan. **Eğitim Terimleri Sözlüğü**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1974.
- ÖZ, Feyzi M. **Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Sisteminde Teftiş**. Osmangazi Üniversitesi Yayınlar No: 88, Eskişehir, 2003.
- _____. "Türk Milli Eğitim Sisteminde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü", **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1977.
- ÖZBAY, Yaşar. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**. Ed: Gürhan Can. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2002.
- ÖZDEMİR, Asım. "Orta öğretim Kurumlarında Denetim", **Yayınlanmamış Doktora Tezi**. G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.
- ÖZDEMİR, Servet., Yalın, İbrahim. **Her Yönüyle Öğretmenlik Mesleği**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti., 1998.

- ÖZMEN, Fatma. "Klinik Denetim Öngörülleri Çerçevesinde Denetçi Görüşleri", **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: 11, Ankara: 2000.
- ÖZOĞLU, Süleyman Çetin. **Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma**. Ankara: A.Ü.E.B.F. Yayınları, 1997.
- ÖZYÜREK, Mehmet. **Sınıf Yönetimi**. Ankara: Karatepe Yayınları, 2001.
- PİŞKİN, Metin ve Öner, U. **Görüşme İlkeleri ve Teknikleri**. Ankara: İİBK Yayınları, 1999.
- PİŞKİN, Metin..” Özsaygıyı Geliştirme Eğitimi”, **İlköğretimde Rehberlik**. Ed: Yıldız Kuzgun. Ankara: Nobel Yayınları, 2002.
- REEDER, Ward.G. **Okul İdareciliğinin Esasları**. Çev: Turhan Oğuzkan. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1961.
- REYNOLDS, A.J. ve Gill, S. "The role of parental perspectives in the school adjustment of inner city black children", **Journal of Youth and Adolescence**, 1994.
- SARDOĞAN, Mehmet E. "Öğrencilerin Güdülenmesi", **Sınıf Yönetimi**. Ed: Zeki Kaya. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2003.
- SARI, Kerim. "İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Yeterlikleri", **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Gazi Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü, 1987.
- SEÇKİN, Nezahat. "Sınıftaki Değişme Yoluyla Mesleki Gelişme", **Milli Eğitim Vakfı Dergisi**. Ocak-Şubat-Mart, 22-23, 1991.
- _____. "Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerinin Yeterlikleri", **Yayınlanmamış Doktora Tezi**. Ankara Üniversitesi, 1978.
- Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı. **Resmi Gazete**. 24567 (Mükerrer), 28 Ekim 20001.
- SELÇUK Ziya. **Okul Deneyimi ve Uygulama**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2000.
- _____. "Bireyi Tanıma Teknikleri", **İlköğretimde Rehberlik**. Ed: Yıldız Kuzgun. Ankara: Nobel Yayınları, 2002.
- SENEMOĞLU, Nuray. **Gelişim Öğrenme ve Öğretim, Kuramdan Uygulamaya**. Ankara: Ertem Matbaası, 1997.
- SENGE, Peter. **Beşinci Disiplin**. Çev: A. İldeniz ve A. Doğukan. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1996.
- SERDAR, Bayram. "Öğretmenlerin Bazı Sorunlarına İlişkin Algıları", **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Hacettepe Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü, 1986.

STARRATT, R. J. **Leaders With Vision the Qest School Renewal**, Corwin Pres inc. 1995.

TAN, Hasan. **Rehberliğin Esasları**. Ankara: Ayyıldız Matbaası, 1975.

_____. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**. İstanbul: MEGSB. Yayınları Öğreten Kitapları Dizisi No: 63, 1989.

_____. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik**. İstanbul: Alkım Yayınları, 1992.

TANRIÖĞEN, Abdurrahman. "Teacher and Adminastrator Perceptions and Expectations Towards Adminastrative Skills Of Educational Adminastrators", **Education And Science (Eğitim ve Bilim)**, 25, 117, 7-16, 2000.

TAYMAZ, Haydar. **Eğitim Sisteminde Teftiş: Kavramlar, İlkeler, Yöntemler**. Ankara: TAKAV Tapu ve Kadastro Vakfı Matbaası, 1997.

_____. **Teftiş**. Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1993.

_____. **Teftiş**. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını No: 113, 1982.

TERZİ, Ali Rıza. "İlköğretim Müfettişlerinin Teftiş Sorunları", **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. G.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 1996.

Anadolu Üniversitesi Tez Yazım Yönergesi, Eskişehir: A.Ü. Sosyal Bilimler ve Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2000.

TUNCER, Sadi. "Değişik Kaynaklardan Yetişen İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Rollerinin Değerlendirilmesi (Bursa İli Örneği)", **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1991.

TUTKUN, Ömer F. "Sınıfta Yerleşim Düzeni", **Sınıf Yönetimi**. Ed: Zeki Kaya, Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2003

TUTUMLU, Mukadder. "Ankara İli İlköğretim Müfettişlerinin Görev Öncelikleri", **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 1992.

UŞUN, Salih. **Özel Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**. Ankara: Pegem A Yayınevi, 2000.

ÜNAL, Ali. "İlköğretim Denetçilerinin Rehberlik Rolünü Gerçekleştirme Yaklaşımları (Konya İli Örneği)", **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.

ÜNAL, Işıl. “Eğitim Örgütlerinde Örgütsel Değişme Aracı Olarak Denetim”, **Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**. 1, 443-458, Ankara: 1989.

VARIŞ, Fatma. **Program Geliştirme Teori ve Teknikleri**. Ankara: A.Ü Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No: 157, 4. Baskı, 1988.

VASSAF, B.Halim. **Öğrenme Yetersizliği**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1993.

VAUGHAN, James A. Vizyon ve Anlam, **Executive Excellence**, Ekim 1997.

WRAGG, E.C. **Class Management in the Primary school**. New York: Routledge,1995.

YALÇIN, Murat. “İlköğretim Okullarında Kurum Teftişinde Karşılaşılan Sorunlar (Ankara İli Örneği)”, **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2001.

YALÇINKAYA, Mustafa. “İlköğretimde Yeni Denetim Esasları: MEB İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi Üzerine Bir İnceleme”, **Milli Eğitim Dergisi**. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları No: 3877, Sayı: 160, Güz 2003.

_____. “Orta Öğretimde Ders Denetimi”, **Yayınlanmamış Doktora Tezi**. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1992.

YALIN, Halil İbrahim. **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 1999.

YENERSOY, Gönül. **Toplam Kalite Yönetimi: Mükemmeli Arayış Yolculuğuna İlk Adım**. İstanbul: Rota Yayınları, 1997.

YILDIRIM, Bilal. “İlköğretimde Denetimin Etkinliği İçin Yeni Bir İletişim Modeli” **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**. Elazığ: 11, 1, 2001